

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugo-
slaviji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti-vrstni
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglasi
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
Pri večjem o-
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nestranskirana
pisma se ne sprejemajo - Uredništva
telefon št. 2050, upravnitva št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inserate, Sarajev št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

VELIKEMU DUHOVNU POGUMNEMU VODITELJU NAJVEČJEMU PREPORODITELJU SVOJEGA NARODA OB 30 LETNICI VLADIKOVANJA

Škof Anton Bonaventura – narodni vojskovodja

»Ali sedaj, ko se je ravnokar probudil (narod), je še slaboten, opoteka se sem, opoteka se tja in podstabe nima, ki bi se stalno oprl nanjo. Nima vodnika, nima pastirja in tako je naravno, da se moči drobé in da deluje vsaka glava in glavica po svoji volji! Ni ga stebra, da bi se okrog njega kristaliziralo narodno delo. Ali naj vam še dalje govorim, knežja milost? Pri tacih razmerah je dana velika naloga knezu in škofu, sedečemu na stolici sv. Maksima. Moral bi zapustiti ozvišeno mesto svoje ter iti med narod. Prijeti bi moral za prapor, kakor vojnih čet zapovednik v najvišji nevarnosti in biti prvi narodni bojujnik, pravi NARODNI VOJSKOVODJA, katerega beseda bi se čula tudi v najoddaljenem mestu. Bil bi naroda pravi oče in do neba bi ga povzdigoval rod hvaležni. Lepšega življenja, kakor bi ga imel takov knez in mož po volji božji, si misliti ne morem. In to je, kar sem Vam povedati hotel.«

Ivan Tavčar, Mrtva srca (Pov. V., 118/9).

Ko je 1890 poznejši voditelj slovenskih liberalnih narodnjakov pisal te besede, ni slutil, kako dobesedno tak škof bo sedel v kratkem na stolico sv. Maksima, še manj pa je morda slutil, da ga bo lastna stranka tako temeljito postavila na laž. Odkar je zasedel svojo škofovsko stolico Anton Bonaventura, ni nehal živeti s svojim narodom in čutiti z njim: zapustil je vzvišeno svoje mesto in šel med narod. Njemu je živel, zanj je delal. Delal, kadar je pastiroval, delal, ko mu je ustanavljal organizacije, ko jih je navduševal za pošteno, veselo, pravno življenje po verskih načelih, da ostane slovenski narod zdrav in močan, da se bo v odločilnem trenutku mogel ubraniti svojih nasprotnikov. Živel in delal je za svoj narod, ko mu je vzgojil v svojih duhovnikih cel rod neumornih dušnih pastirjev in čuvarjev ljudske vernosti in poštenja, ko mu je v njih pošiljal neutrudljivih prosvetnih delavcev ter pametnih in poštenih gospodarjev. Sleherna gorska vas je občutila gorko srce svojega škofa, zadnji kot slovenske domovine je zaznamovan z veličino njegovega duha.

Česar ni zmožal z osebo in besedo, je skušal izpopolniti s knjigo in peresom. Pošiljal je očetovsko ljubezniva navodila najmlajšim, pošiljal svojim tako goreče ljubljanim mladeničem in dekletom, pošiljal krščanskim starišem, ne da bi pozabil pouka najbolj potrebnih ženinov in nevest. Pisal je in učil, molil za svoj narod in ga bodril, ne iz gole dolžnosti, ampak iz goreče ljubezni.

Z njegovim blagoslovom so rasli narodu prosvetni domovi, z njegovo voljo in njegovim denarjem je zrasel narodu prvi najvišji čisto slovenski prosvetni zavod, ki je položil temelj slovenskemu srednjemu šolstvu. Z njegovo podporo so rasli slovenski učbeniki, z njegovo velikodušnostjo veliki slovarji. Ko ni nihče imel smisla za slovensko znanost, ko so velika gospodarska podjetja bojzljivo in nezaupno odklanjala svojo pomoč, si je naš največji mecen iztisnil zadnji belič, da pomore latinskemu slovarju.

In ko je vsa Slovenija ječala v trdih sponah vojne in germanškega nasilja, ko so naši veljaki od župana do glavarja malodušno in poparjeno molčali, ko je bila nevarnost, da največja slovenska beseda, kar jih je slišal dunajski parlament, ne dobi v domovini potrebnega odmeva, je ljubljanski vladika zopet zapustil vzvišeno svoje mesto in šel med narod, šel k županu, šel k glavarju, šel k drugim oblastnikom in veljakom in jim dajal v podpis svoj veliki septemberski proglas na slovenski narod. Prijel za prapor, ki je omahoval, in ga dvignil tako visoko, kakor še ni nikoli plapolal. Kakor vojnih čet zapovednik v najvišji nevarnosti je bil neoporečno prvi vojujnik, ki je zbiral, budil in bodril k življenju in osvobojenju. Bil je pravi narodni vojskovodja, katerega beseda se je čula tudi v najoddaljenem kote Slovenije. Stavil je v nevarnost vse, stavil v nevarnost svoje mesto in svojo osebno svobodo. Kdaj je kdo bolj zapustil vzvišeni svoj prestol in kateri mož v slovenski zgodovini je s takega mesta šel bolj pogumno vzdramit in dvignit svoj narod?

Dà, bil je in je še naroda pravi oče. Vse to si prav povedal, visoški prerok, a zmotil si se v svojih, ki si jim največ zaupal. Res je velikanska večina naroda hvaležna svojemu očetu, dobrotniku, mecenu in vojskovodju, res ga povzdiguje do neba. Toda tisti, v katerih imenu si govoril, niso spoznali svojega očeta, niso spoznali mecena in niso priznali vojskovodjo. Ko je stopil z visokega svojega mesta in šel med narod, so ljubosumno zavpili: nazaj v zakristijo! Ko je pošiljal svoje delavce med narod, so jih kamenjali s strupeno psovko kot krive preroke. Ko je pošiljal svojemu narodu pisma in knjige, so jih blatili in trgali. Ko je zidal svoje prosvetne domove, so se mu posmehovali, ga zaničevali in mu nagajali. In še potem, ko je v boju za svoj narod osivel in imel za sabo največje delo, mu niso prizanesli: smešili so ga in mu očitali izdajstvo. Kako bridko neresnično si zapisal, Visočan: »lepšega življenja si misliti ne morem!« Ko bi mogli zlomiti človeku veličino zavesti, ki te navdaja ob dovršenem delu, velikem pred Bogom in ljudmi, bi bilo to najbridkejše življenje, kar si ga misliti moremo.

Samo enega človeka poznamo iz zadnjih časov, ki bi mu lahko postavili ob stran osebnostno veličino našega vladike: kardinala Mercier. Pa še to lahko rečemo: Jeglič nam je postavil Merciera — a mi njemu nismo postavili enodušno hvaležne Belgije. To je usoda, ki jo delijo vsi resnično veliki sinovi slovenskega naroda, ki je bila usoda tudi Krekova, ki je usoda Antona Bonaventure Jegliča. In na tem se spozna nedosežna njegova veličinal

MALI OGLASI

Vsaka drobna vrstica 1-50 Din ali vsaka beseda 50 par. Najmanjši oglas 3 ali 5 Din. Oglasi nad devet vrstic se računajo višje. Za odgovor znamko! — Na vprašanja brez znanke ne odgovarjamo.

Službe iščejo

Izprašan kurjač
išče mesta. Sprejme tudi kako drugo delo. - Pisma interesentov na upravo »Slov.« pod »Kurjač«.

Pek. pomočnik
mlad, vešč vsega dela, želi službe. - Naslov v upravi lista pod št. 4228.

Gospodična se sprejme kot pisarniška moč v trgovsko podjetje, zmožna stenografije in strojepisja. Ponudbe pod »Strojepis« na upravo lista št. 4099.

Vnajem
Travnik
4-6 oralov, vzajem v najem za košnjo. Naslov v upr. lista pod št. 4240.

Kdo kupi?

Pekarija naprodaj
cena 150.000 Din; plačilni pogoji zelo ugodni. Zajec, Zg. Šiška.

Zabojev
tisoč komadov raznih velikosti, poceni naprodaj. Ljubljana, Rimska c. 16.

Večja množina terovega olja
za inpregniranje lesa — proda po 3 Din za kilo Mihael Kavčič, Zgornja Šiška - Ljubljana VII.

Birmanska darila
najlepša in najcenejša kupite pri zlatarju A. Fuchs, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6.

Pri nakupu cementa Trbovlje in vse železnine, se priporoča tvrdka A. Sušnik, Ljubljana, Zaloška cesta.

Kdo prodaja?

Hlude
smrekove in jelove, vsako količino in v vseh dolžinah, od 4 m navzgor, kupimo franko vagon nakladalna postaja. Ponudbe s količino in ceno na: L. Magušar & Co., družba z o. z. Vrhnika.

Jahalnega konja
event. nedresiranega, 4 do 6 let starega, toplokrvne pasme, z brezhibnimi nogami in lepo figuro, nad 170 cm visokega, kupim. - Ponudbe upravi »Slovenca« pod: »Jahalni konj«.

Posestva

Lepo posestvo
(velika enonadstropna hiša) v Ljubljani, Kette-Murnova c. 28 (bivša založna Puntigam), stanovanje, pisarne, skladišča, hlevi in dvorišče, pripravno tudi za tovarno, se proda. Delni prostori tudi v najem. Pojasnila se dobe v pisarni istotam.

Nasa obrt

Prijetno bivanje
Vam nudi lepo slikano in pleskano stanovanje, katero naj Vam preskrbi tvrdka Josip Marn, Dunajska cesta 9, pleskarska in slikarska delavnica.

Žima
najboljša in najcenejša pri **M. Masterl** tovarna žime Stražišče pri Kranju.

Gospodinja! - Poskusite

Plamen
idealno sredstvo za požiganje drv in premoča. Zahtevajte PLAMEN pri Vašem trgovcu

V MARIBORU
je najugodnejši nakup galanterije - drobnarije - parfumerije - papirja - pletenin - čevljarških potrebščin - motvoza - vrvarskih in pletarskih izdelkov - na debelo in na drobno - pri

DRAGO ROSINA
Vetrinjska ulica šte. 26.

Vrvarske izdelke
najboljše kvalitete kupite najceneje v največji vrvarni Jugoslavije: Mehanična vrvarna šinkovec, Grosuplje Komisijska založna Palme, Celje, Cankarjeva 7, Maribor, Korška 8. 1503

Tvrdo Gričar & Mejač
najdete le v **Šelenburgovi ulici 3**
Geslo tvrdke:
Najboljše priporočilo le dobro blago

rženo moko
vedno svežo, kupite zelo ugodno pri **A. VOLK, LJUBLJANA** Resljeva cesta 24.

Pozor p. n. graditelji novih hiš in stavbena podjetja za ključarska dela. Specialiteta štedilniki. - Pletenje mreže vseh dimenzij. - Franc Kosmač, Ljubljana, Jeranova ul. 5.

GRAHAM- I MOKA!

garantirano pristna in vsak dan sveža, se dobi po 6 Din za kilogram le **valjčni mlin, Sevnica.**

Najboljši koks!
Čebin, Wolfova 1/2

Drva
bukove in hrastove odpadke od parketov, dostavlja po nizki ceni na dom parna žaga **V. SCAGNETTI** v Ljubljani, za gorenjskim kolodvorom.

Turistovska salama
lastnega izdelka edino v delikatesi **K. Jarc „Pri turistu“**
Dunajska cesta 7

Uredite si prebavo. da Vam minejo bolečine!
Bolečine v želodcu, črevih, trdo telesno udvajanje, glavobol, pritisk krvi v glavo, nervoznost, pomanjkanje spanja, zlata žila, slab tek - nastanejo zaradi slabe prebave. Urežite si svojo prebavo s prečiščeno eliksirirano FIGOL, da Vam minejo bolečine. FIGOL eliksir ureja prebavo in Vam vrača zdravje. FIGOL izdeluje in pošilja po pošti proti povzetju z navodilom o uporabi
lekarna dr. Semelič, Dubrovnik 2.
Originalni zbojček s 3 steklenicami Din 105,- z 8 stekl. Din 245,- 1 steklenica Din 40,-

Surovo maslo
kupuje na letoletni sklep prvovrstno, centrifugalno čajno maslo. - Dopisi pod E. Vajda, Čakovec, Medjimurje, tel. 59, 60, 3.

Prostovoljna javna dražba.
Dne 19. t. m. dopoldne ob 9 se vrši na licu mesta v Sp. Šiški, Celovška c. 43 prostovoljna javna dražba zaloge dobro sortiranega špecerijskega blaga. Dražbeni in plačilni pogoji se izvedo v petek, dne 18. t. m. na Mestnem magistratu v ekspediciji, soba 48, ali na dan dražbe na licu mesta. Kupci se vabijo.

Radio
Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andreč
Broširan Din 60,-, vezan Din 76,-

Jugoslovanske knjigarna v Ljubljani.

Splošna Elektro-družba z o. z. se je preselila s skladiščem na Mestni trg št. 25 in s pisarno začasno na Sv. Petra cesto 4, pritličje

Generalno zastopstvo: **FERRUM** d. d. Zagreb, Matzova 14/g
Telefon 42-26.
Ljubljana: J. Kraker, Poljanska c. 3. Tel. 2942. Maribor: R. Pelikan, Kralja Petra 5. Tel. 458. Beograd, Ferum d. d., Kr. Milana 54. Tel. 3187. Sprejememo zastopnike.

AVTO
izkušenega avtomobilista.
Zakaj?

Prodajalka
izurjena v vseh strokah trgovine, pridna, poštna, želi mesta za takoj ali pozneje. Cenj. dopise na upravo lista pod šifro »Poštena«, šte. 4102.

Proste službe
ŠIVILJO
dobro izurjeno, sprejemem takoj - Sv. Petra c. 44/L.

Mizar. pomočnika
starejšega, najraje sam., sprejemem takoj. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. - Naslov v upravi lista pod št. 4229.

Služba monterja
Odda se stalno mesto vodovodnega monterja za občinski vodovod Bled-Gorje. Nastop takoj. - Oferte z navedbo zahtevkov naj se dopošlje na županstvo občine Bled, pošta Bled L.

Likarica perila
se išče za moško perilo, dobra moč za dobro plačo event. tudi hrano in stanovanje. - Ponudbe na upravo lista pod »Dobra plača« šte. 4098.

Zastopnike
za prodajo drž. srečk na obroke, iščemo. Štajni, brezkonkurenčni zaslužek. Razen izdatne provizije še »posebno fiksno nagrado« za gotovo količino srečk. - Bančna poslovalnica Bežjak, Maribor, Gosposka ulica 25.

KLET se odda za avgust ali za november. Kje pove uprava »Slovenca« pod št. 4223.

Trgovski (obrtni) lokal
in malo skladišče (delavnico) na Celovški c. 50 (Šiška) oddam takoj v najem. Poizve se istotam v pisarni Moslavina.

Brezalkoholna restavracija
dobrodoča, z lepim številom stalnih abonentov, v sredini mesta Maribor, Slovenija, petletna pogodba, se ugodno proda. Event. tudi stanovanje. Najemnina 600 Din mesečno za 4 velike lokale in kompletnimi pritliklami. Vprašati pri Podružnici »Slovenca« v Mariboru.

Stanovanja
Selitve
v mestu in na deželo, strokovno in najcenejše potom **Slovenia transport** Ljubljana Miklošičeva cesta št. 36 Telefon št. 2718

Stanovanje
pod Rožnikom se odda s 1. junijem: kuhinja, soba in podstrešna sobica za 500 Din mesečno. Naslov pove uprava »Slovenca« pod šte. 4254.

Nizka nabavna cena! Mala uporaba bencina! Neomejena trajnost! Tehnična dovršenost!

Spalnico
hrastovo, svetlo politirano, čedno izdelano, kompletno, postavam na dom ali kolodvor za ceno 4600 Din. - Anton Stolla, mizar, Sp. Loke, p. Krašnja.

Orehova jederca
prodaja, dokler traja založna, kilogram po 24 Din, tvrdka PETER ŠETINA, Radeče pri Zid. mostu.

Foto - kamera
24x24, Dalmajerjev objektiv, prodam s stojalom in dvema kasetama za 1500 Din. - Naslov pove uprava lista pod št. 4252.

Kose
različnih velikosti po Din 10.- komad prodaja Gospodarska zveza v Ljubljani.

Čas je zlato
pa tudi dobra reklama v **SLOVENCU**

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno **SLOVENCU**

Prvovrstna zemlja
v Vardarski dolini, blizu mesta in železniške proge, naprodaj v kompleksih po 100 do 200 hektarov, državljanom S. H. S. po zelo ugodni ceni. - Nedžib beg, Beograd, Birčaninova ul. 15.

Mlin in žaga
na stalni vodi v prometnem kraju s posestvom vred naprodaj radi preselitve. Naslov pove uprava lista pod šte. 4090.

Velika rezerva sile! Ideal slabe ceste!
(„Schwingachse“)
Najokusnejša izvedba!
Zelo elegantna linija!
Ugodni plačilni pogoji!

Volna - bombaž
za strojno pletenje in ročna dela, dobite po najnižjih cenah pri **PRELOGU, LJUBLJANA** Stari trg 12 - Židovska 4

ZLATA JAMA
JE STALNA REKLAMA V **SLOVENCU**

OPOZARJAMO
na „Mali oglasnik“
v našem dnevniku. - Poslužujte se ga ob vsaki priliki!

Henrik Sienkiewicz:
Na polju slave
Povest iz časa kralja Jana Sobieskega.

Tačevski je postal rdeč kakor kuhan rak. A takoj se je premagal, se pomiril in odgovoril z globokim obžalovanjem:
»V pravem času, seveda, ker jih je bilo več in so imeli dobre konje. A mojega starega rezanca so pokončali volkovi in mi vzeli najboljšega tovariša. In vendar,« zdaj je globoko hvaležno pogledal Bukojemske, »vendar naj blagoslovi Bog vaše roke. Stori ste, kar sem hrepenel storiti jaz. Zato sem odšel, a Bog je hotel drugače!«
Zdaj je gospodično obšlo sočutje, kakor bi to v sličnih okoliščinah bilo naravno pri vsaki zastopnici njenega spola. Smilil se ji je Tačevski, prijazno ga je pogledala in milo vzdihnila:
»Buogi stari konj! Moj Bog, kako sem ga imela rada in kako dobro me je poznal, ti moj Bog!«
»Da, gospodična, dobro vas je poznal,« je odgovoril Tačevski.
»Nikar ne bodite preveč žalostni, dragi pan Jacek!«
»Žalosten? Saj sem bil žalosten, še preden mi je poginil. Takrat sem bil v sedlu, zdaj bom nosil isto žalost pa peš, druge razlike ni. Sicer vam pa Bog poplačaj prijazno besedo.«
»Zdaj pa le naprej!« je rekel Pongovski, »danes je hud mraz. Le zajašite tega-le sivca! Hlapec naj sede poleg voznika ali stopi zadaj na podnožnico. Tukaj v kočari imamo še eno toplo odejo, ki smo jo vzeli za vsak slučaj s seboj. Dobro se zavijte, kajti nočjo ste morali hudo zmrvovati.«
»Hvala vam,« je odgovoril Tačevski. »Saj name-noma nisem vzel kožuha, me ne zebe!«
»Poženik!«

Odpeljali so se. Jacek Tačevski je jahal na levi in Stanislav Ciprianovič na desni strani kočije. Gospodična, ki je sedela zadaj, je lahko videla oba skozi okna.
A bratom Bukojemskim nikakor ni bilo všeč, da se je Tačevski priključil družbi. Jezilo jih je tudi, da jezdi zraven okenca. Zato so se kmalu strnili, tako da so se njihovi konji skoraj dotikali s glavami, in se pričeli posvetovati, kaj je storiti?
»Kako izzivalno nas je pogledal!« je rekel Matevž.
»Pri moji veri! Hotel nam je pokazati, da nas zaničuje, zdaj nam kaže pa še zadnje plat svojega konja! Kaj pravite k temu?«
»No, menda ne zahtevaš, da zasučem konja in po račje jaha poleg voza? Vsekakor pa se mu cedijo sline po gospodični!« je rekel Marko.
»O, to se vidi na prvi pogled! Le pogledite, kako je vzravan, ker hoče, da bi ga gledali! Da bi se mu zdaj utrgalo streme, kako bi se zvrnil v sneg!«
»Ne zvrne se! Predobro sedi v sedlu in tudi stremenice se mu ne strgajo: jermen je nov in močan.«
»No, le napihuj se, dragi Jacek, te bo že minila ošabnost!«
»Le pogledite, kako se ji zopet nasmiha! Kako, bratci dragi, ali bomo vse to mirno gledali?«
»Menda ne! Dekle sicer ni za nas, a spomnite se, kaj smo včeraj sklenili! Zdi se, da on nekaj slutí. Nalašč se hoče prikupiti gospodični! Izziva nas, revne sirote. Zasmehuje naše uboštvo!«
»No, no, saj tudi sam ni noben magnat, ker jaše tuje kljuse!«
»Saj mi tudi ne jašemo lastnih konj...«
»Kaj praviš! Enega imamo še vedno. Če ostanejo trije izmed nas doma, se lahko vsaj četrti odpelje na vojno! Ta pa nima niti lastnega sedla, še to se mu volkovi razcefrali!«
»In vendar je ošaben kakor bogvekdó! Kaj pa hoče pravzaprav od nas?«

»Le pojdi ga vprašat!«
»Tako naj grem?«
»Seveda, a biti moraš prebrisan, da stari Pongovski ne bo užaljen. Najprej naj nam odgovori, potem ga lahko pokličemo na dvoboj in ne uide nam!«
»Kateri izmed nas naj ga vpraša?«
»Se razume, da jaz. Saj sem najstarejši. Počakajte samo, da si pobrišem brke: vsi so ledeni.«
»Samo ne pozabi, kaj ti odgovori!«
»Ne bojte se, vse vam natančno sporočim.«
Po teh besedah si je najstarejši Bukojemski z rokavom očistil ledene curke z brade, se približal Tačevskemu in, ko sta bila konja vžre, poklical:
»Gospod!«
»Kaj je?« ga je vprašal Tačevski in se je nejevoljno ozrl.
»Kaj pa hočete pravzaprav od nas?«
Tačevski ga je jako začudeno pogledal. »Od vas?« je ponovil. »Nič!« Skomiznil je z rameni in zopet obrnil obraz proti kočiji.
Bukojemski je nekaj časa molče jahal poleg. Premišljeval je, ali naj se povrne k bratom, da jim sporoči, kako je opravil svojo nalogo, ali pa naj zopet poskusi izzivati nasprotnika. Naposled se je odločil za zadnje in je novič pričel:
»Če pa mislite, da vam bo sreča pri gospodični mila, se zelo motite!«
Tačevski je sedaj seveda razumel, da išče Jan prepira, a ni imel v tem trenutku nobenega veselja izzivalcu ponuditi zaželjeno priliko. Vendar je moral karkoli odgovoriti in zato je rekel: »Prosim, pustite me. Zdaj imam druge skrbi. Upam, da me boste razumeli, sicer pa, kaj ste mi vi z vašimi brati vred...«
Bukojemski je jahal poleg njega še kakih deset ali petnajst korakov. Potem pa je pridržal konja; moral je iti bratom poročat o uspehu. Ti pa nikakor niso bili zadovoljni z njim.

LJUDSKA KNJIZNICA iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: 23 zvezek: A. Sheehan, Nočleg. Povest irskega dekleta, 24 Din, vez 32 Din. - 24 zvezek: A. Marby, Hanka Lutzsko-srbska povest, 22 Din, vez 30 Din. - 25 zvezek: Haggard, Hči cesarja Montezuma, 32 Din, vez 42 Din. - 26 zvezek: Storkel in njegovo burlesko fiteljeje, 14 Din, vez 22 Din. - 27 zvezek: Pregelj, Otrci solina, 24 Din, vez 32 Din.

K zvezi s Poljsko

Staro pravilo diplomacije je, da išče vsaka država čim številnejše zveze, da se krog njenih prijateljev čim bolj razširi. Vseeno, ali so te države majhne ali velike; politično mišljenje povojne dobe je namreč zmisel enakovrednosti na mednarodnem trgu bistveno ojačilo, ojačilo smer, ki zavrača naziranje o primarnosti nekaterih in drugovrednosti drugih držav. Naravno pa je, da dajo države, ki sklepajo medsebojne prijateljske pogodbe, tem pogodbam tem važnejši značaj, čim večjo vlogo jim je dodelila nova razdelitev držav v evropskem koncernu.

Prijateljstvo do poljskega naroda je v nas vseh že tradicionalno. V »Slovenec« *smo imeli že opetovano priliko, objasniti mišljenja poljskih politikov in diplomatov, ki so izzvenela vsa v cilju, da pride do čim tesnejše zveze med našo državo in Poljsko. Nasprotniki tega stremjenja so sicer po odhodu poljskega poslanika Okenskoga iz Belgrada sumničeli, da so naši odnosi do Poljske neurejeni, kar naj bi potrjevalo dejstvo, da Poljska ni poslala v Belgrad naslednika Okenskemu, da torej tam ni poljskega poslanika. S sklenitvijo poljsko-jugoslovanske prijateljske pogodbe je tudi teh malenkostnih intrig konec.*

Govoriti o pomenu nove politične zveze je naša dolžnost, ker je njen pomen izredno velik. Zveza nas potrjuje, da drži splošna evropska zunanja politična linija, v kateri je tudi naša država. S tem še ni rečeno, da bi bil morda upravičen sklep, da pristopi tudi Poljska k mali antanti. Drži pa, da se je med seboj ojačil del velike francosko-evropske politične koncepcije, kakor tudi, da je dobilo slovanstvo novo okrepitev, in sicer ravno v tej liniji. V prijateljstvu se stopilo dvoje slovanskih držav, katerima je prinesla svetovna vojna svobodo in ki se hočeta, ena na severu, druga na jugu, udejstvovati tako, da postaneta iz trenutno obstoječih srednjih sil močna opora slovanskega udejstvovanja v Evropi sploh. Kakor Jugoslavija, ima tudi Poljska vse predpogoje do velikega gospodarskega razvoja, do politične pomembnosti; saj sta obe državi agrarno in industrijsko v svoji evoluciji močno založeni z ogromnim naravnim bogastvom, za katerega ju zavida ostala Evropa. Zato podčrtavamo poleg moralnega tudi gospodarski pomen te pogodbe. Sicer je res, da smo s poljsko državo sklenili že pred njo številne konvencije v prvi vrsti gospodarskega značaja; vendar pa ravno politična pogodba, ki določa splošne smeri zunanje politike, redno krona tako pripravljeno delo in radi tega ni dvoma, da se bodo gospodarski stiki med obema državama posledje še pojačili.

Neposredno političen pomen pa vidimo v pogodbi v tem, da je obojestransko odpadlo sumničenje, kakor da bi bila Poljska v kakršnemkoli oziru udeležena pri madjarskih iredentističnih intrigah. Madjarska diplomacija je že večkrat spravila v svet vesti, da jo v njenih stremljenjih po obnovi starega madjarskega kraljevstva podpira tudi Poljska, in to ne samo proti Češkoslovaški in Romuniji, ampak tudi proti Jugoslaviji. Madjarji so zavriskali, ko je obiskal poljski zunanji minister Zaleski njihovega pokrovitelja Mussolinija, in so napovedovali novo orientacijo poljske zunanje politike, kjer naj bi bil slovanski čut le podrejenega, način vladanja in notranjopolitičnega mišljenja pa prvovrstnega značaja. Tudi tem intrigam je podpis prijateljske pogodbe napravil konec, konec je tudi kombinacij in ugibanj.

Naša država pa je s svojo tiho in vztrajno diplomacijo dosegla, da je izpodbila Mussolinijevo stremljenje po naši izolaciji in pomnožila število zaveznikov v svoji obrambi. Nedvomno bo ta zveza, četudi nimamo s poljsko državo neposrednih meja in četudi nasprotja med nami in njo že itak niso obstojala, vplivala na naše sosedo, ki bodo morali priznati, da je naša država tista, ki se ne brani roke, kjerkoli, kadarkoli in odkoderkoli se ji v znamenju resničnega prijateljstva ponuja.

Nova zveza med SHS in Poljsko

k Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Danes opoldne sta v zunanjem ministru zunanji minister g. dr. Marinkovič in poljski odpravnik poslov g. Kratiševski izmenjala ratifikacijske dokumente jugoslovansko-poljskega pakta o prijateljstvu in konvencije o arbitraži, ki sta bila sklenjena 28. oktobra 1925 v Ženevi med takratnim zunanjim ministrom g. Ninčičem in poljskim zunanjim ministrom g. Zaleskim.

Pakt o prijateljstvu ima šest členov. Prvi člen svečano potrjuje podaljšanje iskrenega prijateljstva in stalnega dobrega sporazuma, ki že tako srčno obstoja med Poljsko in kraljevino SHS. Drugi člen določa obvezo, da se obe vladi sporazumevata o zunanjih vprašanjih, ki zanimajo obe strani, da bi mogli upravljati svoje miroljubne namere v isti smeri. Tretji člen pravi, da se obe stranki zavežeta v ostalih zunanjih vprašanjih v slučajih mednarodnih težav takoj pristopiti k izmenjavi stališč v najbolj naklonjenem duhu.

Ratifikaciji tega pakta o prijateljstvu v sedanjem trenutku se v tukajšnjih političnih krogih pripisuje posebna važnost. To važnost je dobila ratifikacija zlasti po potovanju poljskega zunanjega ministra g. Zaleskega v Rim, v zvezi s katerim je razno časopisje delalo kombinacije, češ, da se je s tem Poljska končno veljavno odvrnila od male antante. Čeprav je poljski zunanji minister g. Zaleski pred svojim potovanjem izjavil v Varšavi, da se njegovo potovanje in sestanek z Mussolinijem nikakor ne sme tako tolmačiti, je posebno italijansko časopisje uporno vzdrževalo verzije, da je Poljska po sestanku Mussolini - Zaleski končno odstopila od male antante. Da bi poljski minister g. Zaleski presekal te intrige, kolikor se tičejo odnosov med Jugoslavijo in Poljsko, je prosil našo vladu, da bi se ratifikacija o tem paktu čimprej izvršila. Kakor se tukaj poudarja, je hotel poljski zunanji minister s tem pokazati, da ta pakt obstoja in da izključuje možnost nekakega sporazuma Poljske z Rimom na škodo naše države. Radi tega se ratifikacija tega pakta v vseh političnih krogih iskreno pozdravlja kot znak slovanske solidarnosti Poljske z našo državo.

Vatikan znova obsoja fašizem

v Rim, 16. maja. (Tel. Slov.) »Osservatore Romano« *je v današnji večerni izdaji objavil svoje stališče napram Mussolinijevemu govoru v senatu o reformi parlamenta. List piše najprej o Mussolinijevih pojmi o bistvu, funkciji in avtoriteti države, ki jih je proglasil na koncu svojega govora, kjer je rekel, da bo dvig Italije velik, če bo država tudi nadalje razsodnik v političnih in socialnih spornih vprašanjih, če se vse postavi v državo in ne izven države, ker se danes ne more misliti posameznika, ki bi bil zunaj države. »Osservatore Romano« *smatra, da je razlika med tem mnenjem o državi, njenem bistvu, njenih nalogah in ciljih, posebno kar se tiče posameznega človeka, in med krščanskim pojmovanjem o državi zelo velika. Krščansko pojmovanje o državi je jasno razvidno posebno**

v okrožnici Leona XIII. »Rerum novarum«*. To pojmovanje pa je v ostrem nasprotju s takim pojmovanjem o državi, v kateri je posameznik samo del države. List pravi dalje, da vodi tako pojmovanje do težkih posledic in da Pij XI. v svojem govoru v konsistoriju 14. decembra 1924 ni zastoj poudarjal posledic, da se namreč mora od anarhije, v katero vodi liberalizem in socializem, priti do takega političnega pojmovanja, ki označuje družbo in državo pot samonamen, kateremu se morajo pravice posameznikov žrtvovati. List govori dalje še o načelih svobode zborovanja, ki je izraz pravic posameznika. Če se vse to spravi v zvezo z novo parlamentarno reformo, postane očitna temeljna razlika med obema doktrinama in obema sistemoma.*

Harmsworth sprejet kot kralj

v Budimpešta, 16. maja. (Tel. Slov.) Danes dopoldne ob 10. je Edmund Harmsworth, sin lorda Rothermerea, ki leti iz Londona v Budimpešto, da izroči Madjarom pozdrave očeta, prekoračil madjarsko mejo in dospel ob 5. pop. v Budimpešto. Noben zmagoviti vojskovodja ne more sanjati o tako velikem in navdušenem sprejemu, kakor ga je doživel sin angleškega častnikarskega založnika, ki je napisal nekoliko članke in intervjujev za madjarske narodne aspiracije. To je bila triumfalna pot, katere se je po previdni cenitvi udeležilo najmanj 500.000 oseb

v Budimpešti sami je bilo na cesti 150.000 ljudi. V vseh mestih in vaseh od avstrijske meje pri Šopronju do Budimpešte je bilo na cesti vse od šolskih otrok do starčkov, da se klanjajo Harmsworthu. Povsod so bili prisotni tudi zaslopniki oblasti, postavljeni so bili slavoloki, šolski otroci pa so sipali cvetje v avtomobil. S Harmsworthom je prišlo tudi 6 poročevalcev Rothermereovega tiska, več fotografov in eden od obeh Rothermereovih madjarskih tajnikov ter član poslanske zbornice Maxwell.

Pogajanja Belgrad-Praga

v Praga, 16. maja. (Tel. Slov.) Pojutrišnjem odpotuje češkoslovaška parlamentarna delegacija v Jugoslavijo. S seboj ima material za priprave za trgovinsko pogodbo. Sredi junija pridejo v Prago jugoslovanski strokovnjaki belgrajskega zunanjega ministru za trgovinska pogajanja. Pri dosedanjih predpogajanjih so že uspeli nekateri predpogoji za trgovinsko pogodbo. Nadaljnji uspehovi se nadejajo od pogajanja s praško parlamentarno delegacijo v Belgradu in Dubrovniku. Nedostatnost dosedanje začasne pogodbe po največjih ugodnostih je pred vsem v tem, da bo jugoslovanska bilanca napram Češkoslovaški tako dolgo pasivna, dokler Jugoslavija ne bo dosegla drugih dobaviteljev po kakovosti in organizaciji eksporta. Češkoslovaški pride vsako znižanje carine v Jugoslaviji v dobro, dočim Jugoslavija še tako visokega češkoslovaškega znižanja ne more polno izkoristiti, ker se kakovost njenega blaga proti konkurenci ne more uveljaviti.

Dr. Kramář in Uhlir v Belgradu. V petek zvečer prideva v Belgrad kot prva delegata

češkoslovaške parlamentarne delegacije poslanca dr. Kramář in dr. Uhlir. V nedeljo pridejo ostali člani češkoslovaške delegacije. Na meji jih bosta sprejela Žebot in dr. Behmen.

Kdo je odgovoren za odpuščanje rudarjev?

k Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Na pritožbo notranjega ministra g. dr. Korošca radi odpuščanja delavcev v slovenskih revirjih, je prometni minister g. Milosavljevič odgovoril notranjemu ministru gosp. dr. Korošcu sledeče:

»Gospod minister! V zvezi z Vašim aktom SL. po v. Br. 95-28 mi je čast sporočiti podatke, kateri Vam naj služijo v zagotovilo, da ne leži na državnih železnih krivda radi odpuščanja delavcev v masah iz rudnikov. Premog se nabavlja za potrebo mojega ministruva mesečno v množinah, ki jih železnica dejansko potrebuje. V rudnikih, ki so navedeni

v Vaši vlogi, se premog naroča po potrebi in brez prekinjanja redno vsak mesec. Od januarja do danes so se naročile sledeče množine premoga:

Rudnik (v tonah): Št. Janž jan. 3000, febr. 3000, marc 2300, april 2050, maj 2100; Kočevje jan. 4000, febr. 4000, marc 4000, april 2600, maj 3500; Trbovlje jan. 72.000, febr. 72.000, marc 54.000, april 46.640, maj 58.320.

Množine potrebnega premoga za železnice so v zimskih mesecih večje, kakor v poletnih. Radi tega padajo naročila, kolikor bolj se bližamo poletnim mesecem. Najvišja so naročila v mesecih hudega mraza in snega. Za časa poletne sezone doseže množina potrebnega premoga minimum pred začetkom izvozne sezone, potem pa začne promet naraščati in s tem tudi poraba premoga. V aprilu se je znižalo naročilo premoga napram naročilu v maju, ker so preostale rezerve pri ravnateljstvih zahtevale to znižanje.

Iz navedenega je razvidno, da se naročila gornjim rudnikom niso odpovedala v navedenih mesecih in ravnotako ne v letu 1927, kakor tudi, da pri navedenih rudnikih ni bilo bitrih zmanjševanj naročil premoga. V mojem ministruvu se pri nabavi premoga poleg drugega posveča pozornost temu, da velike in nagle spremembe množine naročil premoga ne izzovejo motenja v rudnikih, kar se bo delalo tudi nadalje.

Odvetniški zakon izgotovljen

Razprava o zakonu o sodnikih

k Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Sekcija zakonodajnega odbora je imela danes dopoldne sejo, na kateri je razpravljala in končno sprejela načrt odvetniškega zakona. Za odvetniške kandidate se je določila pripravljalna doba na štiri leta: eno leto pri sodišču, dve leti pri odvetniku, eno leto službe pa se lahko prebije ali pri državnem pravdništvu ali notarju ali upravi. Ako se odsluži dve leti pri odvetniku, eno leto pri sodišču, se lahko dela odvetniški izpit. V imenik odvetnikov se lahko vpiše šele po dovršeni pripravljalni dobi štirih let. Odvetniška zbornica je dolžna ustanoviti sklad za slučaj onemoglosti in smrti. Zakonni pisarji se strogo kaznujejo. Dosedanji avtorizirani javni agenti ostanejo (v Sloveniji jih je malo). Nanovo pa se ne bodo postavljali. Načrt nima novih odvetniških tarif. Na današnji seji so se sprejele tudi nekatere spremembe, ki načrt izboljšujejo. Načrt pride v kratkem pred plenum zakonodajnega odbora. — Plenum zakonodajnega odbora je nadaljeval razpravo o sodniškem zakonu. Zakon je v podrobni razpravi sprejet do člena 73. Ostane še samo par paragrafov. Poglavje o sodniških plačah in dokladah je plenum sprejel popolnoma po besedilu sekcije. (O višini plač in doklad smo že poročali.) Pri §§ 68 in 69 so se sprejeli predlogi poslancev dr. Hodžarja. Po teh predlogih se s 1. aprilom 1929 sodniki prevedejo po novem zakonu. Kot sodniška služba se računa ves čas, ki jim je priznan za položajno plačo po uradniškem zakonu in razvrstitveni uredbi. Odštejejo se samo tri leta tistim, ki so delali izpit po treh letih prakse. Kdor je položil izpit v krajšem roku, se v šteje krajši rok. Pristavi (Hrvatska in Bosna), ki so v sodniški službi, se prevedejo kakor sodniki. V izenačenju zakonodaje se pologajo izpiti kakor doslej. Kandidati se morejo postavljati za sodnike samo v tistih pravnih področjih, iz katerih izhajajo.

Za južno Srbijo

k Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Popoldne se je vršila v vladnem predsedništvu konferenca med vladnim predsednikom g. Vukičevićem, notranjim ministrom dr. Korošcem in ministrom za agrarno reformo Andričem. Na tej konferenci so se resimirale zahteve in želje poslancev iz južnih krajev ter so se napravili tozadevni sklepi.

Radič v Pragi. Na agrarne slavnosti v Pragi je prišel danes Stefan Radič z 11 poslanci svoje stranke in več delegati poljedelskih gospodarskih zvez na Hrvaškem.

spanje, globoko kakor morje, in v to spanje mečemo kakor kamen v morje vse ono, kar se ne da več popraviti, ne samo dejanje, temveč tudi žrtev. Vse pozabljamo, tožbo, pogled, molk, kletev. Deset let življenja moramo pozabiti, če hočemo biti en sam trenutek srečni.

Včasih pa naletimo naenkrat, kjerkoli in kadarkoli, v samostanu ob prašni ulici, na čudno pesem, pesem, ki jo pojo čisto neznanji ljudje v naš mir in ublažitve, in v nas se utrgajo solze ob spominu na ono, kar se ne da ne popraviti, ne nadomestiti, ne s pokoro izbristati. Tako smo tisti trenutek v Rakovici zagledali sebe v sebi. Občutili smo, da smo mešani kakor kalna voda, spoznali, da se v našem življenju nikoli ne deli počitek od truda, sedmi dan od ostalih šestih, duša od telesa, izpolnjena želja od nove, še neutešene, duhovni trenutek od trenutka zunanjega življenja, v katerem pozabljamo, da obstojajo, da skele in da bodo še skelele nepopravljivosti in nenadomestljivosti... Ti ljudje pa, ki pojejo, z otroško-okroglimi usti, z rdečico detinske krvi v napihnjelih licih, ti ljudje v enem samem hipu popravljajo, kar je nepopravljivo, in sanjajo lepe religiozne sanje o miru, miru, miru... To je ona velika premoč religije v

človeku nad vsakim znanjem in modrostjo: znanost in modrost učita omejitve, tolmačita z omejitvijo, tolažita in tešita z omejitvijo; religija pa ne priznava omejitev, ne priznava nikjer, niti v dosezanju niti v posedanju, niti v odpovedi niti v pogrešanju. Kakor morejo sanje v človeku nadaljevati katerokoli misel, tako more religioznost v človeku nadaljevati katerokoli stanje, celo stanje neomejenih zmoglosti... Glej, ti mali poslušni gojenci samostanski in ti kmetje so se izpraznili od vsega zemeljskega kakor cerkvene posode, ničesar se ne boje, nobene želje nimajo; s pobožno pesmijo so se zedinili v enoto in so kakor breztelesni zbor duhov.

V neki ogromno veliki anglikanski cerkvi, ki je bila do zadnjega kotička polna ljudi, je nekoč pastor najprej opravil vse molitve, predpisane in od njega samega sestavljene, molitve za vsakdanji kruh, za zdravje, za dar uma, za dušno moč; potem pa je pogledal po zbranih in pristavil: »Zdaj pa naj še vsak sam pomoli za svoje lastne potrebe.« Najprej se je slišala tišina, kakršna se pojavlja, kadar skoro dva tisoč ljudi preneha z dihanjem; nato pa se je ravno tako razločno slišal nečisti notranji šelest poželenja, pohlepnosti in upanja; in zo-

pet nato rezek zunanji šum, ko so telesa pokleknila sama vase, glave se sklonile in vsa lica se skrila v dlani; nazadnje pa spet nova tišina, strašna in globoka in sladka, ko izlegne Kristus roko, da umiri dva tisoč src, polnih zunanosti, dvomov, nezadovoljstva, sovraštva in maščevalnosti.

Kaj so delali v tej tišini zbrani ljudje? Ali so molili, hrepeneli, iskali po svojih mislih, trpeli, bili v svojih težavah žalostni, ali prosili? Ne. Kakor sedaj na vigiliji v našem samostanu odpadla je z njih ona bolna omejitve življenja. To, pa nič več. Ko je pastor prekinil tišino, so se prikazali čisto drugi obrazi, izpremenjeni, da jih ni bilo poznati, na njih sledovi solz, in še se teklo po njih, blede obrazi z drhtečimi ustnicami, krčevito stisnjenimi zobmi in očmi zaprtimi. Kaj so doživeli ti ljudje in kake so bile njihove molitve in želje? Nihče si ni ničesar želel niti prosil! Nihče ni potreboval ničesar! V prvem trenutku so bili vznemirjeni in zmedeni vsled nenavadnosti te ure in v pričakovanju dušnega uslišanja — pa so se skušali spomniti, česa predvsem potrebujejo, in česa najbolj ali najmanj. Nato pa je vsakega izmed njih objel mirni mir religioznega uravnovešenja; mirna in neizpod-

bitna zavest, da on ne rabi ničesar; in samo to molitev je šepetal vsaki, naj se izpolni želja sosedu na levi strani ali onega na desni, ako jo morda goji, že dolgo in goreče. A tudi oni na levi in oni na desni ni rabil ničesar! Samo za malenkost so se ljudje odmaknili od zunanosti in slabosti, pa že ni nihče rabil ničesar! In ko bi bil celi svet tu v cerkvi, bi celi svet ne rabil ničesar...

Božanski trenutki skladnosti med človekom in narodo. Bog in človek sta se znašla v radostnem objetu kakor brata, pa sta razdelila med seboj breme sveta kakor brata: človek ni več prosjačil, Bog pa je izgubil oni medli pojm usmiljenja... Kako lep in velik je človek v svojem ogromnem pojmu in obsegu: od človeka vseh mogočih potreb, ki je pohlepen in nevoščljiv in poln sovraštva, ki večno živi v tuji hiši in ob tujem imetju, pa do človeka, ki ne rabi ničesar!... Dva tisoč ljudi je zapelo iz olajšanih in očiščenih prsi kakor orkan. Ljudje, ki so šli mimo, so začeli vreti v cerkev. Prav kakor v naši mali Rakovici, na vigilijo Velikega posta v letu Gospodovem devetnajsto osemindvajsetem.

(Iz srbsčine prevedel Avenek.)

Čestitka Sv. Očeta škofu dr. Jegliču

Sv. oče je poslal po svojem državnem tajniku ljubljanskemu škofu sledečo brzojavko:

Tebi, ki te dni dovršuješ 30. leto škofovskega delovanja, sv. oče radi tega srečnega dogodka čestita, prosi Boga, naj tvojemu pastirskemu delovanju doda še novih zaslug in ti v znak očetovske ljubezni pravo iz srca podeli apostolski blagoslov.

Kard. Gasparri.

Škof dr. Jeglič - vzor kulturnega delavca

Nam Slovencem je ustvarila protireformacija v dobi svojega razcveta zaokroženo na versko osnovo postavljeno domačo kulturo. Deležni smo postali onih blagrov, o katerih je zapisal Leon XIII. v okrožnici z dne 17. maja l. 1891 te-le besede: »Cerkev je prenovila človeško družbo; višje socialne moči, ki so Cerkvi lastne, so napotile človeštvo na pot pravega napredka, rešile so ga propada in vzbudile v novo življenje. S krščansko vzgojo je Cerkev dosegla razvoj, ki daleč presega vse stopnje omike, razvoj, katerega tudi prihodnost ne bo mogla prekositi«. Med velikimi duhovi našega naroda, ki so uspešno delovali za nadaljni razvoj vsestranske na versko osnovo postavljene domače kulture, se zlasti odlikujejo Slomšek, dr. Krek in naš jubilatni škof dr. Jeglič.

Ogromno je delo, ki ga je izvršil ljubljanski vladika v teku svojega blizu 60-letnega pisateljskega delovanja — v »Letopisu Slovenske Matice« za l. 1869 je izšel njegov spis »Slovenci in sedemnajsti vek« (V književno-zgodovinskem oziru popisal A. J.) — in zlasti tridesetletnega vladanja ljubljanske škofije.

Za svoje pisateljsko poslanstvo je bil Anton Jeglič dobro pripravljen že tedaj, ko so prišli v javnost prvi njegovi spisi. To nam potrjuje književni zgodovinar Fr. Levac, ki je l. 1898 v Učiteljskem tovarišu (št. 19. in 20.) objavil Jegličev spis iz Letopisa Slovenske Matice l. 1870 z naslovom »Prva pot v ljubljanske šole in prvi dan v njih«. V uvodu k temu ponatisu pravi Levac: »Vsa pisava je jedernata in nas spominja Jurčičevega in Erjavčevega peresa«. Anton Jeglič je objavil v mladosti še več leposlovnih spisov: V Letopisu Slovenske Matice za l. 1870 igro »Slavija«, v Besedniku l. 1877 povest »Hudobni sin« in v knjigah Družbe sv. Mohorja več povesti. Kmalu pa si je izbral drugo panogo slovstvenega delovanja. Kot doktor bogoslovja je pričel pričobčevati znanstvene in poučne spise. Pred 50. leti je objavil v našem listu (Slovenec l. 1878, št. 79 in 80) razpravo »Naravoslovni materializem«. V zborniku »Glasi kat. družbe« je objavil razprave: »Kdo nas pripelje k zaželeni sreči« (1879), »Prednosti Marije Device« (1879), »Apologija krščanstva« (1880), »O sv. Rešnjem Telesu« (1880). Od l. 1882 do 1898 je dr. Jeglič deloval kot pravi bosenski apostol med brati Hrvati. Ze od mladih let je tlela v njegovem plemenitem srcu živa iskra navdušenja za duševno edinost med jugoslovanskimi narodi. Takoj v prvem letu svojega bivanja v Sarajevu je napisal prvi hrvatski članek za list »Srce Isusovo«. Z navdušenjem in veseljem je potem pisal za list »Vrhbosna«. »Vrhbosni« je bil vsa leta najskrbnejši sodruknik. Zlasti pa je posvetil svoje vrle moči znanstveni reviji »Balkan«, ki je imela namen pripomoči k temu, da bi se katoličani in pravoslavni med seboj bolje spoznali, odvrgli razne predsodke in prišli nazaj k prvotnemu edinstvu. Izdal je tudi štiri velike zvezke »Razmatranja« (Premišljevanja) in »Uzgojeslovje za učitelje i učiteljske pripravnike«.

Ko je prišel 20. maja l. 1898 v Ljubljano kot težko pričakovani novi vladika, so bile prve besede, ki jih je izgovoril vernikom ob prihodu: »Pri vas, med vami sem — ves vaš!« Svoje ljubljene vernike je sklenil z apostolsko besedo in s pomočjo svojega pisateljskega poslanstva umstveno in нравno dvigniti. To je vzvišeni nagib, ki je povzročil, da je sedaj še s podvojeno gorečnostjo jemal v roke pero. Na stotine je njegovih spisov: knjig, razprav, pastirskih listov, poslanic itd. Vsaj nekatere moramo imenovati, ki zaslužijo, da jih imamo na častnem mestu v vsaki katoliški hiši in da jih često jemljemo v roke. Kako krasna je njegova knjiga »Mesija« (str. 416)! Slehernega mora branje te knjige navdati z ljubeznijo do božjega Zveli-

čarja. In tri knjige: »Na noge v sveti boji« — »V boj za temelje krščanske vere« — »V boj za krščanske resnice in čednosti« — »V boj za srečno in veselo krščansko življenje« — to je prekrasna palača krščanskih resnic in krščanskih čednosti. To palačo nam je odprl škof dr. Jeglič in s svojo zlato knjigo nam je najboljši vodnik, razkazujoč nam z zgovorno besedo njene posamezne dragocenosti. Iz te knjige spoznamo, kakšen zaklad imamo v sv. veri, do zavesti pridemo, kaj je nameraval Bog z nami, ki nas je z večno ljubeznijo ljubil in poklical v kat. Cerkev. Presvetli vladika je podal tudi vsem stanovom in za vsako dobo potrebnih naukov, katere naj bi izpolnjevali, da bi bili časno in večno srečni. V ta namen je spisal knjigo »Staršem. Pouk o vzgoji« in »Kratko navodilo staršem o verskem pouku majhnih otrok«. Mladeničem je spisal knjigi: »Obramba vere« in »Življenje po veri«. Dekletom knjigo »Krščansko življenje, srednješolski mladinski knjigo »Svobodna misel, svobodna šola, svobodna vzgoja«, duhovnikom in redovnikom obširno knjigo »Psalmi«.

Božja previdnost je dala sv. Cerkvi v zadnjih časih v resnici razsvetljene poglavarje: Leona XIII., Pija X., Benedikta XV., in Pija XI. Leon XIII. nam je podal smernice za rešitev socialnega vprašanja, Pij X. je z največjo energijo zatrl zmote modernizma in pokazal na sv. Evharistijo kot rešitev v sedanjih težkih časih, Benedikt XV. je izdal nov cerkveni zakonik in Pij XI. je povdaril važnost misijonske ideje, delovanja za zblizanje med Vzhodom in Zapadom v duhu krščanske ljubezni in katoliške akcije. Ista božja previdnost je dala tudi ljubljanskega knezoškofa, ki je v svojih treh sinodalnih knjigah (1903, 1908, 1924) in v pastoralni instrukciji (1915) ideje velikih papežev objavil domači škofiji in jih po svojih pastirskih listih in drugih spisih pojasnil ljudstvu, da so mogli vsi in povsod deležni biti blagrov, ki jih oznanjujejo papeži zadnjega časa.

Najlepši uspeh delovanja škofa dr. Jegliča se kaže v tem, da številna verska, prosvetna in stanovska društva tekmujejo, da bi ohranila med svojimi člani blagore, ki smo jih prejeli po sv. Cerki in da bi jih postali deležni vsi naši bratje. Kako lepo se razširjajo verske organizacije: Apostolstvo mož, Marijine družbe, tretji red sv. Frančiška. Z njimi tekmujejo prosvetne organizacije: Prosvetna zveza, Zveza katoliškega dijaštva, Orlovska zveza, Krščanska ženska zveza, Kat. društvo rokodelskih pomočnikov, Krekova mladina in stanovske organizacije: Slomškova zveza učitelstva, Jugoslovanska strokovna zveza, Obrtna zveza, Kmečka zveza. Reči moramo, da se je za ustanovitev vseh teh društev najbolj trudil presvetli knezoškof in da je to zlasti sad njegove molitve in molitve z njim združenih duhovnikov in vernikov.

Kdo bi mogel dovolj poudariti, koliko je storil naš vladika za razširjenje katoliškega tiska, za nabožne stanovske, znanstvene in politične liste? Kdo bi mogel oceniti žrtve, ki jih je imel vladika za krščansko dobrodelnost, za ustanovitev naših karitativnih organizacij? Samo Bog ve, koliko se je trudil vladika za razvoj našega šolstva, za šole, ki jih vodijo redovnice; uršulinke, usmiljenke, šolske sestre itd. Krona njegovega delovanja pa je ustanovitev zavoda sv. Stanislava s prvo slovensko gimnazijo. Po zaslugi dr. Jegliča smo imeli l. 1918 slovenske knjige za srednje šole in so se lahko razvile slovenske gimnazije in realke po vsej Sloveniji. Presvetli je prevzel tudi stroške za natis latinsko-slovenskega slovarja, ki sicer še ni mogel iziti. Vendar upamo, da bomo to največje znanstveno delo dobili. Škof dr.

Jeglič je s tem delom postal velikodušen mecen kot njegov prednik Anton Alojzij Wolf. Izredne so žrtve, ki jih je imel presvetli vladika za to, da so mogli mnogi duhovniki nadaljevati svoje študije na slovečih inozemskih univerzah. Veliki so sadovi teh žrtev in zgovorna priča teh sadov je znanstveni list »Bogoslovni vestnik«.

Škof dr. Jeglič pa v svojem višjem pastirskem poklicu ni velikodušno podpiral samo slovstva, ampak tudi vse lepe umetnosti. Po šestkrat do sedemkrat je obiskal vse župne cerkve in večinoma tudi vse podružnične cerkve v ljubljanski škofiji. Za vsak njegov prihod so se cerkve ozaljšale in deloma prenovile. Pri vsaki vizitaciji je dal veliko navodil, kako naj se ohranijo zlasti župne cerkve, da bodo v resnici dostojna bivališča živega Boga. O priliki vizitacij se je marsikje pričelo delo, da so se zopet pokazale z beleženju zakrite starodavne slike. Vizitacije škofa

Škof Jeglič in mladina

Ignotus:

V enem oziru se morajo človeku tisti ljudje, ki vse verjamejo nasprotnemu časopisu, smiliti: da namreč ne poznamo enega izmed najljubeznivejših ljudi, kar jih je rodila slovenska zemlja, da ne uživajo sladke navzočnosti njega, radi katerega bodo poznejši rodovi blagorivali svoje prednike; da jim je tako tuj mož, ki je res — kolikor je pač to človeku mogoče — vreden služabnik njega, ki je bil vse vsem, da bi vse pridobil. Še vedno vsrkavajo predsodke proti možu, ki s superiornostjo svojega življenja in kristalnostjo svojega značaja odbija brez vsake besede vsak napad nase tako, da je danes med ogromno večino slovenskega naroda popolnoma neranjljiv. Vsaka beseda neumevanja in nehvaležnosti, ki se izreče proti njemu, pade z vso gotovostjo samo na tistega nazaj, ki jo izusti, oziroma zapiše, oziroma dovoli natisniti. Radi tega naj bi se med nami nehala ta — ne moremo skoro drugače reči — sramota, da še kdo udarja v časopisu po njem, čigar svetla slika je v naši zgodovini že nesporna in ki bo ponos, ne: ljubezen slovenskega naroda še čez stoletja. Naj tudi tisti, ki se vzgajajo v predsodkih proti njemu, ne ostanejo v njih do konca — ne radi škofa, ki je prestal grditve v svojem življenju, da je tudi v tem oziru gotovo dosegel evropski rekord, tudi ne radi nas, ampak radi sebe samih. Slava vseh tistih, ki so se pregrešili nad njim, bo skopnela v solncu bodočnosti kakor sneg, njegovo morebitno trpljenje bo pa samo večalo hvaležnost poznih rodov do njega, našega velikega svečenika.

Morebiti pa ni noben del našega naroda tako užival ljubeznivosti našega vladike kakor mladina. Mladina potrebuje ljubezni in prisrčnosti; potrebuje vodstva in se tega tudi zaveda, zahteva pa upoštevanje svoje osebnosti. Vse to je delil vladika mladini z odprtimi rokami. Če si prišel na večjo orlovsko prireditve v Ljubljani — kdo je bil takorekoč najzanesljivejši udeleženeec, če le ni bil po poslilih odsoten? Vladika Jeglič je sedel med udeleženci, z vedno enakim prisrčnim izrazom notranje harmonije in prijateljstva z Bogom na obličju. Nič ni vpraševal, kaj bo na sporedu: če bo za druge dobro, bo tudi zame! Vesel sem vsega, v čemer se pač kaže rast mladinske organizacije. Nad vse obziren je bil vedno do dijaštva. Vztrajal je pri vseh njih dostikrat dolgih predavanjih in debatah, vesel ob slehernem pojavu, ki je kazal, da gre mladina po poti k svoji sreči.

Duhovnik po božji volji je odgovoril na vprašanje, kdaj mu je bilo krščanstvo najbolj jasno, takole: »Ne v bogoslovju in ne pozneje na univerzi, ampak takrat, ko sem bil še otrok.« Res, ni zaman rečeno, da je otrok nebeško kraljestvo. Ali je morebiti radi tega naš škof tako rad tudi med najmlajšimi, ker je v njem še tako živa dediščina nepozabne rodne hiše, da nas je Bog za srečo ustvaril in da naj ne bomo glede ničesar v prevelikih skrbih — samo da se njega držimo?

dr. Jegliča so veliko pripomogle, da se je sestavila zgodovina slovenskega slikarstva. Glasne priče škofovega prizadevanja za vsestranski napredek cerkvene umetnosti so nove župne cerkve — do l. 1915. je bilo na novo sezidanih 26 župnih cerkva (Duh. pastir 1915, str. 670) — in pa veličastne nove cerkve Marije Pomočnice na Rakovniku, jezuitska cerkev sv. Jožefa in cerkev sv. Frančiška v Šiški. Pregled o vsestranskem napredku cerkvene glasbe pa nam je podal lanski petdesetletni jubilej Cecilijinega društva za ljubljansko škofijo.

Ubrano zvonjenje zvonov nas je sinoči ljubko vabilo k zahvali božji Previdnosti za škofa, ki izvršuje med Slovenci kot ljubljanski vladika že trideset let veliko kulturno delo pod vidikom večnih idej. Danes se zvonovom pridružujejo orglje in petje cerkvenih zborov glasno kličoč: Tebe Boga hvalimo! — Za našega preljubljenega vladika.

Rekel bi lahko kdo, da posveča naš škof mladini posebno pozornost radi tega, ker pač ve z ustanoviteljem Doma in Sveta, da je prva naša dolžnost, skrbeti za naraščaj, ki more in mora polagoma zasesti mesta starejših. (Dom in svet 1917, 7.) Tudi če bi delal škof samo iz tega razloga, bi bilo to zanj zelo častno; kajti — da nadaljujemo z Domom in svetom tam, kjer smo ostali —: »Kdor se stara, naj se tudi zaveda, da se z vsakim dnem bliža koncu, in da se mora njegova ljubezen do stvari, katero zastopa, meriti samo po tem, koliko jih je vzgojil sposobnih, pripravnih za to da nadaljujejo njegovo delo.« Nam se pa zdi, da je tu merodajen še drug činitelj in da je škofova ljubezen do mladine še neposrednejša, še laže umljiva: naš vladika zahaja med mladino radi tega tako rad, ker se razpoloženje mladine tako prilega njegovemu srcu. Dodeljeno mu je bilo namreč po tako ogromnem izvršenem delu in po toliko bridkostih morebiti najlepše plačilo, ki ga more človek na svetu dobiti: starost z mladostnim smreom.

To si moramo otroci 20. veka posebno zapomniti!

Kajtimar

Gospod urednik, dovolite, da Vam ob priliki tridesetletnice pastirovanja našega škofa povem, kako sem prikrat čul o našem sedanjem škofu!

Bilo je l. 1898. maja meseca. V nedeljo popoldne je govoril v cerkvi pridigar o potrebi molitve in o njeni moči. Rad je svoje govore zabelil z raznimi zgodbami. To pot je povedal tole:

»Veste, da bomo te dni dobili novega škofa. Naj vam radi tega povem nekaj, kar sem čul iz njegovih ust. Dr. Jeglič je moral v Bosni dostikrat napraviti dolga potovanja peš, na konju ali z vozom. Ta čas, ko ni mogel delati drugega, je rad porabil za molitev. Na neki taki samotni poti je izmolil 18 rožnih vencev. Ali ni postavil Bog pravega moža za pastirja naši škofiji?«

Sedaj bom pa brez dostavka izpisal še odstavek iz Meschler-Kranjčevega molitvenika »Trije temeljni nauki« na str. 66 in 67 — brez dostavka raditega, ker bi bil vsak odstavek odveč:

»Molitev je tudi mnogo močnejše orodje ko pridiga in vse drugo. Molimo lahko zmeraj in povsod, in molitev deluje mnogo obsežnejše in splošneje. Z besedo in črko vplivamo le na malo ljudi. Molitev pa se dviga k Bogu in pada, od njegovega blagoslova oplojena, kot dež milosti na narode, dežele, dele sveta in stoletja. Tudi tu je zgodovina razširjanja vere in reforme Cerkve zgodovina molitve. Kdor ume najbolje moliti, je tudi najboljši apostol vere kakor tudi najboljši državljan (in Jeglič je v dveh državah začasno veljal za antidržaven element! Op. ur.) in rodoljub. To si moramo otroci 20. veka posebno zapomniti.«

Isidora Sekulič:

Vigilija v samostanu Rakovici

Nekega večera izmed teh težko pričakovanih spomladnih večerov nas je nekaj zvalilo na ulico in potem dalje in dalje, po enolični in borni travi belgrajske okolice, skoz zelenkasti aprilski somrak, dokler nismo naenkrat obstali pred dvodelnim vhodom in pred stolpom samostana. Rakovico smatramo navadno kot mestni samostan: leži ob veliki cesti, dosega jo vse mestno, moderna prometna sredstva, kronika in svetni interesi Belgrada. Ta večer pa smo prišli v Rakovico v enem onih redkih, svetih trenutkov, ko tajna življenja širom odpira svoja velika vrata, kakor oltar na Veliko noč, in ko človek naenkrat dobi moč, da misli širše kakor je širina sveta.

Somrak je postal večer. Velike bele površine zidov na stolpu, na višji zgradbi in na stari, nizki, raztegnjeni, pravi samostanski zgradbi, ki sta stali vsaka na eni strani, te svetle ploskve, so šle kakor velike, kvilsku uprte oči za mesecem, ki je ravno potiskal v stran nadležen oblaček ter se dvigal vedno ponosnejši in bolj srebrni. Med mesecem in zi-

dojem je stalo resignirano in v božjo voljo vdano zelenje zgodnje pomladi; zelenilo, ki umirja silna čustva srca. To zelenje je polno nekakih finih tokov in pisanih likov, kakor od izparjanja; zavilo nas je v nežno mrežo; skozi njo pa se tuintam fosforno svetlikajo črna drevesa, obsuta z belkastim cvetjem, ter kažejo pot k cerkvi.

Tedaj opazimo na nekem zidu vrsto pravihnih zlato-rdečih peg: cerkvena okna so razsvetljena in nasproti nam doni nepretrgani val petja. Vrata so na stečaj odprta; že na pragu čutimo globoki vonj talečega se voska in mehko dehtenje kadila: znotraj se jasno vidijo gamo obrazi, obrazi gojencev meniške šole, menihov in pa kmetov iz okolice. Prav kakor na slavnih slikah italijanskih duhovnih koncertov: vsi imajo kvilsku dvignjene vratove, široke in zamaknjeno gledajoče oči, na čelih izraz, kakor da so pozabili na svet, usta so jim odprta in okrogla kakor trobente, pa pojo iz vsega grla, z dušo in telesom.

Tudi petje je bilo kakor pevci sami. Peveci, trdi, koščati, nepravilni obrazi naših siromašnih ljudi, naših kmetov in ubožcev. Ta pesem je godba vetra in mogočen glas množice; ni to pesem naučena in prikovana za note, nego elementarna pesem onih, ki jim je za trenu-

tek dano občutiti praznik, tisto redko čustvo, ko v človeških prsih udari kladvece religioznega nemira in ko je dano tudi najpriprostejšemu človeku vsaj za trenutek misliti v svojem življenju drugače kakor samo človeku.

Tudi če bi nas prišlo v cerkev deset ali dvajset, ne bi ničesar motili, nihče nas ne bi opazil in ničesar ne bi pomenili. Še mi sami smo se med seboj skoro izbrislali iz spomina in izginiili pred pretresljivo resničnostjo petja. Skladnost med glasovi in med zamaknenostjo pevcev je bila tu dosežena v najvišji meri, to smo jasno čutili. Ti ljudje so za trenutek koncentrirali svoja bitja v čisto religiozni vrednosti. Religiozna vrednost v človeku! Kako malo je takih, ki jo poznajo, poznajo v njeni globini in dovolj! Cel krog, cel svet ljudi je še, ki ne morejo razumeti, kaj da naj išče človek v cerkvi! Ne ve, kaj se pravi: zapustiti ulico, odkriti nebu svojo glavo in peti pod obokom, pod katerim se vedno poje, živim in mrtvim, srečnim in nesrečnim. Ne ve, da sedi človek v cerkvi med tujimi ljudmi kakor med sorodniki, da drži v eni roki knjigo božjo, v drugi pa knjigo pesnikov, ter čita zdaj Evangelij po Mateju in Janezu, zdaj Oljsko goro po de Vigny in Thompsonu. Ne ve, da je cerkev edini, kratki in bežen trenutek, ko so se zili

v enoto Bog, pesnik in človek, oni, ki življenje ustvarja, oni, ki življenje razglašajo in proslavljajo, in oni, ki je Bogu cilj in pesniku ljubezen.

Mi, ljudje z ulice in iz mesta, smo se počutili v samostanu kakor tuje; hladni ljudje iz drugega sveta, proti tem ljudem, ki žive vsi v nekem duhovnem pričakovanju. Človek, ki pride kot tujec, prvič in nepripravljen v to pričakovanje, včasih ne občuti ničesar, občuti pa drugič vso veličino in lepoto religiozne samote in tedaj se v njem zbudi ona boleš, boleš za nečem, kar je zamudil in zapravil. Čuti, da je zgrešil nekaj bistvenega. Žal mu je naenkrat, da že tako dolgo ali morda nikdar ni bil pri taki religiozni vigiliji, da ni prepeval, dasi je pred tem jedel post in zraven pil solzo očiščevalko. Težko leže na človeka breme tega in mnogih drugih dejstev, ki se ne dajo popraviti in nadomestiti.

Dejstva nepopravljivosti in nenadomestljivosti so čudni spremljevalci človeškega življenja. Ničesar se ohla človeška domišljija in njegov oholi razum ne upira toliko kakor priznanju nepopravljivosti in nenadomestljivosti, in vendar ni ničesar bolj pogostega in bolj resničnega v našem življenju kakor nenadomestljivosti in nepopravljivosti. Vsak trenutek jih delamo, imamo pa v sebi neko brezbožno

Ali znamo prav jesti?

Jemo, da živimo in ne živimo, da jemo. Te stare modrosti se še vedno nismo prav naučili. Mnogo jih je, ki žive samo zaradi jedi in pijače in kar je zanje enako pomembnih telesnih užitek; so pa zopet drugi, ki se za hrano ne brigajo in menijo, da je dovolj, ako želodec vržejo karkoli. Prvi jedo trikrat, štirikrat preveč, drugi navadno tudi, toda pri tem nimajo nobenega užitka, marveč le težak želodec. Redkejši so, ki iz prezira do telesnih potreb jemajo, številnejši žalibog tisti, ki to delajo iz revščine. Na vsak način se večina hrani nepravilno.

In vendar je pravilna prehrana ogromnega pomena za polno, delavno, radostno izživitev posameznika in za uravnoteženje narodnega gospodarstva ter dobiti skupnosti. Brez pravilne prehrane ni zdravja, ni celotnega izkoriščanja delovnih sil, ni razumne, ravnotežje ustvarjajoče porabe domačih pridelkov in proizvodov. Zato ljudska prehrana ne spada samo v področje narodnega zdravja, marveč tudi v področje gospodarsko-socialne politike. Razbistrenje pojmov o prehrani je važno in nujno.

Dve žreli moramo polniti.

Skozi en želodec gre hrana, toda nasičevati mora dve nikdar sili žreli: prvič moramo s hrano telesu nadomeščati snovi, ki jih izrablja — kakor se izrablja tudi stroj, le da se mrtva snov v sebi ne more obnavljati — drugič pa moramo telesu v obliki hrane dojaviti kurivo za pogon, obratno energijo.

Sedaj je pa važno vedeti, da ne moremo zadositi obema zahtevama s kakršnokoli hrano, kajti obnavljanje celice človeškega telesa zahteva drugo mero čisto določene snovi nego vzdrževanje energije.

Tri temeljne snovi so, ki jih nujno potrebuje človeško telo in ki jih mora vsebovati naša hrana: beljakovine, tošče in ogljikovodiki. Beljakovine so najvažnejše, ker so telotvorne; L beljakovine sestojijo celice človeškega telesa in le z beljakovino se obnavlja. Vrhu tega pa je beljakovina potrebna tudi v drugi namen hranjenja — za obrat, pri čemer jo morajo pa izpopolnjevati še tošče in ogljikovodiki, ki so izrečno obratne snovi.

Koliko je telesu dovolj?

Važno je sedaj vprašanje, koliko teh snovi in v katerem razmerju jih potrebuje telo, da prospeva? Znanost pravi, da potrebuje človek na dan za obnavljanje celice do 70 gramov beljakovine, od tega najmanj 30 g v mesu ali m l e k u, in 2800 kalorij obratnih snovi. Ako dobiva telo premalo telotvorne beljakovine, se posledice pokažejo še-le tekoma daljše dobe; ako pa telesu zmanjka obratnih snovi — kalorij, se posledice pokažejo neposredno: človek postane slab, delo mu ne gre več od rok — lačen je.

Tukaj moramo pa razločevati še nekaj, kar je izkušnja itak že zadostno dokazala in kar v polni meri potrjuje znanost: Človek, ki ne dela veliko telesno — kar velja na splošno o mestnem prebivalstvu — ne potrebuje veliko kalorij in ne more prebiti toliko hrane kakor človek, ki opravlja težko telesno delo. Pač pa ne sme prikrajšati telesa na beljakovinah. Zato mora uživati v prvi vrsti jedila, ki vsebujejo veliko beljakovin, a dajejo malo kalorij.

Slednjic še eno dejstvo: Telo pretvarja snovi v tisto obliko, katero ravno potrebuje: beljakovino presnavlja v toščo ali ogljikovodike; ogljikovodike v toščo; toščo v ogljikovodike. Ne more pa iz ogljikovodikov samih ali iz same tošče napravljati beljakovin. Tudi iz tega se vidi, da so za prehrano najvažnejša živila, ki vsebujejo mnogo beljakovin.

Redilna vrednost živil.

Sedaj, ko vemo vse to, si pa oglejmo, koliko redilnih vrednot vsebujejo posamezna živila. V količini 1 kg vsebujejo:

Vrsta:	Beljak.:	Masti:	Oglj. vod.:	Kal.:
Moka	84 g	8 g	670 g	3200
Krompir	15 g	2 g	200 g	890
Fižol	168 g	6 g	440 g	2600
Kaša	76 g	7 g	730 g	3300
Riž	64 g	5 g	770 g	3400
Olje		950 g		8800
Mast	3 g	950 g		8800
Mleko	32 g	34 g	49 g	670
Meso	194 g	74 g		1600
Sladkor			990 g	4580
1 jajce	122 g	115 g		1600

Da bo primerjava lažja in vrednost posameznih živil razvidnejša, pogledajmo še, kolike količine kakoga živila je treba, da ima toliko beljakovin odnosno kalorij kakor 1 kg bele moke. Treba je:

	Za beljakovine:	Za kalorije:
Krompirja	5.6 kg	3.6 kg
Fižola	0.5 kg	1.2 kg
Kaše	1.1 kg	0.98 kg
Riža	1.3 kg	0.95 kg
Olja		0.36 kg
Masti		0.36 kg
Mleka	2.6 l	4.80 l
Mesa	0.43 kg	2.— kg
Sladkorja		0.70 kg
Jaje	0.68 kg	2.— kg

Mleko in kruh.

En kilogram moke ima isto kalorično vrednost kakor 2 kg pustega mesa, a moka stane 6 Din, meso pa okroglo 40 Din. Meso je najdražja hrana, posebno če vpoštevamo njegovo neznatno kalorično vrednost.

Naravnost idealni živila sta tako po svojih redilnih vrednotah kakor po ceni kruh in mleko in mlečni izdelki. Obe živila pridelujemo odnosno proizvajamo v domači državi, mleko in njegove izdelke v lastni domačiji. Mleko nam preostaja, izvoz zanj sedaj ni ugoden. Pomagali bi torej našemu narodnemu gospodarstvu in sami sebi, ako bi pri prehrani v čim največji meri uporabljali mleko in njegove izdelke. Seveda bi se pa moralo naše mlekarstvo dvigniti, da bi proizvajalo mleko, surovo maslo in sir prve kakovosti. Ako si daš v Grazu postreči s čašo mleka, potem ti to mleko že s svojim krasnim duhom vzbudi slast, dočim je pri nas ravno nasprotno. Razen tega bi se morale tema dvema ljudskima živiloma — moki in mleku ter njegovim izdelkom — primerno uradniškim in delavskim plačam urediti cene.

Meso, sočivje, zelenjava.

Meso je za ljudi, ki se telesno malo gibljejo, potrebno. Toda uživati ga je vedno le v majhnih količinah, ker se drugače poruši ravnotežje v presnavljanju; telo se prenasiti z beljakovinami in posledica so razna obolenja. Najlažje prebavljivo je takoimenovano belo meso: perutnina, teletina, ribe, možgani, telečji prižice. Težje prebavljivo je rdeče meso: govedina, divjačina, močvirne ptice. — Govedja juha nima nezakuhana nobene redilne vrednosti, pač pa zelo dobro vpliva na tek.

Med masčobami zavzema prvo mesto surovo maslo; za njim prihajata na vrsto svinjska in gosja mast. Na vsak način mora biti vsaka zabela sveža, čista in nepokvarjena, drugače je pravi strup za prebavila. Zato skrbna in razumna gospodinja nikdar ne bo kupila že stopljene masti, marveč le surov špeh, ki ga potem sama stopi. Dobra zabela je neobhodni pogoj za zdravo in okusno hrano.

Sočivje je precej težka hrana, toda za zdrav želodec izvrstna izprememba. Krompir, kolerabe, repa, zelje in druga zelenjava so za prebrano prehrano neprecenljive vrednosti, ker dovajajo telesu zlasti razne rudninske snovi, ki jih telo neobhodno potrebuje za tvorbo krvi, stanične jedrovine, kože, kosti itd.; največjeje pa pomena pa so rudninske snovi za obklesnih snovi. Rastlinskih soli ne moremo povsem nadomestiti z morsko ali mineralnimi

solmi, ki jih pa telo seveda tudi v tej obliki potrebuje.

Posebno pažnjo zaslužijo zelenjave, ki jih uživamo surove, predvsem razne solate, ker z njimi dovajamo telesu poleg soli tudi za telo velevažne vitamine, ki se drugače pa dolgi kuhi uničijo. Motovilec in ločika vsebujeta poleg mnogih redilnih soli tudi beljakovino, ogljikovodike in tošče. Še več ogljikovodikov in soli vsebujejo kumarce. Izvrstni so endivija, radič in glavna solata. Potrebno je le, da solate skrbno očistimo in operemo v obilni vodi. Zelo priporočljivo je, da očiščeno solato dalj časa namakamo v vodi, ki smo ji dodali soli ali kisa in jo nato še enkrat v sveži vodi splahnemo. Na ta način dosežemo, da se vsa nesnaga zanesljivo odstrani, razen tega pa popokajo tudi jajčeca raznega mrčesa, ki na solati odlaga svoje zalege.

Sadje.

Vrednost sadja v prehrani je izredno velika, kar se pri nas še vse premalo vpoštevava. Sadje se smatra le kot nekaka slaščica, kot luksuz, dejansko pa je sadje redilno v najboljšem smislu in bi moralo biti povsod vsak dan na mizi. Če bi izdajale družine le pol tega, kar izdajajo za alkohol in tobak, za sadje, bi bila njihova prehrana vse boljša in pravilnejša, otroci bi imeli leto in dan sadje in polagoma bi želja po alkoholu in nikotinu upadla, če ne izgnila. Sadje ohranja zdravje in mladost. Naša ožja in širša domovina sta vlesadonosni. Pri nas zore vse vrste sadja, od najzgodnejših do najpoznejših, a sadjerejo bi mogli brez posebnih stroškov povzdigniti, da bi donala petdesetkrat več in boljšega sadja. Potem bi si mogla žlahtno sadje privoščiti tudi uradnik in delavec.

Sadje vsebuje malo beljakovin, zato pa temveč sladkorja, kislin in rudnin, posebno apna, ki je za tvorbo kosti neobhodno potrebno. Največ apna vsebujejo rdeče jagode, agrez, grozdje in slive. Mnogi zdravniki pravijo, da je tisti dan, ko otrok ne dobi nobenega sadja, zanj izgubljen. Samo za otroke, ki še niso prekorčili 1 in pol leta, sadje ni primerno. Pa tudi odrasčen človek mora telesu redno dojavljati apna. Surovo sadje je okusnejše in učinkovitejše, kuhano pa lažje prebavljivo. Ob sebi se razume, da mora biti sadje, ki ga uživamo, vselej zrelo in zdravo.

Kuharska umetnost — velika umetnost.

Kakor ni vseeno, kaj denemo v lonec, tako ni vseeno, kako jedi pripravljamo. Tu je predvsem važno dejstvo, da izgube živila temveč svojih redilnih snovi in vitaminov, čim dlj jih kuhamo in na vse mogoče načine pripravljamo, začinjujemo, dušimo itd.

Take prekuhane jedi telesu ne dovajajo dovolj snovi, ki jih potrebuje in boče imeti. Zato nas sili, da jemo mnogo več, nego bi bilo potrebno in da jemo hitro, požrešno. Jediti premalo zgrizemo in tako telo dvakrat oškodujemo. Kajti le dobro zgrizen in s slino zmešano hrano more želodec uporabiti in predelati.

Francozi so znani kot najizbranejši sladkosnedži, a ravno pri njih je v večjavi takoimenovana »kratka kuhinja«. V Franciji so služkinje drage in kuharice se ne loti nobenega drugega domačega dela. Zato je pretežna večina meščanskih gospodinjstev brez služkinje; imajo le postrežnico za težja dela; vse ostalo, posebno pa kuhanje opravlja gospodinja sama. A Francozinji ne prihaja na um, da bi postala kuhinjska suznja; kaj še! Za zajutrek porabi dober četr uro, za kosilo eno uro in za večerjo pol ure. A kar ona v tem času pripravi, je neprimerno okusnejše, izbranejše nego vse, kar se tekoma celega dopoldneva nakuha in nadiši v drugih kuhinjah. V francoskih hišah — pa tudi po hotelih — jedo z malimi izpremembami, ki jih donajšnja letni časi, dan za dnevom eno ter isto, ne da bi to kdo opazil: Izvrstna, osvežujoča zelenjadna juha, na hitro spečeno meso (kčlet, bržole itd.), pražen krompir in solata, sir in sadje in nazadnje črna kava. Včasih še krema, ki se dobi pripravljena v mle-

karnah. Vse to je skuhano hitro, tik ob določenem času, tako da pridejo jedi, čim so pripravljene, takoj na mizo. Pri nas se kuhari in troši kurivo in čas po celo dopoldne. Vsekakor se ravna v Franciji tudi prodaja živil v smislu »kratke kuhinje«: meso se dobi že potokčeno, krema pripravljena, pastete — francoska narodna jed — pečena, vse skrajno snažno in izredno okusno.

Solato jedo Francozi vse leto po dvakrat na dan; ko zmanjka ostalih solat, se zadovoljijo z regramo in kosmatico. — Zelenjave francoske kuharice ne pripravljajo na naš zamudni način, marveč jo le na hitro skuhajo, nato pa ohlajeno uporabijo za solato. Tako ohrovt, karfijole, zeleno in fižol v stročju.

Za zajutrek imajo Francozi veliko čašo bele kave ali čokolade s kruhom.

Nočem reči, da bi bila francoska kuhinja v vsakem oziru primerna tudi za naše razmere, a gotovo je, da ravno francoska kuhinja v prav posebnih meri vpoštevava vse zahteve razumne, zdrave in cene prehrane.

Iz vsega navedenega je razvidno, kako velike narodne dobrine so v rokah naših gospodinj: zdravje in gnotno blagostanje. Razumna gospodinja se mora te svoje naloge jasno zavediti in neumorno stremiti za tem, da ji bo kos. Temeljita gospodinjstva izobrazba ženstva je v dosego tega cilja nujno potrebna. A. V.

★

Ali ima samo moška šolska mladina pravico do sramežljivosti? Na nekem deškem srednješkolskem zavodu v Berlinu (Askani-sches Gymnasium) je oblast imenovala kot šolskega zdravnika neko zdravnico. Zavodovo učiteljstvo je proti temu podalo ugovor, a ko je hotela zdravnica kljub temu vrstiti svojo dolžnost, so učenci srednjih in najvišjih razredov, med katerimi so 18—20 let stari fantje, izjavili, da se ne dajo preiskovati od ženske. Nato se je sklical še sestanek staršev, na katerem se je sprejel soglasen protest proti temu, da bi dorasle mlade moške telesno preiskovala zdravnica. — Tudi v okraju Wedding je mestna šolska oblast nastavila šolsko zdravnico. Na vprašanje, če bo zdravnica vršila svojo službo tudi na višjih moških zavodih, je odgovoril županov namestnik: »To je seveda popolnoma izključeno, ker bi nasprotovalo vsem naravnim naziranjem in je enostavno nemogoče. Od nobenega učenca, ki je star 17 in več let, se ne more pričakovati, da bi se dajal preiskovati od ženskega zdravnika. Za to je šolski zdravnik tu. Šolska zdravnica bo vršila svojo službo samo na dekliških šolah in morda v najnižjih deških razredih.« — Na to je podala v javnosti odgovor Zveza nemških zdravnic. Pravi, da je nastop gimnazijcev in javnosti proti preiskavanju moške mladine po zdravnici zelo razveseljiv pojav. Sedaj treba biti le še dosleden in priznati tudi ženski mladini pravico, da se da preiskovati le po zdravnicah. Saj je jasno, da je dekliška sramežljivost pri zdravniški preiskavi po zdravniku še vse bolj prizadeta in možnost poklicne zlorabe še vse večja. Zato naj bi v bodoče izvrševala vse službene zdravniške preiskave na šolski ženski mladini in kandidatkinjah za razne poklice samo zdravnice. — Problem, ki se tu nanaša, je zelo pereč in zapleten in se praktično ne da brez ostanka rešiti po gornjem načrtu. Vprašanje pač ne korenini samo v spolu, marveč predvsem v osebnosti, v moralni višini in taktosti zdravnika, odnosno zdravnice, v njegovi — njeni — sposobnosti, da v mladini vzbudi brezpogojno spoštovanje in zaupanje. Teoretično pa je popolnoma pravilno, da oskrbuje moško šolsko mladino zdravnik, žensko pa zdravnica.

Žensko šolstvo na Bavarskem. Na Bavarskem je višje žensko šolstvo v zasebnih in občinskih rokah; država plačuje le prispevke. Na zadnji proračunski razpravi v bavarskem deželnem zboru je prosvetni minister izjavil, da finančni položaj tačas ne dovoljuje, da bi se žensko šolstvo poddržalo. A neglede na finančno plat je še vprašanje, če ni sedanji sistem državnih prispevkov boljši. — Poslanka Barth je v isti razpravi zahtevala zvišanje državnih prispevkov. Koedukacija je odklonila; telesni in duševni razvoj obeh spolov ob sebi zahteva ločeno vzgojo. Najodločneje se je izrekla proti »rednemu programu« (Notenschwelle) za žensko dijaštvo, ker bi to bilo na škodo akademičark. — Na Bavarskem je tačas 57 ženskih licejev, 9 humanističnih in realnih gimnazij, 4 domačinske gimnazije, 98 višjih dekliških šol in 35 dekliških srednjih šol.

Nova pota dekliške izobrazbe. Osrednji zavod za vzgojo in pouk v Berlinu je pred kratkim sklical večdnevno zborovanje strokovnjakov o enem samem predmetu: »Ženske šole«. Udeležilo se je zborovanja do petsto pedagogov iz cele države, v prvi vrsti ženskih. Predsednik zborovanja, prof. Pallat, je v svojem pozdravnem govoru naglasil, da je postalo vprašanje dekliške izobrazbe med vsemi šolskimi vprašanji najbolj pereče ter je nujno potrebno, da se pojasni in da se najdejo za žensko izobrazbo nove poti. Mnogoštevilne pedagoginje in pedagogi so nato pojasnjevali bistvo novih »ženskih višjih šol«, ki se izredno hitro širijo po Nemčiji. Namen teh šol je, da izoblikujejo žensko osebnost po njenih lastnih zakonih, da negujejo ženske socialne zmožnosti in usposobijo dekleta za službo bližnjemu, splošnosti. Ta novi tip ženskih šol je torej obrnjen ravno v nasprotno smer nego sedanje srednje šole, ki negujejo le umske sposobnosti in so se ravno zato izkazale kot za žensko mladino na splošno neprimerne. S to nasprotno skrajnostjo velik del nemških pedagoginj ni zadovoljen in zamislile so drug tip splošne ženske višje izobrazbe: delovno višjo šolo (Werkerschule). Ta šola hoče hoditi nekako srednjemu pot in enotno vzgajati celo osebnost: negovati i umske i srčne sposobnosti mladih ljudi obojega spola, podajati znanost in umetnost. Prvo tako šolo je ustanovila in jo vodi dr. Lina Mayer-Kulenkamp. — Kdaj se razvibile vprašanje ženske izobrazbe pri nas?

Razstava „Mati in otrok“ na Dunaju

Ta razstava je v ogromnem Messepalastu — bivše cesarske konjišnice — kjer imamo zopet hvaležno priliko za praktičen pouk o vsem, kar mora človeka nujno zanimati. Deviza razstavi je: Zdravi otroci so največji blagor človeštva. — In v resnici, lahko prečitaš z vso pozornostjo trideset knjig, pa se ne naučiš toliko samih zlatih nauk, ki so potrebni za srečo človeštva na zemlji.

Razstava je ogromna. Tu je nazorno zbrano vse, kar spada v dobo pred rojstvom, ob rojstvu in pozneje do polnega razviti otroka v moža ali ženo, kar spada sploh v rodbino, v človeško družbo, da more spravljeni le zdrave otroke na svet. Ogromna je razstava iz higijene človeka, kako se boriti proti boleznim, ali se prej, kako boleznim preprečevati. Tu je ogromno modelov, preparatov, slik, celih skupin, statistik itd., kar nam daje podobo, kako živeti, kako boriti se proti škodljivcem našega zdravja in življenja. Draždanski higienski muzej je tu popoln, ali je seveda le za odrasle pristopen. Občudovanje vzbujata tista temeljita in natančna, ki je pri Nemcih znana prednost posebno na polju zdravstva in v skrbi za zdravje mladine.

V to razstavo spada seveda tudi vse, kar moreta Dunaj in Avstrija sploh pokazati v svoji skrbi za telesno zdravje otrok in odraslih. To so njihova zdravilišča, zavodi za otroke, ki so zdravi ali potrebni nadzorstva ali posebne oskrbe itd. — Tu je pa tudi vse, kar je za otroško zabavo, sport, pouk, kar je za čistost po stanovanjih, šolah itd.

Ne bom dalje našteval, kajti že iz teh splošni besed si morejo čitatelji napraviti

malo sliko, kaj vse je tu videti, kaj vse se moremo tu naučiti. In za to nam gre v prvi vrsti, kajti ni nam za to, da bomo Nemce občudovali, marveč da jih bomo v vsem dobrem posnemali. Ni nam treba šele dragih samostojnih poskusov, da nas skušnja iz. odri, kakor navadno pravimo, marveč tu je že vse dognano, vse je resnično, treba le — zgrabititi z vsemi rokami.

Zato je treba naše merodajne kroge na to razstavo nujno opozoriti, da pošljejo tu sem kolikor mogoče svojih strokovnjakov, ki naj pazljivo pregledajo ta nemški napredek, — in naj morda mutatis mutandis preneso v domovino. G. N.

Služba božja v Leningradu

Ob sedmi uri zvečer doni po Leningradu cerkveno zvonjenje in spomni potnike, da je sobota, da napoči sedmi, molitvi in počitku po vsakdanjem delu namenjeni dan. Cerkev so se razsvetile in vrata so ponekod odprta, da spuštijo vanje nove in nove vernike. Pravim »ponekod«, kajti danes niso vse cerkve na Ruskem enako obiskane. Kazanski sobor je n. pr. vedno prazen, najsi tudi služi v stolnici metropolit. To pa ni slučajno. »Starosta« pri cerkveni blagajni, kjer se prodajajo sveče in slično vam pove, da je poslopje izročeno »obnovljencem«. To pomeni, da praznata ni slučajna. Čeprav tujec, si hočem ogledati ob tej priliki še kako tihonovsko cerkev. Daleč ni do nje. Kakih 10 minut pozneje mi pokažejo »Spasa na krovu«, to je cerkev na mestu nekdanjega obglavljanja. Zgradili so jo najbrž sorodniki po pobožni navadi, katero je podedoval na Ruskem zgodnji XVIII. vek od starejše dobe.

Oddaleč vidim, kako se zbira dolga vrsta

ljudi pred vhodom. Predno sem notri, je že cerkev skoro polna, dasi se bogoslužje še ni začelo. Priletni sedijo po klopih ob zidu, mlajši stojijo. Mnociča vedno narašča. Zastori ob carskih vratih zašumijo in vsi sedeci se urno dvignejo. Vsi obrazi postanejo zbrani. Večernice se pričnejo. Številten pevski zbor, ubrani glasovi in globoka čuvstvenost vas očarajo. Rekel bi, da sem v najlepši operi, če ne bi bilo tega vzvišenega verskega navdušenja, katerega zanosa ne uide tudi tujec. Mogočen mehak bas protodiakona se vrsti z diakonovim baritonom. Na njune litanije odgovarja zbor leto, ki ni nič slabšeji kakor oni desno. Pevci na desni pa so raznovrstni in neizbrni. Zdaj letijo v nebesa ženski soprani, med tem ko so moški glasovi komaj slišni, zdaj vodijo zopet tenorji ali pa grmijo krasni basisti. Najboljši pa so seveda solisti, ki nudijo umetniški užitek najvišje stopnje. Kako navdušeno in veličastno se na primer poje pri maši »Oče naš ali »Credo«! Baritoni povdarijo vsako besedo — prepričano in pogumno. Zbor pa tiho spremlja in zdi se, da odmevajo nebesa. Obrazi navzočih kažejo, kako vzplamt njih vera, kako hočejo skrbeti za duhovnike, pevce in sploh službo Božjo. Starosta, ugleden trgovec, pobira darove in nisem videl človeka, ki ne bi vtaknil roke v žep. Vsak da po svojih sredstvih: 15—20 kopek ali tudi rubelj (30 Din). Pobirajo pa trikrat zaporedoma in ločeno, kakor kažejo napisi na pladnjih in puščicah: za pevce, duhovnike in poslopje.

Prepričal sem se, da ljudstvo ni več tako brezbržno napram Cerkvi, kakor je bilo pred vojno, kadar je zehalo med dolgo službo. Zdaj po ločitvi Cerkev od države je prevzelo ljudstvo vso skrb nase. Posledice so poglobitev v vero, kar zadaja brezbožnikom čedalje večje skrbi. (Osebnosti vtisi opazovalca, Ruli, Berlin št. 2226).

Dr. Beneš v Berlinu

Priznati moramo, da sta šli češkoslovaška in nemška zunanja politika v povojni dobi, če izvzamemo vprašanje nemške narodne manjšine na severnem Češkem, vsopredno in brez posebnih pretresljajev. Vsekakor je k temu veliko pripomogel gospodarski moment, ki je dosedaj še vedno navezal industrijsko državo k industrijski in zahteval sodelovanje v kakršnikoli obliki. Tudi med Nemčijo in Češkoslovaško so bili gospodarski odnosi vsa leta sem silno živahni. S te strani bi za kak sporazum torej ne bilo ovir. Kar se tiče nemške narodne manjšine na severnem Češkem, je sicer bilo opažati splošno nemško tendenco, da se vsaj obmejno ozemlje, kjer prebivajo Nemci v sosedni državi, priključi materi-domovini. Vendar pa to stremenje ni nikdar dobilo tako konkretnega izraza kot na primer zahteva po vrnitvi gornje Slezije in pa koridora v poljski državi. Ne moremo tajiti, da bi ne imele nemške stranke od skrajnih nacionalcev do socialnih demokratov notranjo, javnosti nepredloženo resolucijo, na podlagi katere se stranke niso odpovedale takozvanim sudetskimi Nemcem. Še bolj kot stranke pa pazijo na nemški položaj na severnem Češkem brezštevilne narodno-obrambne organizacije, proti katerim bodo končno tudi politične stranke, če gre ta študij tako naprej, v narodno-manjšinskem vprašanju brez moči. Že zunanje obnašanje čeških Nemcev je dokaz, da stoji pod vplivom teh nemških teženj. Svoje kulture, svojih izletov in zabavišč namreč ne iščejo v Pragi — sami kakega kulturnega ali gospodarskega ali narodnega središča nimajo —, ampak se vozijo v Draždane, Lipsko in Monakovo. Ostrino narodno-manjšinske propagande je odbila češka vlada sama s tem, ko je dve najpomembnejši — poleg nemških socialistov — nemški stranki: krščansko-socialno in kmetsko stranko vzela v vlado, jima dala za skupno državo odgovorne ministre ter tako pripomogla do tega, da se je med Nemci samimi vnela debata za takozvani aktivizem, to je nazor, da se prizna sedanja država, da se pa Nemci borijo za svoje pravice kot drugi državljani, in pasivizem, to je nazor, da se sedanja vlada ne prizna in je vpirati oči edinole na Nemčijo. Nadaljno ostrino je odbila Praga s tem, da je reformirala šolstvo, jezikovne naredbe, in pred vsem svetom dokazala, da Nemci v nobenem oziru niso zatirani, kakor tudi da češkoslovaška vlada želi le to, da se država v okviru sedanjega posestnega stanja nevtalizira in da njeni državljani prospejajo sebi in splošnosti v prid. Mnogo zaslug ima nadalje bivši češkoslovaški poslanik v Berlinu dr. Krofta, ki je kot spreten diplomat znal odstraniti marsikatero nezaupanje od strani berlinske vlade. Češka vlada sama pa se je skrbno izogibala, da ne bi stavila diplomatskim odnosom z Nemčijo kakšnega kamna spodtike. Znano je, da je poljska vlada predlagala Pragi pogodbo, s katero češkoslovaška vlada garantira obstoj obstoječih poljsko-nemških mej, da pa je, da ne izzove Nemčije, dr. Beneš to ponudbo odklonil. Nāčin strpljivega medsebojnega življenja med Češkoslovaško in Nemčijo je dobival vsopredno z zblizanjem Francije in Nemčije že konkretnije prijateljske oblike, dokler ni prišla te dni vest, da bo češkoslovaški uradni zunanji minister prvokrat posetil svojega kolega v Berlinu.

Debata o češkoslovaški zunanji politiki je bila tudi v Pragi zadnje dni, zlasti po monostrski aferi, zelo živahna. Kritika je zahtevala, da je treba radi madjarske iredente priti na jasno z Anglijo in da ne gre, da bi se na dosedanjo zunanjepolitično linijo absolutno prisegalo. Po zadnjem zasedanju v Zenevi je to razmišljanje doseglo vrhunec, ko je moral namestnik g. zunanjega ministra dr. Krofta pomirjevati predvsem publicistiko in zatrjevati, da se na zunanjepolitičnem polju za državo ni ničesar bistveno spremenilo. Vendar pa ni ostalo samo pri teh besedah. Zunanji minister dr. Beneš je potoval previdno preko Pariza v London in že tedaj so javljale, povedni inspirirane vesti, da se bo sestal z angleškim zunanjim ministrom Chamberlainom. Vendar pa do takega uradnega sestanka, razen večerajšnjega dineja, ni prišlo in dr. Beneš je bival večinoma pri svojih prijateljih-zasebnikih, ne da bi prišlo do uradne izmenjave zunanjepolitičnih misli med obema državama.

Ali naj je na podlagi vsega tega kaj dati na nazzanjena pogajanja med Prago in Berlinom? Brez dvoma je gotovo, da se velike politične zveze ne kujejo čez noč in da se dosedanja glavna zunanjepolitična linija Evrope ne da v trenutku spremeniti. Kakor pa druge države, tako tudi Češkoslovaška išče v skladu s svojimi zaveznički pota in cilje, ki bi ji mogli zavarovati trajno miren in uspešen razvoj. Pomiriti se z Madjarsko, se zdi, da je povsem izključeno; odnosi z Avstrijo so postali po Seiplovem obisku v Pragi vidno boljši; z Malo antanto je razmerje jasno. Če pa išče Francija v mogočnem celinskem bloku zavarovanje evropskega miru zoper tiste, ki ga nočejo spoštovati, in če je v tej zvezi bistveno udeležena tudi Nemčija, je le logično, da se Češkoslovaška kot zaveznica Francije in Male antante sporazume s tistimi, ki so v Briandom istih misli, in to ni v zadnji vrsti Nemčija pod zunanjo politiko dr. Stresemanna.

Stabilizacija grške drahme. Ministrski svet je sklenil, da se grška dramma stabilizira na podlagi 375 drahem za 1 funt sterling.

Seja skupščine odgojena

k Belgrad, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Današnja seja narodne skupščine je potekala precej mirno. Na dnevnem redu sta bila nujna predloga zemljoradnika Čede Kokanoviča in radičevca Košutiča. Čeda Kokanovič je vložil nujni predlog glede občinskih pašnikov v Bosni in Hercegovini, dr. Košutič pa glede graditve proge Krapina—Rogatec. Poslanec Kokanovič je obrazložil svoj predlog in zahteval, da se za brani dodeljevanje občinskih pašnikov v Bosni in Hercegovini. Minister za agrarno reformo Andrič je nujnost sprejel, nakar je skupščina soglasno priznala nujnost. Tudi Košutič je obrazložil svoj predlog. V imenu promet-

nega ministra je minister Stankovič sprejel nujnost. Skupščina je soglasno priznala predlogu nujnost. Skupščina je brez debate sprejela zakon o osrednji upravi za mere dragocenih kovin in njihovom kontroliranju, o kontroliranju čistoče izdelkov iz zlata, srebra in platine, o merah in njih uporabih v javnem prometu. Za zakon je glasovalo 122 poslancev, proti pa 46. Na koncu se je predsednik skupščine obvestil, da se vrši prihodnja skupščinska seja dne 29. maja, da bodo imeli med tem časom odbori priliko izdelati potrebne zakonske načrte.

Romunija dobila posojilo

v Bukarešt, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Kakor se čuje iz vladnih krogov, so pogajanja za posojilo v Parizu že končana. Trdi se, da je nemška državna banka pristala na to, da se udeleži posojila, kar je uspeh razgovorov med guvernerjem francoske narodne banke in predsednikom nemške državne banke. Te dni bo prišla v Bukarešt francoska delegacija, da prouči zakonski načrt, ki je v zvezi s stabilizacijskim posojilom. En član delegacije bo ostal dalje časa v Bukareštu kot tehnični svetovalec. Da se sprejme zakon o posojilu, se

bo na dan 15. junija sklicala izredna seja parlamenta, na katero bodo, kakor se čuje, prišli tudi poslanci narodnokmetske stranke.

v Bukarešt, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Danes je bila pod predsedstvom ministrskega predsednika Bratianu seja ministrskega sveta, na kateri so posamezni ministri, ki so v poslednjem času bivali na deželi, poročali o svojih opazovanjih. Ministrski tajnik Tartarescu je poročal o položaju v Erdelju, da vlada tam popolni mir in red in da ni pričakovati nobenih težkoč.

Tiranska vlada na odru

v Tirana, 16. maja. (Tel. Slov.) Včeraj se je novi albanski kabinet predstavil parlamentu, ki mu je dal soglasno zaupnico. Vlada je izjavila v svojem programu, da se bo držala programa stare vlade in skrbela v notranji politiki za povzdigo narodnega blagostanja, v zunanji politiki pa da bo spoštovala pogodbe, posebno pa defenzivno zvezo z Italijo. Italiji hoče ostati zvesta v duhu načel Društva narodov. Na Balkanu hoče kot element miru učvrstiti odnose s sosednimi narodi na temelju svoje narodne časti in neodvisnosti. Glede manjšinskih in odškodninskih vprašanj, ki so še nerešena z Grško, upa vlada, da bo s posredovanjem Društva narodov kmalu prišlo do rešitve.

Ratifikacija s Parizom izmenjana

v Pariz, 16. maja. (Tel. Slov.) Med francosko in jugoslovansko vlado so se danes izmenjale ratifikacijske listine o pogodbi z dne 19. aprila. Ta pogodba določa, da se spor med Francijo in Jugoslavijo o višini zaračunanja srbskih predvojnih dolgov predloži razsodišču. — Poincaré je danes sprejel jugoslovanskega finančnega ministra dr. Markoviča, ki se je ustavlil v Parizu na svojem potovanju v London.

Karol bo moral biti v Belgiji miren

v Berlin, 16. maja. (Tel. Slov.) Kakor poroča »Deutsche Allgemeine Zeitung« iz Londona, se je belgijska vlada izjavila pripravljeno, dovoliti romunskemu princu Karlu asilno pravo le pod pogojem, da se vzdrži vsake politične aktivnosti. Princ je sprejel belgijsko ponudbo, ker je Francija stavila še ostrejšje pogoje. Najpозnejše v četrtek se bo začasno preselil v hotel Chateau d'Ardenes pri Namurju, kamor je gospa Lupescu že odpotovala, da pripravi stanovanje.

Romunski princ Karol je danes popoldne iz Dowera odpotoval v Belgijo. Princ je prišel iz Godstonea v avto in se je takoj zaprl v svojo kabino.

Stresemannu gre bolje

v Berlin, 16. maja. (Tel. Slov.) Danes popoldne se je stanje dr. Stresemanna nekoliko zboljšalo, bolezen pa se mora še vedno označiti kot resna. Akutne nevarnosti ni. Dr. Stresemann je prebil noč vidno bolje.

Zadnji brzojav: Pozno zvečer je bilo izdano zdravniško poročilo, po katerem se je stanje bolezn dr. Stresemanna nekoliko zboljšalo. Bolezen v želodcu in črevih je ponehala, stanje ledvic pa se je nekoliko zboljšalo. Kljub temu pa je značaj bolezn še vedno zelo resen, ker je mogoča recidiva.

Japonci nalagajo pokoro

v London, 16. maja. (Tel. Slov.) Angleške agente javljajo iz Tokija, da je poveljnik japonskih čet v Cinanfuju general Fukuda stavil narodni kitajski vladi za dogodke v Cinanfuju sledeče zahteve spokornosti: 1. formalno opravičilo Čangkajšeka, 2. kaznovanje onih, ki so odgovorni za dogodke, 3. ustavitve sovražnosti, propagande in vojskovanja v coni 7 milj od Cinanfuja, Tiencina in šantunške železnice, 4. kitajski posredovalci za pogajanje z Japonci morajo imeti pooblastilo Čangkajšeka. General Fukuda je dobil nalog, da izpusti vse kitajske ujetnike, sme pa do zadovoljive rešitve konflikta pridržati njihovo orožje. — »Daily Mail« poroča, da severna kitajska armada beži razkrojena in v popolnem neredu. Čangcolin se je v oklopnem vlaknu umaknil iz Pekinga v Tiencin.

Bivši minister mora v zapor. V Angori je bil bivši zunanji minister Dženan beg, ki je po neveril 170.000 turških funtov, obsojen na 1 mesec ječe in na denarno globo 170.000 turških funtov.

Chamberlain gre v Ženevo

v London, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Kakor poročajo »Times«, se bo Chamberlain udeležil zasedanja Sveta Društva narodov navzlic temu, da se ga Briand in Stresemann ne bosta udeležila. Po dosedanjem programu se bo razpravljalo v Zenevi o madjarsko-romunskih obmejnih sporih, o monostrski aferi, o poljsko-litvanskim diferencah, o nemško-poljskem manjšinskem dogovoru iz leta 1922. in o poročilu o sedanjem zasedanju gospodarskega sveta Društva narodov.

Producenti in konsumenti naj se snidejo.

v Zeneva, 16. maja. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji gospodarskega sveta Društva narodov je predlagal znani ameriški gospodarski politik Layton, da se skliče skupna konferenca producentov in konsumentov z zastopniki vlad, ki naj proučijo vprašanje stabilizacije cen, t. j. zmanjšanja variiranja kupne moči naroda.

Francoz Costes leti v Belgrad

v Paris, 16. maja. (Tel. Slov.) V petek bo znani francoski svetovni letalec Costes skupno z Le Brixom na povabilo jugoslovanske vlade z letalom odletel iz Pariza v Belgrad. Costes bo dobil od tvornice Breguet v to svrhu specialno letalo, s katerim bo približno v 14 dneh startal za polet preko Atlantskega oceana v Newyork. Aparat je sličen onemu, s katerim sta Costes in Le Brix letela okoli sveta in ima motor za 600 HP. Costes namerava leteti v južni smeri preko Azorov brez vmesnega pristanka in je sedaj poleg mornariškega poročnika Parija najresnejši kandidat za prekoceanski polet.

Nobile leti

v Rim, 16. maja. (Tel. Slov.) General Nobile je ob 8. zjutraj brezzično javil, da plove njegov zrakoplov severno od Franc Jožefove zemlje in da nadaljuje pot v neraziskane kraje med Franc Jožefovo zemljo in vzhodno obalo zemlje Nikolaja II.

Nadaljni aretiranci v Trstu

ž Postojna, 16. maja. (Tel. »Slov.«) V nedeljo je bila v Škocijanski jami velika veselica, na kateri je sodelovala tudi godba iz Kozine. Prireditve se je udeležilo mnogo občinstva iz bližnjih vasi in Trsta. Pozno ponoči se je raznesel glas, da je nekdo raztrgal italijansko trobojnico na dvorišču Gombačeve gostilne. V zvezi s to vestjo so karabinierji aretirali g. Gvidona Vesela, slušatelja na trgovskem vseučilišču v Trstu. Pozneje so bili aretirani še: dva člana godbenega krožka iz Kozine, dva fanta iz Gradišče in neki dijak iz Trsta, dalje pa tudi g. Grgič, bivši učitelj v Kozini. V torek so bili aretirani na tržaškem vseučilišču akademiki Ferdinand Kenda, Ljubo Čarga in Čok in odvedeni v zapor.

Tudi Rikov bolan. Zdravniško poročilo javlja, da se je zboljšalo zdravstveno stanje predsednika sveta ljudskih komisarjev Rikova, ki je pred štirinajstimi dnevi obolel vsled infekcije po revmatizmu v členkih.

Železničarji naj ne prepeljejo Kuna. Na shodu mednarodne zveze mornarjev v Leningradu je bila sprejeta zahteva, s katero se pozivljejo avstrijski železničarji, da naj tehnično sabotirajo prevoz Bele Kuna preko avstrijske meje.

Izplačila kronskih depozitov. Češkoslovaška vlada je sprejela predlog naše vlade za obnovo pogajanj za izplačilo kronskih depozitov, pri čemer so zlasti zainteresirane naše zadruge. Vlada je pripravila ves potreben material. Pogajanja o končno veljavni likvidaciji teh vlog se bodo pričela v najkrajšem času v Pragi.

„Dalmacija“ na sejmju v Milanu

(Od našega rimskega dopisnika.)

Milano, meseca maja.

Na čisto rahlo namigavanje, naj velja letošnji velesejm tudi proslavi desetletnice italijanske zmage, so Nemci takoj reagirali in pustili prazen svoj paviljon. V razgovoru z nemškimi trgovci v Milanu sem moral na čast nemškemu podjetnikom ugotoviti, da »gšeft« ni vedno »gšeft«. Prav Italijani menda niso poklicani, da enkrat z Južno Tirolsko, drugič s svojimi obletnicami dražijo narodno občutljivo Nemce; preveč je njihovo gospodarstvo navezano na Nemčijo in prestrumno reagirajo Nemci na vsako žalitev. Posledice nemškega bojkota iz leta 1926. se v Italiji še danes čutijo.

Paviljon »Dalmacija« pa pomeni za nas Jugoslovane pravo izzivanje. To priznavajo tudi tisti izmed mnogih italijanskih industrijcev in trgovcev, ki takih demonstracij od sanjavega imperializma pijanih ljudi ne odobravajo in bi radi mirno nadalje vodili in še razvili svoje posle z Jugoslavijo.

Paviljon »Dalmacija« se nahaja na zelo vidnem mestu in je zgrajen v popolnem benečanskem slogu. Nad vrati leži benečanski lev s pergamenom, ki nosi napis: Ti con nu, nu con ti (Ti z nami, mi s teboj); na železnih vratih sestavljajo v obliki križa postavljene zlate črke isto benečansko geslo. Takoj ob vhodu se prepričaš, da služi paviljon izključno politični propagandi: razen nekaj steklenic Vlahovega »maraskina« iz Zadra ne vidiš drugega kakor propagandne knjige, časopise izza dobe italijanske okupacije v Dalmaciji in slike. Vmes se blestijo napisi kakor: Branimo londonski pakt! »Krik bolesti se dviga od vse dalmatinske obali.« »Gabriele D' Annunzio je tu, Dalmacija ostane za vedno italijanska!« Tam vidiš zopet zemljevid, ki ti kaže, koliko ozemlja so Italijani pustili Jugoslaviji s tem, da so odstopili od londonskega pakta. V drugem kotu leži knjiga: »La Passione della Dalmazia«. Na steni visi serija slik iz dalmatinskih mest Trogirja, Splita, Šibenika, Raba, Dubrovnika in iz Boke Kotorske. Med slikami kričijo veliki napisi: »Questa è l'Italia!« (To je Italija.) Ob srednjem steburu je postavljeno kmečko dekle v dalmatinski noši, ki je seveda tipično slovanska.

Ko zapuščas paviljon, ti gospodična ponudi brošuro: »La Dalmazia«, izdal »Narodni odbor Dalmacija« v Milanu. L. V. Bertarelli je v njej popisal Dalmacijo, v kateri živi po njegovem zadržilo 80.000 Italijanov: samo v Splitu je polovica prebivalstva italijanskega. Bertarelli meni, da pripada Dalmacija »na podlagi Wilsonovih načel fizično, etnično in zgodovinsko Italiji!« Uvod k brošuri, pisan v imenu »Narodnega odbora Dalmacija«, se pričinja takole:

»Govoriti danes o Dalmaciji pomeni za nas vse Italijane govoriti o trpljenju, ki je doseglo svoj višek. Mogočna Italija, ki stoji pokoncu pred vsem svetom oživljena po fašistovskem duhu, Italija, ki jo vodi neukročeni duce, pripravljena na udejevitve svoje imperialne misli, mora še vedno prisostvovati trganju svoje duše na vzhodni obali Jadrana, onega morja, ki je bilo vse njeno, ki mu je dalo ono zgodovino, slavo, jezik in kulturo. Toda če sedanje politične razmere še ne dopuščajo uresničenja njenih pravic, je pa dolžnost vsakega Italijana, da ne pozabi niti za trenutek, da se Dalmacija mora vrniti k materi domovini in da se vse Jadransko morje mora vključiti v naš veliki državni sestav.« Vsak Italijan mora nositi v srcu to nesrečno deželo. »Narodni odbor Dalmacija« je hotel z gradbo paviljona Dalmacija med pokrajinskimi paviljoni jasno in določeno izpričati, da je Dalmacija prav tako italijanska kakor Apulija in Piemont. In v dopolnilo svojega dela priobčuje in razširja to brošuro, da bi se njegovi izrecni in javni afirmaciji pridružili bližnji in oddaljeni ter vsi tisti, ki bodo sejem obiskali ali o njem slišali govoriti. Če neskladni in neorganični zbor majhnih slovanskih narodov nižje kulture in brez zgodovine, najrazličnejših ver in jezikov, ki niso nikdar poznali besede povelja in osvojitve, lahko izkorističar sedi sedanjega zamotanega evropskega političnega sestava posest, ki so mu jo dale krivične, nepošteno mišljene in še bolj nepošteno razglašene pogodbe, ni še s tem rečeno, da ni resnica čisto druga in da te resnice ne sme imeti Italijan vedno pred očmi. Rimski orli so se dvignili zopet na svoj usodni polet po zmagoviti vojni, oblaki in nevihte jih lahko ovirajo. Toda orli vztrajno in ognjevit obračajo svoja mogočna krila proti tisti Dalmaciji, kjer so se že nekdanj slavno in gospodujoče posedili.«

Potres nagaja tudi drugod. »Exchange Telegraph« poroča, da je bil včeraj popoldne ob petih v Guayaquilu potres, ki je trajal 20 sekund, po katerem je bilo porušenih več posopij in je med prebivalstvom nastala velika panika.

Praga slavi sv. Vaclava. Češkoslovaška vlada je prevzela protektorat pri slavnostih, ki se nameravajo prirediti o priliki tisočletnice smrti sv. Vaclava od maja do septembra 1929.

○ **Tlakovanje Resljeve ceste.** Včeraj so pričeli mestni delavci s tlakovanjem Resljeve ceste. Cesta se bo tlakovala z velikimi kockami iz sivga granita. Kakor znano, se bo cesta tlakovala na račun kaldramine. S tlakovanjem so pričeli v spodnjem delu ceste.

○ **Splašeni žrebci.** Delavec mestne pristave Ivan Zupančič je vozil po Izanski cesti z dvema žrebca. Žrebca pa sta se sredi ceste kar na lepem splašila in pričela drug drugega tolči s kopiti. Zupančič je skočil z voza in hotel žrebca pomiriti, toda žrebca sta ga tako neusmiljeno obdelala s kopiti in z zobmi, da so ga morali zaradi težkih telesnih poškodb, ki jih je dobil, takoj prepeljati v bolnico. Žrebca pa je policija oddala mestnemu kočijažu Josipu Polanšku.

○ **Izgnanec.** Josip Prek, ali kakor mu drugi pravijo Luka Prek, star tat iz navade, ki je imel pri zadnji ljubljanski poroti srečo, da so ga porotniki oprostili krivde, je bil z razsodbo sodišča izgnan iz policijskega okoliša ljubljanskega za dobo petih let.

○ **Policijski drobiž.** Aretirana sta bila dva postopača. — Delavec Alojz B. na Glincah je pretepel 18 letnega čevljarkega pomočnika Josipa D. in ga pri tem znatno poškodoval po obrazu. — Zasebnici Josipini Cvrtnovi na Celovski cesti je neznan zlikovec odnesel štiri kokoši, vredne 160 Din.

○ **Tovarna Jos. Reich sprejema mehko škrobljeno perilo v najlepšo izvršitev.**

○ **Ure za birmo pri tvrdki Slavko Rus, Dunajska cesta 9.**

○ **Otroške obleke, predpasnike od 30 Din dalje. Največja zaloga, češko blago, dunajski izdelki. Kristofič-Bučar, Stari trg.**

Sivi ali drap
Din 189.-
VOIKA
Krekov trg

Naše gledališče v razsulu

Kakor smo pričakovali, tako se je zgodilo. G. inspektor Čekič, ki je prišel iz Beograda revidirati naše gledališče, ga je pregledal in izjavil, da je kriza v prvi vrsti v nedostatni dotaciji od strani javnih faktorjev, pa da je zato v svrhu ozdravljenja našega gledališča le potreba, da ljubljanski oblastni odbor ter mestna občina primerno globoko posežeta v žep in odštejeta sedanji upravi nekaj stotisočev, in kriza bo rešena.

Če g. Čekič ni našel in videl ničesar, je to njegova stvar, mi pa, ki razmere poznamo od bliže in jih gledamo vsak dan, vztrajamo z vso odločnostjo na zahtevi, da se gospodari z denarjem, ki je dovoljen za naše gledališče, tako, da nam bo to res kulturni zavod, ne pa državna ustanova zato, da vzdržuje gotova ne ravno slabo plačana uradniška mesta brez ozira na to, ali izpolnjuje svojo umetniško funkcijo ali ne. Državne in druge javne subvencije pač ne smejo biti za to, da se nakazujejo prekomerne doklade, nagrade, honorarji, potnine itd., temveč morajo služiti gojitvi resnične kulture. To je namen in dolžnost gledališča.

In ponovno trdimo, da naše gledališče te svoje dolžnosti zadnja leta ni več izpolnjevalo. In to je tudi jedro vse sedanje krize. Pri gledališču se je denar uporabljal tako, da se niso dosegali njega pravi kulturni nameni in da je vrh tega zabredlo celo v ogromne deficite. To gospodarstvo in pa nivo, na kakršnega je padlo naše gledališče, sta dokaz nesposobnosti celokupne naše gledališke uprave, zato zahtevamo, da se deloma izmenja, deloma pa pride pod strogo in vsestransko kontrolo najširše javnosti, ne pa, kar poudarjamo ponovno, kakih klik in familij. Dosedanji upravnik absolutno ni na svojem mestu, toda če mislijo oni, ki kažejo v sedanji krizi samo na njegovo osebo, da zadostuje le njegova izmenjava, se jako motijo. Vsa uprava in ves sistem pri našem gledališču je na pačen.

Na splošno smo poudarili že v včerajšnjem članku, da dramski in operni repertoar, s katerim nas naše gledališče zadnja leta krmi, po svoji večini ne odgovarjata zahtevam, potrebam in namenom kulturnega zavoda, temveč je deloma primeren kvečjemu za — kabarete. Danes se nam zdi potrebno in umestno, ogledati si to plat, kakor tudi način predstavljanja velikega dela našega repertoarja, še nekoliko pogloblje. Odločno se zavarujemo proti očitkom borniranosti, toda skrajni čas je že, da izrazimo javno energičen protest celokupne poštene slovenske javnosti proti celi vrsti dram in operet ter načinu njih proizvajanja. Vse vodilne osebe našega gledališča so odločno nasprotne našemu svetovnemu in kulturnemu naziranju (poglavje o politiziranju v gledališču prihranimo za prihodnjico). Ne očitamo jim tega, pač pa to, da ne vedo ali nočejo vedeti, da ima naš visoko izobražen narod zdrav in dober okus, da zna nepogrešno ločiti umetnost od plehkega kiča na eni in golega draženja nižje čutnosti na drugi strani, in da nikakor ni voljan mirno plačevati težke in težke milijone subvencije za lascivnosti, ki se zavedno ali nezavedno, toda sistematično in dosledno goje na vodilnem slovenskem odru pod krinko umetnosti. Na dramskem in na opernem odru smo videli zadnja leta celo vrsto »del«, katerih začetek in konec, vsebina in zmisel, je samo gol seksus brez vsakega višjega vidika. Kdor hrepeni predvsem po takem blagu, ima priliko ogledati si ga drugje, gledališče po svoji visoki umetniški funkciji pa ni za to, slovensko ljudstvo, ki pogosto nima niti za kruh, pa hoče videti v hiši, ki jo je zgradilo s svojimi žulji, pravo umetnost, ki naj ga v trdem življenja boju blaži in dviga.

In način predstavljanja? Nismo ozkosrčni, a na račun našega predolgega molka in potrepljivosti si dovoljujejo odgovorni faktorji zadnje čase že nekoliko preveč. Tudi najbolj liberalnega človeka morajo odbijati nedescenčnosti, kakršne ponižujejo naše gledališče v sceno, kjer se pasejo oči na kostumih in prizorih, namesto da bi se nujala plemenita hrana duši. Če mislijo gospodje režiserji, da jim bo na našem odru dovoljeno vse, se jako, jako motijo in odločno zahtevamo od bodočih go-

spodarjev v našem gledališču, da naredo red tudi v tem pogledu.

Mi hočemo in zahtevamo, da bodi gledališče ognjišče plemenitega kulturnega dela in ustvarjanja, kdor pa išče kaj drugega, naj krene drugam.

Slov. akad. mladina za korenito ozdravljenje našega gledališča.

SPOMENICA.

Akadska mladina ljubljanske univerze, zbrana po svojih zastopnikih na meddruštvenem sestanku dne 16. maja 1928, je sklenila glede na resno ogroženo položaj slovenskega gledališča tolmčiti inspektorju umetniškega oddelka ministrstva prosvete g. Miljotinu Čekiču svoje razploženje. Akadska mladina izjavlja:

1. Da smatra za svojo visoko in častno nalogo braniti ugled slovenskega narodnega gledališča, ki je poleg univerze, akademije znanosti in umetnosti ter narodne galerije naša najvišja narodna kulturna institucija.

2. Da smatra za svojo nesporno pravico kot stalna obiskovalka gledališča štiti ob kritičnem trenutku umetniški nivo omenjenega zavoda.

3. Da je trdno prepričana, da ne leži vzrok današnjega poloma slovenskega gledališča le v finančnih zadevah, ampak predvsem v nezmožnosti nekvalificiranega voditelja v osebi upravnika profesorja arhitekta g. Kregarja, ki vidi v baletu in opereti edino sanacijo slovenskega gledališča.

4. Akadska mladina odločno protestira, da odločajo v internih kulturnih vprašanih faktorji, ki merijo intelektualne zmožnosti le po politični pripadnosti in zato nujno zahteva, da taki poizkusi sistematične demontaže naše kulture enkrat za vselej prenehajo.

5. V zvezi s tem zahteva akadska mladina, da merodajni krogi preprečijo povratek g. arhitekta Kregarja na intendantno mesto.

6. Akadska mladina izjavlja, da bo nadaljevala borbo proti arhitektu Kregarju tako dolgo, dokler ne bodo pristojne oblasti upoštevale upravičenega stališča slovenske javnosti in igravcev.

Po soglasnem sklepu meddruštvenega sestanka

Svet slušateljev ljubljanske univerze.

Vladimir Šenk, l. r. Vladimir Šuklje, l. r.

Arh. Kregar prosil za »dopust«

Gosp. inspektor Čekič je včeraj zaključil svojo revizijo v gledališču, o kateri si prav za prav naša javnost še do sedaj ni na jasnem, ali je bil njen namen le, da spravi v ravnovesje gledališki proračun, ali pa da obenem pregleda tudi dosedanje delo upravnika Kregarja in vzrok odpora gledališkega članstva proti njemu.

Včeraj dopoldne je inspektor Čekič še ponovno poskušal pripraviti oblastni odbor in mestno občino do tega, da bi se izjavila za subvencioniranje gledališča. Imel je radi tega krajšo konferenco na velikem županstvu. Nato je zasljal del članstva, ki mu je razložilo nekatere svoje skrb in pritožbe osebnega značaja. Popoldne se je inspektor Čekič odpeljal v družbi z g. Otonom Zupančičem z avtomobilom na izlet na Gorenjsko.

Kot bomba je učinkovala včeraj popoldne vest, da je arhitekt Kregar vložil prošnjo za dvamesečni »dopust«. Z dobro poučene strani pa smo obveščeni, da se arhitekt Kregar kljub svojim mnogim dobrim zvezam ne vrne več na upravniško mesto. Naslov »upravnika gledališča« sicer obdrži in z njim zvezane prejemke, dokler se ne najde zanj primerno mesto. Vest, da se Kregar ne vrne več v gledališče, je članstvo obeh gledališč in tudi občinstvo sprejelo z zadoščenjem.

Proračun gledališča

Revizija, ki se je izvršila v gledališču, se je zaključila s tem, da se je določil proračun gledališča za prihodnjo sezono. Gosp. Karel Mahkota, ki je proračun izdelal, je pri proračunu vpošteval med dohodki: 1. redno dotacijo iz državnega proračuna v znesku 4.450.000 dinarjev; 2. izredni kredit v znesku 100.000

dinarjev in preliminarno vsoto gledaliških dohodkov samih v znesku 1.600.000 Din. Pri izdatkih so vpoštene plače za umetniško osebje tako, kot jih je prejelo dne 1. aprila t. l. v neokrnjenem obsegu. Pač pa se je v novem proračunu poudaril princip štedenja pri vseh materialnih izdatkih, ki se bodo znatno skrčili, dočim ostane število osebja in njegove plače neizpremenjene. Kljub mnogim črtanjem v proračunu je ta še vedno izkazoval primanjkljaj 540.000 Din. Proračun se je najprej pretresal v upravi, pozneje pa skupno z inspektorjem Čekičem, ki je znižal izdatke za 150.000 Din ter zvišal postavko gledaliških dohodkov (inkaso) na 1.700.000 Din, kolikor jih je gledališče tudi dejansko imelo. Da se je proračun spravil v ravnovesje, je bilo črtanih precej izdatkov pri baletu. Balet ostane samo v onem obsegu, kolikor je to neobhodno potrebno za dramo in opero. Balet bo odsedaj štel devet oseb in sicer 8 dam ter 1 gospoda, voditelja baleta. Na ta način se je proračunski primanjkljaj znižal za nadaljnjih 100.000 Din. Kako bi se ta deficit še zmanjšal, je stvar študija, odnosno podpore s strani oblastnega odbora in mestne občine.

Izjava oblastnega predsednika dr. Natlačena

Ker je inspektor Čekič izrazil v javnosti svoje mnenje, da morata oblastni odbor in mestna občina podpreti z dotacijami obrat Narodnega gledališča, se je naš poročevalec obrnil včeraj na predsednika oblastnega odbora g. dr. Natlačena s prošnjo, da poda za »Slovenca« izjavo o stališču oblastnega odbora do gledališča.

Dr. Natlačena je izjavil:

»Mi smo na stališču, da je dolžnost države, ki je Narodno gledališče prevzela v upravo, da skrbi za potrebne kredite. Bojimo se prejudica, če bi mi prispevali za kritje rednih stroškov, da ne bo to začetek, ki bo vodil do popolnega razbremenjenja države in da bo končno morala oblastna samouprava prevzeti nase, če ne vse, pa vsaj ogromen del stroškov.

Smatramo, da storimo s svoje strani dovolj za ohranitev in napredek Narodnega gledališča, če stavimo v ta namen brezplačno in brez odškodnine na razpolago obe gledališki zgradbi, opero in dramo, ki sta obe last ljubljanske oblasti in ako skrbimo poleg tega še za vsa tehnično potrebna popravila na zgradbah samih, na električnih, vodovodnih in drugih instalacijah. Popravila, ki so se deloma izvršila letos in ki se deloma imajo še izvesti, kot mine gledališka sezona, so proračunana na 800.000 Din in k tem stroškom se je obvezal ljubljanski oblastni odbor prispevati 500.000 Din. Izgleda pa, da bo treba še tri do štiri leta zaporedoma kriti najmanj toliko izdatkov za razne reparature, ki so po mnenju naših strokovnjakov potrebne in nujne. Vse to sem gospodu inspektorju Čekiču že na prvi konferenci v ponedeljek dne 14. t. m. podrobno razložil in mu predložil, da pri tem položaju pač ni mogoče trditi, da oblastni odbor ljubljansko gledališče zanemarlja ali da nje-

Maribor

□ **Krepka kritika o zadnjem predavanju** v tukajšnji »Ljudski univerzi« je izšla v včerajšnji številki »Večernika«. Se čisto pridružimo. S tem so dobili zadoščenje tisti, ki so že dolgo časa kritizirali delo te ustanove, ker ji očitno ni toliko za prosvetno dviganje ljudstva, ampak bolj za dobiček. To krepko in odločno poudarja članek »Večernika«.

□ **Mariborski socialisti na delu.** Ker so naši socialisti radi svoje falitne, demagoške ter nestvarne komunalne politike docela pritisnjeni ob zid, se skušajo sedaj rehabilitirati pred svojimi pristaši, ki se ne morejo zadovoljiti s samimi demagoškimi tiradami, s tem, da se očitno lotevajo dveh velevažnih akcij: 1. proti veljavnemu zakonu, ki preprečuje odpravo plodu in ki se mora po njihovem mišljenju revidirati; 2. za sežiganje mrličev — pristaše te ideje vabijo na sestanke. To posnemamo iz včerajšnje številke »Delavske politike«. Zanima nas, da-li bo delavstvo, ki misli na zboljšanje svojega težkega gnotnega položaja, s tem zadovoljno. Nikar ne sipajte ljudem peska v oči!

□ **Dijaška stanovanja.** Tukajšnji odbor »Združenja mariborskega učiteljskega naraščaja« vlnudno prosi ceneje oddajalce dijaških stanovanj, ki so pripravljani tudi v prihodnjem šolskem letu sprejeti dijake na stanovanje, da prijavijo do 5. junija t. l. svoj naslov imenovanemu odboru. Poleg naslova je treba navesti tudi natančne podatke o tem, koliko dijakov se sprejme na stanovanje in da-li s hrano ali brez hrane. Omenjeni odbor želi namreč sestaviti seznam vseh stanovanj, ki bi bil potem dijakom preko poštne na razpolago.

□ **Orli-starešine** v petek sestanek. Vsi.

□ **Zrebanje efektne loterije.** Danes ob 2 popoldne se vrši v društveni dvorani Cvetlična ulica 28 zrebanje efektne loterije Mladinskega doma. Ob tej priliki priredi kat. mladina koncert na društvenem dvorišču. Srečke se bodo razprodajale še do zrebanja. Prve številke zadenejo moško kolo, divan, ure, okenske zastore, garnituro steklenic, kuhinjsko posodo itd. Ker so poirtvovalni dobrotniki nosili toliko lepih dobitkov, da je število dobitkov naraslo nad 300, priporočamo vsakomur, da

gove kulturne važnosti dovolj ne umeva ali ne vpošteva. To mnogo manj, če se uvažuje, da je naša oblastna samouprava šele letos prišla do svojega prvega urejenega proračuna.

Tudi sem predložil gospodu inspektorju, da je ljubljanska oblast morda izmed vseh pokrajin v državi najtočnejša davkoplačevalka, ki v obliki svojih davščin relativno največ prispeva za prosveto v državi in da že iz tega razloga pričakujemo, da kreditov za slovensko Narodno gledališče v Ljubljani vlada ne bo skrčila. Končno sem gospodu inspektorju Čekiču tudi razložil, da je povsem nemogoče, da bi oblastni odbor prispeval za vzdrževanje gledališča v tem proračunskem letu kaj več kakor onih 500.000 Din, ki so določeni, kot sem prej razložil, za gotova popravila in instalacije. Tega zneska v kak drug namen ni mogoče uporabiti, ne da bi prišli v konflikt z oblastno kontrolo in predpisi zakona o državnem računovodstvu.

Komisija, ki smo jo v sporazumu z mestno občino določili za pregled gledališkega gospodarstva, je danes delo dovršila in nam bo drevi na seji oblastnega odbora predložila svoj elaborat.

Gledališka uprava noče predložiti obl. odboru svojih računov

Dodatno k svoji gornji izjavi, nam je predsednik oblastnega odbora dr. Natlačena sporočil še sledeče:

»Oblastni odbor je na svoji današnji seji (včeraj, dne 16. maja) zasljal poročilo predsednika dr. Natlačena, oblastnega odbornika dr. Adlešiča ter poročevalca g. Narte Velikonje. Na temelju teh poročil je oblastni odbor sklenil:

»Glede na to, da je gledališka uprava odklonila zastopnikom oblastnega odbora g. Velikonji in g. Poženelu na njuno zahtevo vpogled v knjige in ker se način dosedanega gospodarstva radi tega ni mogel pregledati in ugotoviti dejanski položaj, vztraja oblastni odbor na svoji zahtevi, da mu dovoli gledališka uprava vpogled v svoje gospodarstvo in bo oblastni odbor šele po tem vpogledu zavzel svoje stališče.«

Tako izjava oblastnega odbora dr. Natlačena. Javnost si bo gotovo pravilno tolmčila čudno postopanje gledališke uprave do oblastnega odbora, od katerega zahteva sicer raznih subvencij, ni pa mu pripravljena dati točnih podatkov o svojem sedanjem gospodarstvu.

Slovenski javnosti

Prejeli smo: V pomirjenje naše javnosti bodi povedano, da je akcija, ki je bila započeta v pospešitev ugodne rešitve gledališke krize, imela uspeh. Od merodajne strani smo obveščeni, da je usoda intendanta Kregarja zapečaten. Zato smo danes vsi demonstranti sklenili, da se vsake nadaljne akcije za enkrat vzdržimo v svesti si, da je dobila naša javnost popolno zadoščenje.

si še pravočasno preskrbi srečke. Vsaka srečka, kupljena v zadnjem trenutku, prinese lahko izredno srečo. — Odbor.

□ **Nalezljive bolezni.** V mariborskem mestnem okolišu sta v času od 8. do 14. maja ter glasom objave mestnega fizikata oboleli dve osebi, in sicer ena na škrlatinki, druga pa na davici.

□ **Pretep radi politike.** V prav vroči politični debati sta se včeraj spoprijela neki R. Š. ter neki N. Bilo pa je to v kavarni »Evropi«, katere lastnik je pravočasno pozval stražnika, da napravi konec kavarniškem »škandalu«. Ob svojem prihodu je sicer našel stražnik oba vročekrvneža že pomirjena ter sedeča; ker pa je pretla nevarnost ponovnega konflikta, sta oba uprizoritelja škandala morala na stražnikov poziv zapustiti kavarno.

□ **Popravek.** K včerajšnji naši notici »Nesreča avtobusa« pripominjamo, da ni bil to mestni avtobus, ampak avtobus, ki vozi v Svečino in ki je last privatnega podjetja.

□ **V novo ustanovljeni jahalnici** »Kola jahalec« v Cvetlični ulici se prične z jahanjem. Prijave se sprejemajo vsak dan od 6—7.30 zjutraj v jahalnici. Za uro se plača 10 Din, in sicer za 10 ur v naprej.

□ **Za birmo ure, zlatina najcenejše** pri A. Stojec, Maribor, Jurčičeva 8.

□ **Za predstoječo birmo** priporočam prvovrstno izdelane fotografije po nizkih cenah. Fotograf Vlašič, Maribor, Gosposka ulica 23.

Celje

□ **Mihael Vrečko.** V ponedeljek, dne 14. maja ob desetih zvečer je preminul g. Mihael Vrečko, brat ovetnika g. dr. Josipa Vrečka in njegov dolgoletni solticator. Pokojni je dosegel lepo starost 77 let. Pokopali so ga včeraj ob 4 popoldne na celjskem okoliškem pokopališču. Kot dobremu somišljeniku SLS mu ohranimo blag spomin.

□ **Danes popoldne vsi v Narodni dom!** Opozarjamo ponovno na zanimiv koncert, ki ga priredi danes ob 4. uri popoldne pevski zbor Katol. prov. društvo v Celju pod vodstvom g. Alojzija Mihelčiča. Koncert je posvečen predvsem 60-letnemu jubileju skladatelja g. dr. A. Schwaba, ki se bo koncerta tudi osebno udeležil. Vstopnice se bodo dobile eno uro pred koncertom pri blagajni v Narodnem domu.

□ **Obrtna vajeniška razstava** v Celju. V nedeljo, 27. in ponedeljek 28. maja 1928.

□ **Organizacijsko gibanje poštarjev.** Krajevna skupina Društva poštnih in brzojavnih uradnikov v Celju ima v nedeljo, dne 20. t. m. ob 15 v restavra-

Kaj je novega

KOLEDAR

Četrtek, 17. maja. Kristusov vnebohod. — Paskal, Maksima. — 138. dan v letu. — Po pravoslavnem koledarju 4. maja, po muslimanskem 27. X. 1346, po židovskem 27. VIII. 5688.

Petek, 18. maja. Erik, Aleksandra, Feliks, Venancij.

Novosadska vremenska napoved za četrtek: Oblačno v vsej državi. Ponekod bo deževalo. Lahni topli vetrovi. Na Primorju zmeren široko. V Podonavju slaba košava. Temperatura se še ne bo zvišala.

ZGODOVINSKI DNEVI

17. maja: 1902 je bil v Ljubljani IV. shod slovanskih časnika. — 1869 se je vršil v Vižmarjih tabor, katerega se je udeležilo nad 20.000 oseb. — 1891 je umrl Ivan Jenko. — 1510 je umrl slikar Sandro Botticelli (Alessandro Filippetti). — 1749 se je rodil Anglež Edvard Jenner, izumitelj cepčenja proti kozam. — 1838 je umrl francoski diplomat Ch. M. K. Talleyrand-Perigord. — 1860 se je rodila nemška pisateljica N. v. Eschstruth (von Knobelsdorf-Brenkenhof). — 1727 je umrla carica Katarina I.

18. maja: 1899 je bila mirovna konferenca v Haagu. — 1917 je umrl poveljnik srbske armade vojvoda Putnik. — 1799 je umrl francoski pisatelj Beaumarchais. — 1804 je bil Napoleon I. proglašen za dednega cesarja. — 1848 se je v Frankfurtu a. M. otvorila prva nemška narodna skupščina. — 1910 je v Berlinu umrl slikar Fr. Skarbina.

* * *

Univerza v Ljubljani. Materin jezik bo di vam ključ do omjabe! Kako smo se pod tujim jarmom morali boriti za pouk v domačem jeziku v šolah, ki smo jih imeli. Logična doslednost zahteva nujno, da se z vsjo dušo zavzamemo tudi za najvišje ognjišče narodne omike v narodnem jeziku — za lastno univerzo. Pristopajte k društvu za nabiranje Narodnega univerzitetnega zaklada! Clanarina je urejena takole: podporni člani plačajo letno Din 20, redni člani letno Din 50, oziroma juridične osebe Din 100 na leto; dobrotniki so oni, ki plačajo na leto Din 500 ali enkrat vsaj 5000; ustanovniki plačajo na leto 1000 Din ali enkrat vsaj 10.000 Din; pokrovitelji pa plačajo na leto 5000 Din ali enkrat vsaj Din 50.000. Naslov: Ljubljana, Univerza. Poštni čekovni račun št. 12.368.

Umrl je včeraj ob 1 popoldne gospod Alojzij Leben, župnik pri Sv. Križu nad Mariborom. Rodil se je 11. januarja 1878 v Sv. Lenartu pri Veliki Nedelji. V mašnika je bil posvečen 25. julija 1905. Kaplanoval je v Galiciji, Hočah, Slivnici pri Celju, pri Sv. Marjeti pri Ptuj in Poljčanah. Pred pol letom je bil imenovan za župnika pri Sv. Križu nad Mariborom. Rajni je bil neumoren in vzoren delavec v vinogradu Gospodovem. Pogreb bo v soboto ob 9 popoldne.

Pregled in poprava čistega katastrskega donosa. Občine so dobile nalog, da volijo moze, ki bodo določevali, kako se naj vodi katastrski donos. Velike razsodnosti morajo biti ti moze, da bodo upoštevali vse razmere naših krajev. V nekaterih krajih pomladni mrz uniči skoraj redno setev in jemlje tudi sadni pridelek. V drugih krajih voda poplavi njive in travnike. Marsikje močni vetrovi vržejo žito po tleh. Na vse take in podobne razmere se bodo morali moze ozirati, da bodo pravilno določevali čisti donos. Tudi razni škodljivci: bramorji, hrošči, miši, vrane, vrabci delajo po mnogih krajih ogromno škodo. Pri nas v Sloveniji so kraji po ravninah ravno zaradi takih razmer prehuo obdavnjeni, ker je katastrski donos previsok. Poznam kmetijo v hribih, ki je precej večja kakor meni znana v ravnini. Ona v hribih donša tudi precej več, ker so vse druge razmere, razen obdelovanja, ugodnejše, a davka je od one v hribih komaj ena četrtina od one na ravnini.

Za po potresu prizadete Bolgare je naša uprava izročil Oblastni odbor v Ljubljani znesek 10.000 Din, ki ga je votiral v ta namen v seji 5. maja.

Za Bolgare je prejela doslej naša uprava znesek Din 25.712. Prosimo vljudno še nadaljnjih darov!

Vsi na Orlovsko prireditev na Vrhniko! Ugodne zveze. 4214

Osebnosti. Ravnatelj gimnazije v Požegi Vinko Marinko je po službeni potrebi premeščen na gimnazijo v Kruševac. — Okrajni veterinar v Kranju Filip Pahor je prestavljen v Ub pri Valjevu. Na njegovo mesto pride Vinko Bedenk, veterinar v Kladovem v timoški oblasti.

Mariborski romarski vlak na Trsat odpelje z glavnega kolodvora v Mariboru na binokšno soboto zjutraj ob 6.15 ter bo vozil po sledečem redu: Hoče 6.26, Orehova vas-Slivnica 6.32, Račje-Fram 6.37, Pragersko 6.48, Slovenska Bistrica 6.58, Poljčane 7.11, Ponikva 7.32, Grobelno 7.39, Sv. Jurij 7.45, Štore 7.53, Celje 8.10, Laško 8.23, Rimske toplice 8.32, Zidan most 8.51, Radeče 9.08, Loka 9.14, Breg 9.20, Sevnica 9.31, Blanca 9.42, Rajhenburg 9.51, Videm-Krško 9.58, Brežice 10.20, Dobova 10.29, Savski Marof 10.40. Od tukaj dalje bo vozil vlak hitreje in bo imel postanek le na

večjih postajah, tako da prispe na Sušak ob cikli 18. Opozarjajo se vsi udeleženci, naj ne vstopajo v navadni osebni vlak, ki vozi ob približno istem času, temveč počakajo na postajah na posebni vlak, v katerem bo dovolj prostora in bo vozil direktno do Sušaka.

Podporna akcija oblastnega odbora. Te dni je prispela za Posavje koruza in sicer za sevniški sodni okraj 5 vagonov, za brežiški sodni okraj 5 vagonov, občina Cerklje 1 vagon in Velika dolina 1 vagon. To koruzo bodo razdelila županstva po toči oškodovanim občanom zastoj, oziroma vsaj nekaj plačila zmožnim po 1 Din za kilogram. Na ta način doseženi izkupiček ostane občanom, ki ga smejo porabiti za nujne občinske potrebe.

Povečanje hiralnice v Vojniku in Muretincih. Mariborski oblastni odbor je sklenil, da se poveča hiralnica v Vojniku in da se tako izdelajo potrebni načrti. Mariborski oblastni odbor bo tudi prispeval k razširjenju hiralnice v Muretincih tako, da se pridobi prostor za 150 hiralcev.

Za naše ceste. Mariborski oblastni odbor je sklenil nakup dveh kamnolomov pri Zgornji Bistrici in pri Rogatu. S tem bo omogočena cenena dobava potrebnega gramozu za vse oblastne in okrajne ceste. Oblastni odbor je tudi kupil dva drobilca, ki sta že prispela v Maribor.

Občinske volitve v občini Zakot. V nedeljo 13. maja so bile v Zakotu občinske volitve. Obe listi SLS sta dobili 7 odbornikov, socialisti 4, samostojneži in demokratje 4 in politično neopredeljena gospodarska stranka 2 odbornika.

Otrok se ponesrečil s sekuro. Franc Krošelj, 4 letni sin železničarja v Brezini pri Brežicah, se je pretekli petek igral s sekuro in sicer tako nerodno, da si je odsekal kazalec na levi roki.

Strašna nesreča v mlinu. Nikola Čunjko, 53 letni posestnik iz Zdenc pri Savskem Marofu, je peljal v ponedeljek 14. maja s svojim sinom Vidom 5 vreč žita v mlin Hotka v Rigonah ob Sotli. Da ne bi delala dvakrat dolge poti, sta kar počakala, da je mlinar zmel njihovo žito. Ze je bilo skoro vse semleto in zadnjo vrečo moke sta polnila oče in sin, da bi potem hitro šla domov, kar se s silnim pokom razletel mlinjski kamen. Drobcji so zadeli vse, ki so bili v bližini. Nikola Čunjko je dobil tako močan udarec v glavo, da je bil takoj mrtev. Zapušča ženo in pet nepreskrbljenih otrok. Ostala dva, Vid Čunjko in mlinar Hotka sta bila le lažje ranjena. Na lice mesta so došli orožniki in ugotovili, da je bil razletel mlinjski kamen skoro nov in okovan ter je torej nesrečo pripisati le slučaju.

Koliko posojilnic je v Slovenski krajini? Pred kratkim se je ustanovila v Gornjem Lakošu (pri D. Lendavi) nova posojilnica. V celi Slov. krajini ima Zadruga zveza v Ljubljani osem posojilnic in sicer v Črensovcih (najstarejša), v Murski Soboti, Beltincih, Turnišču, Cankovi, Gornji Lendavi, Pečarovcih in Gornjem Lakošu. Dobro uspevajo zlasti posojilnice v Črensovcih, Murski Soboti in Turnišču. Vse posojilnice so bile ustanovljene po prevratu in sicer večina šele pred dobrim letom.

V inženjersko podčastniško šolo v Mariboru se sprejme letos 100 gojencev. Kandidati ne smejo biti mlajši od 17 in ne starejši od 21 let. Lastnorčno pisane prošnje je poslati poveljstvu šole najkasneje do 15. septembra t. l. Izpiti se bodo polagali 1. oktobra. Kandidatu pripade brezplačna vožnja v Maribor in tudi nazaj v svoje stalno bivališče, ako ne položi predpisane izpita. Šola traja dve leti. Po končani šoli se razporedijo gojenci kot podnaredniki v inženjerske edinice. V činu narednika polagajo lahko pozneje tudi izpit za častnika. Pogoji so razvidni iz službenega vojnega lista od 5. maja 1928, katerega imajo vse vojaške in orožniške edinice. — Pod sličnimi pogoji se sprejme v tekočem letu tudi 150 kandidatov v topniško podčastniško šolo v Mariboru. Prošnje je nasloviti na poveljstvo 32 topniškega polka v Mariboru do 20. septembra 1928.

Nove cene za prevoz potnikov, prtljage in blaga na državnih potniških avtomobilnih progah. Poštni minister je določil za vse državne potniške avtomobilne proge enotne cene za prevoz potnikov, prtljage in blaga. Potniki plačajo za vožnjo: do 3 km 5 Din, od 4 do 6 km 8 Din, od 7 do 9 km 10 Din, od 10 do 12 km 13 Din, od 13 do 15 km 16 Din, od 16 km dalje pa za vsak kilometer po 1 Din. Za prtljago ali blago se pa računa prevoznina po daljavi prevoza in teži. Pri potniškem in blagovnem cenovniku se štejejo vedno le celi kilometri. Desetinke kilometra se štejejo za cel kilometer. Za pogojne avtomobilne postaje se računi pristojbina od prejšnje, oziroma do naslednje stalne avtomobilne postaje. Nove cene stopijo danes v veljavo.

Sadjarji in hmeljarji se opozarjajo, da je uprava državnih monopolov po posredovanju kmetijskega ministrstva izdatno znižala ceno tobačnemu izvlečku in svrhu cenejšega pobiranja škodljivcev na sadnem drevju in hmelju. Tobačni izvleček se prodaja po ceni 5 Din kg v originalnih posodah ali v sodih z

Po dolgem času spet velik dogodek na slovenskem književnem trgu.

Ob stoletnici pisateljevega rojstva.

Novo !!

L. N. Tolstoj

Novo !!

Ana Karenina

Roman. Prevel Vladimir Levstik.

Dva zvezka z malone enajststo stranmi!

Tiskano na najboljšem papirju, vezano v črno ali višnjevo platno z bogato pozlačenim moderno stiliziranim hrbtom po izvornem umetniškem načrtu, v želatinastem omotu in kartonski kaseti. — Cena za oba dela skupaj 250 Din (po pošti 10 Din več). — Plačljivo tudi v obrokih. — Roman nudi izredno bogastvo filozofskih in moralnih idej, mojstrsko osvetljene z naravnost fanatično resnicoljubnostjo obdelane najgloblje in najintimnejše probleme ljubezni in zakona ter pomeni za vsakogar nepozaben in pretresljiv notranji doživljaj. — Izdaja predstavlja eno najsilnejših del svetovnega slovstva, vsek slovenske prevajalske umetnosti in obenem vrhunec dosedanje slovenske knjižne opreme.

Vaš dom in vaša knjižnica ne smeta ostati brez nje!

Naročila sprejema Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg št. 8.

čez 100 kg franko tobačna tvornica Ljubljana ali druga monopolna skladišča. Posode in sodov se ne plača. S tobačnim izvlečkom se zatirajo najboljše vse listne uši in manjši mrčini na sadnem drevju in hmelju. Za škropljenje se uporablja 1 odstotna raztopina, to je na 100 litrov vode se doda 1 kg tobačnega ekstrakta. Da je učinek boljši in trajnejši, se doda tej raztopini še 1 kg mazovega mila.

Samoumor. V Bočni se je ustrelil na domu pri svojih starših bivši trgovec na Vranskem Davorin Strmšček. Živel je v slabih družinskih in gnotnih razmerah ter je v zadnjem času večkrat kazal znake duševne zmedenosti.

Babice! Okrajni zastop Laško je sklenil subvencionirati v okraju Laško tri babice s sedežem v Jurkloštru, Zidanem mostu in v Breznem z mesečno podporo Din 150. Reflektantnje (diplomirane babice) se vabijo, da predložijo svoje lozadevne prošnje (kolkovane po tar. postavki 1 in 5 ter opremljene z babilško diplomom, rojstnim in domovinskim listom ter npravnstvenim spričevalom) najkasneje do 15. junija okrajnemu glavarju v Laškem.

Osješka zbornica slavi 75 letnico. V ponedeljek 21. maja se vrši v Osijeku svečana proslava 75 letnice trgovske in obrtniške zbornice. Priprave za to jubilejno proslavo so velike in se je bodo udeležili predstavniki gospodarstva iz vse države in trgovinski minister dr. Spahó.

Težka nesreča delavca v Splitu. V torek zjutraj se je v Splitu na zgradbi gasilskega doma pripetila težka nesreča. 23 letni delavec Stjepan Perič je padel z 18 metrov visokega stebra in si zlomil hrbtenico. V nekaj trenutkih je bil nesrečni delavec mrtev.

Skrivnostna smrt. Državnega mojstra avijatičnega poveljstva v Mostarju Frana Drnača so predvčerajšnjim našli v neposredni bližini letališča mrtvega. Na truplu ni bilo nikakih poškodb, vendar pa ni izključen zločin. Na lice mesta je prišla posebna sodna komisija, ki slučaj preiskuje.

Samoumor 14 letne deklice. V vasi Gjurgevo pri Novem Sadu se je v torek obesila 14 letna hčerka tamkajšnjega pravoslavnega svečenika Zarko Sokoliča na podstrežju domače hiše. Zakaj je šla deklica prostovoljno v smrt, ni znano, morda si je vzela preveč k sreju grajo staršev, ki so jo pokarali, ker je predolgo izostala od doma in bila pri svoji prijateljici.

Samoumor hajduka. Pred dnevi je izvršil v Klenovniku pri Požegi v Srbiji rudar Paško Rašič samoumor in sicer istega dne, ko je prišel iz Aleksince brzojav, da je Rašič identičen z dolgo iskanim hajduhom Radomirjem Arangelovičem, imenovanim Karavilkič. Dan kasneje je prišel v Klenovnik neki Karavilkičev sorodnik, ki je to potrdil in je v trupu takoj spoznal svojega sorodnika. Karavilkič je bil star kakih 35 let in je bil vozarski delavec, vendar pa za ta poklic ni imel veselja. Leta 1920 je poročil hčerko dolgoletnega poslanca Aleksa Markoviča, toda ta zakon ni bil srečen. Mož je ukradel usnarju Svetozarju Jovanoviču v Aleksincu večjo množino usnja in je bil zato obojen na sedem let ječe. Obdolžil je svojo ženo, da ga je izdala oblastem, in ko je prišel po štirih letih na prosto, jo je hotel umoriti, kar pa se mu ni posrečilo. Hotel je umoriti tudi svojega svaka Goluboviča, ki ga je ranil, nakar je pobegnil med hajduke.

Birmanska darila

v velikih izbiri po znižani ceni

L. Vilhar, urar, Ljubljana
Sv. Petra cesta 36

Vinogradniki! Sredstva proti kislemu črvčku, oidiju in drugim škodljivcem, nadalje Fenolftaleinov papir dobite pri tvrdki »Chemotechnac, Ljubljana, Mestni trg 10 (na dvorišču veletrgovine A. in E. Škaberne).

Pri toščih, protinu in sladkosečnosti izboljša naravna »Franz-Josef« grenchica delovanje želodca in črevesa ter vztrajno pospešuje prebavo. Zdravniki za prebavo izjavljajo, da so s »Franz-Josef« vodo dosegli sijajne uspehe. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah. 8823

Priznano dobre barve, laki, firnež, steklarski klej, čopiči, se dobijo pri tvrdki Jan-

čar I., Ljubljana, nasproti Frančiškanske cerkve. 4235

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sprejemam dežnike v popravilo začasno v brivnici Mrak. — Lovro Planina, dežnikar, Radovljica. 4255

Zobni atelje dentist F. Palovec, Ljubljana, Kongresni trg 14, ne sprejema od 1. do 30. junija. 4241

Najnovije klobuke te sezije nudi bogato založena specialna trgovina Jos. Pok n. M. Bogataj, Ljubljana, Stari trg 14. 4243

Birmanske ure, verižice, uhane ceno kupite pri Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg 9.

Botre

in birmance obleče najelegantneje in najceneje tvrdka Drago Schwab, Ljubljana

Ljubljana

NOČNA SLUŽBA LEKARN

Dnevna in nočna služba v četrtek: Bohine na Rimski cesti in Levstek na Resljevi cesti. Jutri imata nočno službo: Piccoli na Dunajski cesti in Bakarčič na Sv. Jakoba trgu.

Razstava slikarskih del Ivane Kobilce, ki je bila v nedeljo otvorjena v Jakopičevem paviljonu, preseneča vse obiskovalce z velikim številom razstavljenih del in s kvaliteto, ki se kaže v vseh razvojnih dobah skoraj pet desetletij obsegajočega slikarskega delovanja. Ivana Kobilca se je po svoji prvi razstavi v Ljubljani 1889 le redko udeležila kake razstave v domovini in je šele kolektivna posmrtna razstava mogla pokazati našemu občinstvu umetniško lice slovenske slikarice. Kolekcija združuje 200 slik in pastelov, med njimi vse kompozicije, ki so svojčas budile pozornost Pariza in drugih mest v srednji Evropi, ter 13 grafičnih del. Razstava bo odprta le do 1. junija, vsak dan od 9 do 18.

Vodstvo po razstavi Ivane Kobilce priredi msgr Viktor Steska danes in jutri, oba krat ob 4 popoldne v Jakopičevem paviljonu. Vstopnina ni zvišana.

Zanimivost ob jubileju g. knezoškofa. Pred 30 leti, ko se je vršilo umeščenje sedanega ljubljanskega knezoškofa dr. A. B. Jegliča, je streglo pri banketu šest natakarjev, od katerih trije še žive v Ljubljani in sicer gg. Leon Pogačnik, sedanji kavarnar in gostilničar v Kolodvorski ulici ter Josip Klebel in Franc Nachtigall, ki sta oba že onemogla in živita v mestnem zavetišču za onemogle. Vsem trem se je ohranil trenutek, ko so stregli sedanjemu in takrat novemu ljubljanskemu škofu, trajno v spominu in to večkrat s ponosom pripovedujejo. Ostali trije: Majer Josip, Karel Škerjanc in Franc Blumauer so že umrli.

Upravi ljubljanskega velesejma. Prejelj smo: Uprava ljubljanskega velesejma je v časopisih sporočila, da dobijo državni in privatni uradniki znižane družinske vstopnice za 15 Din. Ali ne bi mogla uprava take vstopnice vpeljati tudi za delavske rodbine?

Umrlj so v času od 12. do 16. maja: Uršula Bernik, žena upokojenega železniškega nadspovednika, 77 let, Verovškova 26. — Sebastijan Vrzelj, delavec, 59 let, Sv. Martina cesta, skladišče. — V bolnici so v istem času umrli: Ivana Šimenc, žena zidarja, 31 let, Pristava 23. — Marjeta Drole, občinska uboga, 70 let, Spitalič. — Simon Vrhunc, okoliški nadzornik v pokoji, 58 let, Bežigrad. — Branka Markovič, šolska učenka, 14 let, Ambrožev trg 8. — Nikolaj Novak, krojačev sin, 5 mes., Planina 9. — Antonija Gruden, delavka, 27 let, Vič 19. — Frančiška Možina, delavka, 88 let, Daljna vas. — Julija Cvetko, žena deželno-sodnega svetnika, 46 let, — Frančiška Pavliha, žena železničarja, 28 let, Aleševčeva 1. — Franc Perušek, posestnik in gostilničar, 57 let, Podcerkev 2 pri Ložu. — Marijana Perčič, delavka, 54 let, Hrstje. — Marija Kodrun, zasebnica, 33 let, Skale 72. — Frančiška Zupančič, 15 let, Zagorica 5. — S. Flavijana Marija Brečko, usmiljenka, 29 let, Slomškova ulica 20.

G. ing. A. Dukič v Ljubljani je daroval Narodni galeriji tri risbe z motivi iz Trbovelj, dela Frana Tratnika. Narodna galerija se iskreno zahvaljuje za izredno naklonjenost.

Gospodarstvo

Produkcija premoga v Sloveniji v marcu 1928

Sezonski padec produkcije premoga je v marcu, Zato je znašala v mesecu marcu t. l. produkcija premoga v Sloveniji 155.453 ton napram 160.649 ton v februarju in 148.000 ton v marcu lani. Skupno je znašala produkcija v prvih treh mesecih leta:

1923	460.000 ton
1924	541.000 "
1925	515.000 "
1926	461.000 "
1927	489.000 "
1928	515.000 "

Iz teh podatkov je razvidno, da se je produkcija letos povečala in da smo se že zopet približali rekordnemu letu 1924. Zato pa je manj razveseljivo, da so v mesecu marcu narasle zaloge premogovnikov od 115.030 na 126.478. Koncem decembra lani so znašale 86.703 tone in so se v teku četrtletja povečale za 45% ali skoro za polovico.

Oddali so v prvih treh mesecih letos premogovniki sledeče množine v tonah:

	jan.	febr.	marec
železnicam	86.089	84.975	67.946
brodarstvu	90	500	690
industriji	52.009	47.145	48.038
raznim	16.605	13.973	14.060
izvoz	3.776	2.947	2.836
lastna poraba	11.881	10.528	10.435

Skupno je znašala oddaja v januarju 171.140 ton, v februarju 160.368 in v marcu 144.005 ton.

Tudi se je v marcu znatno zmanjšalo število delavstva: januarja je bilo povprečno zaposlenih 9496 delavcev, februarja 9114 in marca 8310. Število uradništva je znašalo v marcu 261 (februar 259, januar 258), paznikov pa 248, ozir. 248, oz. 239.

KONKURZI IN LIKVIDACIJE

Trije konkurzi v Novem Sadu. Ladišić i Tolzan, trgovina (pas. 0.4) akt. 0.19 milj. Din; Martin Stein, trg., Kisač (akt. 0.08, pasiva 0.17 milj. Din); Arnold Baumhauer, trgovec, Jarek.

Likvidacije: »Jugomot«, jugoslovanska motorna delavnica, družba z o. z. na Glincah pri Ljubljani; Agrarna zajednica na Marofu Pince, občina Pince, r. z. z. n. z.

Popis hranilnih vlog in depozjev pri bivših poštah hranilnicah na Dunaju in v Budimpešti. Poštne hranilnice, podružnica v Ljubljani, objavlja: Ker se mora po zahtevi reparacijske komisije likvidacija bivših poštah hranilnic na Dunaju in v Budimpešti čimprej izvršiti, je glavno ravnanje poštne hranilnice v Belgradu z odlokom z dne 7. maja 1928, G. D. št. 2291, odredila, da se vnovič popiše vse hranilne vloge in vrednostni papirji, ki so deponirani pri biv. pošt. hranilnicah na Dunaju in v Budimpešti. To popisovanje se bo vršilo samo do 30. junija 1928 in se zakasnele prijave ne bodo vpoštevale. Pismene prijave sprejemajo vse pošte in poštne hranilnice v Belgradu oz. nje podružnice. Vzorec prijave je razviden iz oglasa, izobeleženega na vseh poštah. Prijavi je treba priložiti: a) za prijave hranilnih vlog: 1. vložno knjižico in 2. dokaz o našem državljanstvu ter o domicilu (bivališču) izven mej avstrijske republike oziroma Madžarske; b) za prijave depozjev pa: 1. rentno knjižico oziroma listino o depozju, in 2. dokaz o državljanstvu in domicilu kakor pri prijavi hranilnih vlog. Od upravičenih oseb podpisane prijave s potrebnimi listinami je proti potrdilu oddati pristojni pošti ali neposredno poštne hranilnici v Belgradu, oz. njenim podružnicam. Oglasi o tem popisu s podrobnimi pojasnili so izobešeni na vseh poštah v prostorih za stranke.

Tekstilna razstava v Skoplju se vrši od 24. maja do 10. junija 1928. Posetnikom razstave je dovoljen 50% popust pri prevozu po drž. železnicah od 20. maja do 10. junija 1928. V to svrhu je kupiti pri odhodu do Skoplja celo karto, ki velja potem s potrdilom o obisku razstave za brezplačno povratno vožnjo.

Poštnoekovni promet v aprilu je znašal 4158.7 (marca 4170.1, aprila lani 3568.3) milj. Din, od tega brez gotovine 45.8% (45.2, 44.05%). Vloge so v aprilu narasle od 611.3 na 641.7 (največja doseganja višina, zadnjikrat največ 31. jan. 1928 629.8 milj. Din), od tega v Ljubljani od 100.8 na 106.2, v Zagrebu od 170.1 na 176, v Sarajevu od 126.8 na 132.4, v Skoplju od 11.5 na 24.4, v Belgradu pa so padle od 202 na 200.7. Število računov je naraslo od 15.541 na 15.674, od tega v Ljubljani od 4797 na 4824, v Zagrebu od 4775 in 4815, v Belgradu od 2838 na 2870, v Sarajevu padli od 2676 na 2651, v Skoplju od 455 na 514. Hranilne vloge so narasle od 26.95 na 27.46 milj. Din.

Ameriški krediti inozemstvu. Ameriške banke so v 1. četrtletju letos prevzele za 409.4 milj. dolarjev tujih posojil in delnic napram 377.4 v 1. četrtletju 1927; od te vsote je šlo 26.3, oz. 5.8% za izpremembe starih posojil v nova.

Is Italijanske industrije. Pred vojno je bilo v Italiji ca. 3000 d. d. s skupnim kapitalom 5.75 milijarde lir, koncem 1927 pa jih je bilo že nad 14.000 s kapitalom nad 42 milijard lir. Seveda je pri tem omeniti, da se je mnogo podjetij samo izpremenilo v d. d. Zanimiva je statistika novih industrijskih d. d. Sedaj je v Italiji 942 tekstilnih d. d. (pred vojno 226), strojnih 799 (161), kemičnih 796 (219), električnih 546 (258), grafičnih 538 (102), gradbenih 539 (72), rudarskih 337 (82), cement in apno 296 (127), keramični in steklo 238 (43), metalurški 201 (60), elektrotehničnih 179 (25), vozila 204 (43), papir 111 (37) itd. Podobno je naraslo število bank 567 (202), promet 793 (321), zavarovanja 178 (50) in trgovine 1703 (217). Od novembra 1925 pa do danes je prišlo v Italijo inozemskih posojil za 274 milijonov dolarjev, 3 milijone funtov, 20 milijonov švic. frankov in 3 milijone bol. goldinarjev. 58.7% vse vsote se je porabilo za gradbo vodnih sil, 16.07 za plovo, 7.25 za avtomobilno, 7.25 za rudarsko, 4.21 za tekstilne tvornice itd. Poleg tega so dobila še mesta za svoja dela velika dolarska posojila: Rim 30 milj., Milan 30, Kreditni zavod za javna dela 20, Napoli 15, Genova 15, Palermo 16 itd. Skupno z Morganovim posojilom je prišlo v Italijo 374 milj. dolarjev ameriškega kapitala.

Živina

Ljubljana, 16. maja 1928.

Na današnji sejem je bilo prignanih (v oklepaju število prodanih): konj 270 (36), volov 38 (24), krav 35 (22), telet 8 (7) in prašičkov za rejo 407 (310). Kakor je iz teh števil razvidno, je bila edino kupčija s prašički živahnejša. Cene so ostale v glavnem neizpremenjene, edino za teleta so skočile. Notirali so: voli (prvovrstni volov na današnjem sejmu ni bilo) 8—9.50 Din (na sejmu dne 2. t. m. 8.50—9.50); krave debele 5—6 Din (2. t. m.

5—6 Din), klobasarice 3—4.50 Din (2. t. m. 3—4 Din) in teleta 13—15 Din (2. t. m. 12—13 Din) vse za kg žive teže. Potek sejma srednje živahen.

Na milanskem sejmu 14. t. m. je bilo prignanih 1428 glav goveje živine, od tega iz inozemstva 1162 glav. Cene za inozemsko živino popuščaju.

V Pragi je bilo 14. t. m. na sejmu 921 goved, od teh iz Jugoslavije 15, ki so notirali 6.50—7.10 Kč; na svinjski sejem je bilo prignanih 5673 glav, od tega 300 jugoslovanskih, ki so notirali 9.90—11, izjemoma 11.10—11.80 Kč za kg žive teže.

Na dunajski goveji sejem 14. t. m. je znašal dogon 3824 glav klavne živine, od tega 106 iz Jugoslavije. Cene so se uvrstile za 5—10 grošev pri kg. Notirali so: voli najboljši 1.80—2, I. 1.55 do 1.75, II. 1.30—1.50, III. 1—1.25, bikli 1.15—1.45 (izjemoma 1.50), krave 0.85—1.35 (1.45), klobasarice 0.70—0.80 grošev za kg žive teže.

Na dunajski prašičji sejem 15. t. m. je znašal dogon 15.243 glav, od tega iz Jugoslavije 1324 glav. Cene so razen prima speharjem, ki so popustili za 5 grošev, ostale neizpremenjene kakor sledi: speharji I. 2.15—2.20, angl. križani 1.90—2.15 (izjemoma 2.20), kmetski 1.90—2.20 (izjemoma 2.25), stari 1.90—1.95, nemški I. 1.95—2.05, II. 1.80 do 1.95, mesnati 1.75—2.15 (izjemoma 2.20) grošev za kg žive teže.

Borza

Dne 16. maja 1928.

DEVNAR.

Tudi danes je bil devizni promet znaten, zlasti v devizi Praga, katere je bilo zaključeno nad poldrug milijon Kč, nadalje Curih in Dunaj. Kakor običajno je bilo privatno blago v devizah Trst in Newyork. V tečajih ni izpremembe razen v Trstu in Pragi, ki sta popustila. Notirano kakor v tabeli; Bruselj blago 793.55 (včeraj 793.55).

Devizni tečaji na ljubljanski borzi 16. maja 1928.

	popraš.	pon.	srednji	sr. 15. V.
Amsterdam	—	2293.50	—	—
Berlin	1358.25	1361.25	1359.75	1359.75
Budimpešta	—	992.50	—	992.55
Curih	1093.50	1096.50	1095.—	1095.—
Dunaj	798.—	801.—	799.50	799.50
London	—	277.41	—	277.41
Newyork	56.71	56.91	56.81	56.81
Pariz	—	223.70	—	223.66
Praga	167.95	168.75	168.35	168.40
Trst	298.30	300.30	299.30	299.35

Zagreb, Berlin 1358.25—1361.25, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798—801, London 277.01—277.81, Newyork 56.678—56.878, Pariz 222.70—224.70, Praga 167.95—168.75, Trst 298.25—300.25.

Belgrad, Berlin 1358.2—1361.2, Budimpešta 991—994, Curih 1093.50—1096.50, Dunaj 798—801, London 277.01—277.81, Newyork 56.71—56.91, Pariz 222.70—224.70, Praga 167.95—168.75, Trst 298.30—300.20.

Trst, Belgrad 33.43—33.46, Curih 366—367, Dunaj 274.25, London 292.68—292.72, Newyork 18.96—18.97, Pariz 74.75.

Curih, Belgrad 9.13125, Berlin 124.15, Budimpešta 90.55, Bukarešt 3.21, Dunaj 73.01, London 25.33, Newyork 518.80, Pariz 20.425, Praga 15.3725, Trst 27.33, Sofija 3.745, Varšava 58.12, Madrid 86.975.

Dunaj, Devize: Belgrad 12.49875, Kodanj 190.65, London 34.70, Milan 37.42, Newyork 710.65, Pariz 27.9775, Varšava 79.685. Valute: dolarji 708.25, francoski frank 27.9775, lira 37.42.

Praga, Devize: Lira 177.75, Belgrad 59.40, Pariz 133, London 164.75, Newyork 33.7475. Dinar: Newyork 176, Berlin 7.42, London 277.25.

VREDNOSTNI PAPIRI.

Čvrsta tendenca za 7% invest. pos. in vojno škoda traja dalje in oba papirja beležita danes višje kurze: tako 7% invest. posoj. v Zagrebu 98, vojna škoda pa 456—456. Vse to pripisujejo ugodnim šansom za inozemsko posojilo in pa ugodnemu obrestovanju 7% invest. posojila.

Ljubljana, 7% invest. posoj. 91 den., Celjska 158 den., Ljublj. kredita 128 den., Pradediona 825 den., Kred. zavod 157—175, Vevče 105 den., Ruše 205—250, Slavtina 56 den., Sešir 105 den.

Zagreb, 7% invest. posoj. 93, agrari 56.50—57, vojna odškodnina 455—456, dec. 478—479, Hipo 58—58.50, Jugo 86.50—87, Pradediona 825, Ljublj. kredita 128—130, Sečerača 510—525, Drava 375—385, Slavonija 12, Trbovlje 530—534, Vevče 106—110.

Belgrad, Narodna banka 6720, vojna odškodnina 451.75, 453 (3900), ult. maj 453.50—455.50 (4000), ult. junij 459—460 (2800), ult. julij 465, Izvozna banka 1150—1200, Brod. društvo 650—750, Zem. banka 68, Rdeči križ 61, 7% invest. posoj. 91.50—93 (822), agrari 57.50.

Trst, Adria 202, Assicurazioni Generali 7220, Cosulich 208, Riunione adriatica 3410, Tripcevich 239, Split cement 258, Trž. Lloyd 555, Oceania 93.

Dunaj, Podon.-savska-jadran. 81.95, Živno 108, Hipo 7.31, Alpine 43, Leykam 9.80, Trbovlje 66.80, Kranjska industr. 39.50, Ruše 37.50, Gutmann 27.50.

BLAGO.

Ljubljana, Les: Plohi hrastovi neobrobjeni od 1250 dalje od 60—120 mm fko vag. meja 1 vag. po 2.50, melišča bukova 27/27 1—1.10 m dolga fko vag. meja 1 vag. po 50. Zaklj. 2 vag. Tendence živahna.

Dež pridelki (vse samo ponudbe; slov. post., plač. 30 dni, dob. prompt): Pšenica 78—79 kg 2% baška 410—412.50, slav. 397.50—400, koruza baška času primerno suha kval. gar. 345—347.50, za maj 350—352.50, činkvanti času primerno suh, zdrav rešetan 350—355, oves baški, zdrav rešetan 305—310, ajda dom., zdrav, rešetana 295, moka 0 g vag. bl. plač. po prejemu fko Ljubljana 555—565; zaklj. —. Tendence neizpremenjena.

Novi Sad, Pšenica bač. 357.50—360, potiska 362.50—365, gor. ban. 352.50—355, oves bač., slav. 262.50—267.50, mac. 220—230, koruza bač. 292.50—295, jun. 300—302.50, ban. 292.50—295, r. 292.50—295, jun. 300—302.50, moka 0 g in gg 485—495, št. 2 465—475, št. 5 445—455, št. 6 420—430, št. 7 350—360, št. 8 240—245. Promet: 8 vag. pšenice 39 v. koruze, 2 vag. moka, 2 vag. ovs.

Budimpešta, (terminalska borza), 16. maja. Tendence medla. Pšenica maj 33.64, 33.50, zaklj. 33.46—33.48, okt. 31.18, 31.04, zaklj. 31.06—31.08, marec 33, 33.02, zaklj. 32.90—32.92, rž maj 31, okt. 27.30, 27.06, zaklj. 27.06—27.08, marec 29.18, 28.90, zaklj. 28.88—28.90, koruza maj 28.10, 28.06, zaklj. 28.04—28.08, julij 28.78, zaklj. 28.74—28.78.

Za duha in srce

Dom in Svet št. 5

Novi številki Doma in Sveta prinaša nadaljevanje Bevkove povesti: Soha svetega Boštjana, Sovretov prevod Horatijeve Ars poetica: O pesništvu, prvo dejanje Pregljeve igre: Salve virgo Chatharina ali Ljubljanski študentje, članek Franceta Mesesnela: Pedeset let slovenskega slikarstva, ki ga spremlja umetniška priloga s sliko Ivane Kobilca: Starša s škodolico kave in več reprodukcij v tekstu po slikah Ferda Vesela, Janeza in Jurija Šubica, Matije Jame, Antona Azbeta, Ivana Vavpotiča ter Ivane Kobilca, nadaljevanje Preglede nove ukrajinske književnosti, nadaljevanje dr. St. Vurnikovega Uvoda v glasbo, Polemika vsebuje dr. Puntarjeve Pripombe k naši literarni vedi, rubrika Nove knjige pa prinaša ocene Jubilejnega zbornika za pedesetletnico Otona Zupaničja, Iva Severja: Oton Zupanič, Artura Cronia: Oton Zupanič (F. K.), Albulma slovenskih književnikov (Tine Debeljak) in Biblioteke srpskih pisca (I. S.).

Pri tej številki naj posebej omenimo odlični Sovretov prevod Horatijeve estetike v stihih: Ars poetica, ki se bo zaključil v prihodnji številki. Sovretovo prevajanje antične literature je resnično ustvarjanje, ki ga prešinja tvorni zanos in subtilno doživljaj umetniške formalne zakonitosti. Zato se njegovi prevodi dvigajo visoko nad zgolj filološko zanesljivim posredovanjem davne vsebine in oblike, oni so marveč produkt pravtako obsežnega filološkega znanja, ostrega čuta za umetniško svojstvenost antične literature kot živga, subjektivnega razmerja do nje. Ta Sovretov prevod je v tem oziru značilen zlasti po tem, da je vsebina izvirnika približana sodobnemu estetskemu pojmovanju, vendar pa tako, da celotna historično-estetska stvarnost ne trpi nobene škode. Obratno bo sodobni bralec tako veliko lažje prodiral v bistvo in pravi zmisel antične estetske ideologije v določeni dobi, ker je v prevodu samem že obsežen komentar.

Ivan Pregelj prikazuje v svoji »igri v petih dejanjih« našo lokalno kulturno-zgodovinsko obilje iz časa začetnega baroka z njemu značilno umetniško predelavo podrobno preštudiranih zgodovinskih dejstev. Predvsem razume osnovno razpoloženje duha časa in z njim karakterizira okolje in psihologijo. Dr. Josip Puntar se obrača proti metodam, ki jih uporabljajo nasprotniki dr. Zigonove estetske teorije Prešernovega umetniškega oblikovanja. Kot znanstveno neupravičeno metodo v izpodbijanju nasprotnih trditve navaja dr. Puntar dr. Kidričev razpravo »O literarni zgodovini« v Lj. Zvonu 1927, in njegovo poročilo o stanju sodobnega »Prešernovega vprašanja« v Stanojevičevi belgrajski »Narodni Enciklopediji«, ki da je tendenciozno in neobjektivno. — Omenimo naj še hvalevredno dejstvo, da Dom in Svet letno redno izhaja. Slovenska javnost pa naj se oddolži njegovemu resnemu kulturnemu prizadevanju!

Pravne vede

Dr. Gregor Krek — dr. Milan Škerlj: Die österreichischen Zivilprozessgesetze im Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen. Fassung und Anwendung in ihrem Geltungsgebiete Dalmatien und Slowenen, Dunaj 1928, Manz-ova založba, 224 str.

Lansko leto je priredil dr. Jurij Neumann četrto izdajo znanega svojega komentarja k avstrijskim civilnopravnim zakonom, kje je upošteval vse tozadavne zakonodajne spremembe od 1. 1915. dalje, seveda le avstrijske. Ker pa veljajo jurisdikcijska norma, civilnopravni red in oba pripadajoča uvodna zakona (vsi navedeni zakoni so z dne 1. avgusta 1895, d. z. št. 110—113) tudi v Sloveniji in Dalmaciji, v velikem delu Českoslovaške in Poljske, ter živijo kot domači zakoni svoje samostojno življenje, je Neumann pridobil za sodelovanje strokovnjake iz navedenih treh držav. Za Češko je obdelal civilnopravne spremembe praški profesor dr. Vaclav Hora, za Poljsko dr. Jurij Trammer, predsednik odvetniške zbornice v Krakovu član poljske kodifikacijske komisije, za Jugoslavijo pa sta prevzela isto nalogo redna profesorja ljubljanskega inštituta dr. Gojmir Krek in dr. Milan Škerlj. Českoslovaški, poljski in jugoslovanski elaborat so izšli kot dodatki k Neumannovemu delu, jugoslovanski pa še posebej v ponatisu z lastnim registrom in paginiranjem.

Ako upoštevamo dejstvo, da je bila civilnopravna zakonodaja v bratskih dveh slovenskih državah znatno bolj živahna kakor pa naša in primerjamo z ozirom na to obseg dodatkov, moramo biti dela, ki sta ga podala profesorja Krek in Škerlj zares veseli. Dočim gre pri češkem (56 str.) in poljskem (35 str.) zvezku v resnici le za — jako lepe — dodatke, imamo v jugoslovanskem zvezku pravo samostojno delo, ki ima svojo veliko vrednost tudi izven okvira Neumannovega komentarja.

Avtorja sta imela pri svojem delu dva cilja: hotela sta seznaniti inozemstvo z našimi izpremembenimi civilnopravnimi zakonodajami iz 1. 1895. in sicer do konca junija 1927, hkrati pa sta želela nuditi domačim praktikom zanesljivo vodjo po skoro nepregledni množini novih pravnih pravil, vsebovanih v raznih zakonih, uredbah i. dr., ki niso nikjer zbrane, včasih celo težko dostopne. Vso obširno snov, obsežno v Službenih novinah, Uradnem listu, Službenem (Dalmatinskem) glasniku i. dr. sta avtorja sistematično obdelala, v kolikor posega na civilnopravno področje. Pri tem pa sta meje tega področja pojmovala zelo širokogrudno in tako uvrstila semkaj tudi mnogo drugih določb, ki so s civilnopravnimi v tesni zvezi, zlasti izvršilnopravne; praktična uporabnost knjige je seveda s tem le pridobila. Delo je postalo tako nekako ogledalo cele naše dosedanje zakonodaje. Upoštevana je namreč v polni meri naša javnopravna in socialna gospodarska zakonodaja. Pri jurisdikcijski normi podajata avtorja več ali manj v celoti prevod 43 členov ustave in v opombah razčistita posamezne zadavne probleme (sodnik presoja ustavnost in zakonitost naredb, ne pa ustavnosti zakonov, i. t. d.). Ako navedem, da je razpravljanje o § 1. jurisdikcijske norme naraslo na 32 strani, pri čemur so vse izpremembe obdelane v štirih oddelkih, ki se zopet delijo skupno na 27 pododdelkov (obratna sodišča, urad za zaščito industrijske svojine itd.), je pač minuciozna skrbnost, s katero je delo sestavljeno, dovolj izpričana.

V predgovoru označita avtorja oba smotra svojega dela in opozorita na posamezne težkoče. Nato sledi uvod, ki je za inozemskega jurista nujno potreben, v katerem je v kratkih potezah orisan razvoj naše upravne in samoupravne organizacije po prevratu, dalje organizacije sodišč posebej, v zvezi s sodnimi vprašanji (delovni čas, sodniška pripravljalska služba, odvetniške in notarske zbornice). Za tem pride na vrsto razpravljanje o uvodnem zakonu k jurisdikcijski normi, na kar sledi jurisdikcijska norma sama, za njo uvodni zakon k civilnopravnemu redu in končno civilnopravni red. Dočim so bila določila prvih treh zakonov po celotni naši zakonodaji posredno v marsičem izpre-

menjena, je pri civilnopravnem redu izprememb zelo malo. Te mvažnejše pa so tu sodne odločbe in zadevna literatura; oboje navaja delo zelo izčrpno.

Delo je napisano v jedratem jeziku, jasna sistematika (cfr. § 1 jur. norme) podaja lepo najrazličnejše probleme; uporabnost pa povečuje predvsem 20 strani obsegajoči register.

Ze iz tega kratkega pregleda utegne biti razvidno, koliko snovi je obdelane v tem zares mojstrskem delu, ki bo tudi po unifikaciji našega civilnega pravnega prava — ki bo recipiralo z redkimi izjemami v Sloveniji in Dalmaciji veljajočo jurisdikcijsko normo in civilnopravni red — še vedno ostalo aktualno. Navzoče delo profesorjev Kreka in Škerlja bo pač postal nepogrešljiv vademekum za vsakega našega praktičnega jurista. Dr. V. K.

Glasba

Dva enoglasna mašna speva. Uglasbil dr. Fr. K. i m o v e c. Besede Gregor Mali. Založila Slov. orlovska zveza. — Enoglasni mašni spevi so namenjeni za ljudsko petje. Predvsem naj služijo orlovskim in drugim društvenim cerkvenim slovesnostim. Drugi spev »Zgrinjajo se vrste naše...« se namerava peti pri sv. maši na Stadionu 1. julija ob priliki orlovskega izleta. To bo prvi poizkus ljudskega petja v veliki masi. Cena: partitura 6 Din, glas 2 Din. — Naj si vsi pevski zbori hitro naročijo te mašne speve, da se bodo mogli spevov pravočasno naučiti!

Dr. Božidar Širola, znani avtor Oratorij sv. Cirila in Metoda, ki se je lansko leto proizvajal na mednarodnem glasbenem festivalu v Frankfurtu, je dovršil zdaj Oratorij sv. Hieronima za bas-solo, mešan zbor in mali orkester. Širola je napisal tudi Missa poetica, ki se je pretekli mesec proizvajala v Varaždinu in imela velik uspeh. Missa je za petoglasni mešan zbor v stilu klasične vokalne polifonije.

Saljapin, največji ruski igravec in pevec še iz klasične dobe, je nastopil te dni v nepisno velikim uspehom v Berlinu skupaj s svojim ruskim ansamblom Njegov Boris Gudunov je gigantska kreacija, Pevski in igralski moment sta v Saljapinu združena v življensko enoto kakor pri nobenem drugem predstavljanju umetniku na svetu. V petju odlikuje mojstra neka vokalna držanost, ki je dovršena naravnost; le nekaj širokih tonov vpliva s tem večjo silo.

Proslava Zupaničeve pedesetletnice v Zagrebu. V soboto dne 19. t. m. priredi nedavno osnovano »Slovensko prosvetno društvo« v Zagrebu proslavo pedesetletnice Otona Zupaničja v dvorani zagrebškega glasbenega zavoda. Proslavi bo prisostvoval tudi pesnik sam. O njegovi umetnosti bo predaval Fran Albrecht. Na sporedu je petje in recitacije njegovih pesmi. Sodelovali bodo: ga. Pipa Arko-Tavčarjeva, Marijo Simenc, Drago Zupan ter vokalni kvartet dr. Benkovič-Bukšeg-Vičar-Zupan. Pesmi bo recitala igralka ga. Viki Podgorska. Na večeru se

cijskih prostorih Narodnega doma občni zbor, na katerem bo društvo likvidiralo. Takoj nato se vrši na istem mestu ustanovni občni zbor pododpora oblastne organizacije poštnih in brzojavnih uslužbenec.

• Cepljenje koz. Redno javno brezplačno cepljenje otrok proti kožam v občini Okolica Celje se vrši dne 21. in 22. maja 1928 popoldne ob 3. uri v prostorih občinskega urada na Bregu in sicer za vasi Gaberje, Spodnja in Gornja Hudinja, Dobrova in Lokrovec dne 21. maja, za vse ostale kraje pa dne 22. maja 1928. K cepljenju se morajo prinesiti vsi otroci, ki so rojeni 1. 1927 in starejši, pa še niso bili z uspehom ali radi boleznimi cepljeni. Bolne otroke je na dan cepljenja pri zdravniku opraviti, ker se bo vse neopravičeno zaostalo strogo po zakonu kaznovalo. Otroke je prinesiti k cepljenju umite in v čisti ter snažni obleki.

MUDR. Martin Maicen
bivši volonter—asistent graškega univerzitetnega prof. za notranje bolezni Dr. A. Kosslerja ter bivši sekundarij drž. bolnice v Ljubljani
ordinira od 19. maja t. l. Ljubljana, Kongresni trg 15 dnevno od 14. do 16. ure.

Dopisi

Kamnik

Seja okrajnega cestnega odbora se je vršila dne 15. t. m. Načelnik je poročal najprej o ogledu mostov, ki so potrebni popravila, nato pa se je razvila debata o sprejemu novih cestarjev, ki so nujno potrebni; zdaj pride na 13 km ceste en cestar, za celo dolžino iz Kamnika do Črnivca, ki ima okrog 18 km, je tudi en sam. Temu nedostatku je treba nujno odpraviti. Odbor je dalje sklenil, da prispeva za železobetonski most čez Pšato 50 odst., drugo da oblastni odbor. Sklepalo se je dalje o uvrstitvi raznih cest med deželne, enako o prevzemu ceste in mostu skozi mesto Kamnik. Tu se je pokazala potreba, razčistiti najprej vprašanje, kaj je dolžna prispevati k tej cesti meščanska korporacija v Kamniku, o čemer naj odloči oblastni odbor. Načelnik je prebral tudi pismo dosedanjega odbornika za mesto Kamnik, dr. Karbe, ki v tem pismu javlja svoj odstop, čes, da se ne strinja z delom cestnega odbora, ki ni hotel sprejeti nobenih njegovih predlogov, in je cesta od Kamnika do Duplice, ki je spadala v njegov delokrog, v najslabšem stanju. To pismo je vzbudilo med odborniki veliko začudenje. Ko je bil namreč dr. Karba izvoljen za mesto Kamnik, so vsi odborniki to pozdravili, ker so pričakovali, da jim bo marsikaj pametnega nasvetoval. Kljub temu pričakovanju ni dr. Karba nikoli stavil kakih predlogov, ali povedal, kako naj se izpeljejo; cesta, ki bi se bila morala nasuti skozi mesto že koncem marca, se kljub temu, da je imel skrbeti zanjo prav ta gospod, ni nasula, dasi ga je k temu opominjal načelnik, in se nasiplje šele zdaj, ko je g. doktor odstopil. Cestni odbor odločno odklanja dr. Karbova izvajanja v odstopnem pismu in se čudi nastopu, ki je tem manj umljiv, ker je ja delovanje cestnega odbora javno in je imel dr. Karba dovolj prilike kot odbornik, da bi bil svetloval svoje. Kritikovati pa je lahko in ni potrebno biti še zato odbornik. Odbor je vzel nato odstop dr. Karbe na znanje.

Mezdno gibanje v tovarni »Titan«. Kljub vedno glasnejšim in vedno osrejšim zahtevam delavstva na čuden način izvoljeni stavkovni odbor, še manj pa Savez, ne skličeita shoda, ki bi na njem pojasnilo delavstvu svoje postopanje in opravila njegov način ter taktiko. Delavstvo hoče jasnosti, voditelji pa prikrivajo, kaj hočejo ukreniti, da se vodstvo tovarne prisili sprejeti že itak majhne zahteve delavcev. Ne vedo delavci, kaj so njegovi voditelji od tovarne zahtevali, še manj pa, kaj so že ukrenili, so se li že obrnili na vse oblasti, na vsa zakonita pota, ki so jim na razpolago, da pritisnejo na tovarno, ali pa bodo kar nenadoma zapovedali štrajk, ne da bi ga sklenilo delavstvo samo. Zadeva je resna, prevetliki so interesi delavstva v tej borbi, da bi bilo možno tako omaloveževati delavce same. Nastop mora biti resen, enoten, močan, da bo vodstvo tovarne dobilo krepko zahtevo po zboljšanju in obnovitvi kolektivne pogodbe! Skličite delavce, povejte svoje, odkrijte, kaj ste dosedaj napravili, pa pustite, da potem delavstvo samo odloči, sprejme ali zavrne! Zanje gre, gospodje voditelji, za delavce, ne za vas! Zato naj odloči delavec sam, pa bo potem tudi sam nosil odgovornost! Saj gre vendar za sila resno stvar, ne morda za kako malenkostno zadevico, ki se jo da rešiti za gostilniškimi vrati! Skličite shod čimprej in razjasnite delavstvu položaj!

Brezplačna koruza, ki jo je porazdelil oblastni odbor med po povodnih prizadete kraje, je dospela v Kamnik in sicer dva vagona za občine Gozd, Loke, Hruševka in Drtija. Koruza se bo delila brezplačno, menda pa se bo pobiral po 1 Din od kg kot odškodnina za popravo potov.

Kranj

Ugovarjamo. Pretekli teden je podružnica kranjskih Kolašic priredila v proslavo matinskega dneva v Narodnem domu s sodelovanjem šolske mladine igro »V kraljestvu palčkov«. K prvi predstavi, ki se je vršila danes teden, je učiteljstvo okoliških šol na mig od zgoraj pripeljalo šolsko mladino k igri v Narodni dom. Kakor smo informirani, so bili nekateri stariši zelo nevoljni in ogorčeni, da se njihove otroke vabi, oziroma bolje rečeno, moralno sili posečati demokratični Narodni dom. Dejstvo je, da Narodni dom je in ostane kljub lepemu imenu, ki ga nosi, središče SDS ter njihovih kulturnih organizacij. Radi tega je razumljivo ogorčenje nekaterih starišev, ki nikakor ne marajo, da bi njih otroci hodili v Narodni dom. Ob tej priliki moramo tudi izraziti nevoljo in odločen ugovor, da se vse prireditve neutralnega, pa bodisi humanega, prosvetnega in nacionalnega ali gospodarskega značaja, vsi razgovori in sestanki za obče stvari, vršijo v Narodnem domu. Pojasniti bi radi, zakaj se vse prireditve Jugoslovanske Matice vršijo v Narodnem domu; čemu se je vršilo umetnostno predavanje g. dr. Stanka Vurnika v Narodnem domu, ko je seja že sklenila, da se bo predavanje vršilo v dvorani g. Sajovca. Tudi ne vemo, zakaj se mora današnji sestanek za železniško zvezo Kranj—Kamnik, ki vendar ne bo zgolj demokratiška last, vršiti zopet v Narodnem domu. Ni potreba misliti, da mi hočemo, da se vse take in enake stvari vršijo v Ljudskem domu. Vršijo naj se na nevtralnih tleh, kakor je gimnazija, županstvo itd. Da nam ne bo kdo očital strankarske zagrizenosti, pa povemo javno, da vemo za nekatere dične člane SDS, da so podpisali izjavo, da ne bodo prestopili praga Ljudskega doma, kjer se je tudi že mnogo storilo za prosveto. Dokler bodo vladale take razmere, bi pristajali SLS bili zelo malo zavedni, če bi molčali k dejstvu, da se hoče vse zvečji v Narodni dom. Pa brez zamer!

Železobetonski most čez Kokro. Priprave za novi železobetonski most čez Kokro lepo napredujejo. Postavljajo se sedaj odri, kar je združeno z velikimi nevarnostmi. Radovedni Kranjci hodimo ogledovat stavbeno delo ter se poslavljati od starega železnega mostu, ki bo šel kmalu v zasluženi pokoj.

Novo mesto

Osební železniški promet. Po novem voznem redu, veljavnem od 15. maja t. l. dalje prihajajo in odhajajo osebni vlaki v Novo mesto, odnosno iz Novega mesta kakor sledi: 1. Prihod iz Ljubljane: 10.03, 14.45, 16.03, 21.30. 2. Odhod v Karlovce: 4.45, 10.14, 16.20, 21.40 (zadnji v prometu na progi Novo mesto—Karlovce le od 15. junija do 15. septembra). 3. Prihod iz Karlovca: 4.13 (v prometu le od 16. jun. do 16. sept.), 6.18, 11.28, 17.37, 20.50 (zadnji je mešanec). 4. Odhod proti Ljubljani: 4.35, 6.25, 11.40, 17.47. 5. Odhod proti Straži: 5.24, 10.10, 12, 16.13, 21.38. 6. Prihod iz Straže: 6.10, 11.20, 13.48, 17.30, 22.24. 7. Prihod iz Št. Janža: 7.44, odhod v Št. Janž 8.20.

Smrtna kosa. Dne 14. maja t. l. je umrla v Novem mestu gospa Ivana Prosen, soproga profesorja gospoda Petra Prosenca.

Št. Vid pri Stični

Povodenj. Skoraj cel mesec je deževalo. Ne samo doline, ampak tudi marsikatera ravnina je polna vode. V Velikih dolih pri Gombišču, v ravnini okrog Doba, Podborštom itd. je veliko njiy pod vodo. Marsikje je setev uničena. Voda bo stala 14 dni na njivah, zato ne bo mogoče drugega, kakor ajdo sejati. Tudi mráz od 10. do 13. maja je veliko škode napravil. Trta je pozebla, orehi so se osušili, češpljevo cvetje je odpadlo, tudi hrasti, ki so ravno začeli popanjati listje, so kar osmojeni. Na travah in deteljah se tudi mráz pozna.

Koncert prirede v katoliškem prosvetnem domu v Št. Vidu v četrtek popoldne pevski zbori stiškega okrožja. Spored je zelo zanimiv.

Tatvina. V nedeljo, 13. maja je šla vdova Frančiška Illovar, ki biva sam v svoji hiši, Glogovica št. 16, k službi božiji v Št. Vid. Med tem časom je vlomil kak potepuh v njeno hišo in odnesel iz nje denar in mnogo potrebnih stvari. Hiša je prav blizu velike ceste. In po cesti gre mnogo dan mnogo postopačev, katerim delo smiselno živeti pa le hočejo, zato pa krađejo, kjer morejo.

Trbovlje

Na škrtiaci je obolela najmlajša hčerka g. učitelja Omerza. To je že četrte slučaj v tej rodbini. Pred dvema mesecema je obolel g. učitelj Omerza sam, potem starejša hčerka in sinček, ki je umrl za to boleznijo.

Kaj je to? Pri plačah je rudnik zaračunal uslužbenki davek od cele svote brez odbitka za otroke in posameznika. Ali je to nevednost ali nagajivost? — Opozarja se delavstvo, da shranjuje plačilne listke. Kdor misli, da mu je preveč davka

odtegnjenega, naj se zglati v tajništvu Stokrovne skupine rudarjev J. S. Z., Loke št. 253 in sicer ta teden od 9—10 dop in od 4—5 pop. Komur se godi krivica, naj prinese s seboj zadnja dva plačilna listka.

• **Nesreča.** Horjak Jože, upokojeni rudniški poduradnik je šel s sv. Planine domov. Med potjo mu je spodrsnilo in si je izpahnil nogo. Celo noč je ležal na prostem in klical na pomoč. Šele drugo jutro so ga dobri ljudje spravili domov.

• **Rudnik** je polno zaposlen z naročili in je upati, da se ne bo več praznovalo.

• **Redukcije.** Podjetje Dukič je reduciralo 125 delavcev. Ta redukcija je bila predvidena že pred enim mesecem. Te dni se je tudi vršil ogled nekaterih delničarjev TPD pri rudniku in na dnevnem kopu zaradi mehanizacije in racionalizacije dela. Vse v škodo delavcev.

Ptuj

• **Koncert mariborske Glasbene Matice** v Ptujtu se vrši v nedeljo, 20. t. m. ob 18. in ne ob 15., kakor je bilo prvotno napovedano.

Sport

ILIRIJA ALI PRIMORJE?

Kdo bo letošnji prvak?

Današnje popoldne prinese definitivno rešitev tega vprašanja, s katerim se že nekoliko tednov bavi velik del prebivalstva Ljubljane in tudi mnogi izvenljubljski sportniki. V neizvestnosti zadnjih dni, ko je šlo za to, ali bo prišlo do ponovne prvenstvene tekme Ilirija—Primorje ali ne, je

nerozčnost priklopela do vrhunca.

Prognoze se delajo v korist belo-zelenih in zopet črno-čelih. Pristaši enim kot drugih zidajo in upajo na zmago, v resnici pa je popolnoma negotovo,

bo zmagal?

Tudi v ponovno tekmo gre

Primerje

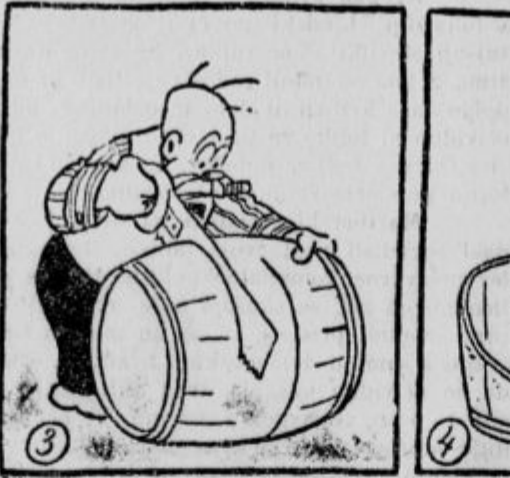
z vsem elanom mladega borbenega mošča, ki mu je največja ambicija, da bi prevzel od dolgoletnega prvaka vabljivi naslov nogometnega prvaka Slovenije.

Ilirija

zopet gre v današnji borbo kot borec, ki je v neseštih trdih bojih preizkusil in ojačil svoje sile. Zaveš superiornosti je na njeni strani. Tudi zgodnje srečanje s Primorjem je pokazalo kljub negativnemu rezultatu 1:2, da je faktično močnejše, vztrajnejše in bolj izkušeno moštvo. — Ob vsem tem so moči obeh moštev vendar toliko izenačene, da bi nemalo odločala pri izidu današnje borbe tudi sreča in trenotna dispozicija obeh moštev in posameznih igralcev.

Po dispozicijah LNP-a se igra današnja tekma po pokalnem sistemu. Ako ostane ob regularnem

Gospod svetnik Modričan so slišali, da je mogoče iz enega soda napraviti dve vedri

Ljubljansko gledališče

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Četrtek, dne 17. maja: NEDELJSKI ODDIH. Ljudska predstava pri globoko znižanih cenah. Izven.
Petek, dne 18. maja: V AGONIJI. Gostovanje zagrebške drame. Izven.
Sobota, dne 19. maja: CYRANO DE BERGERAC. Ljud. pred. pri izredno znižanih cenah. Izven.
Nedelja, dne 20. maja ob 15. uri pop.: HERMAN CELJSKI. Izven.
Ponedeljek, 21. maja: ŽUPAN STILMONDSKI. A.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Četrtek, dne 17. maja: TOSCA. Gostuje Marij Simenc. Izven.
Petek, dne 18. maja: Zaprto.
Sobota, dne 19. maja: MIGNON. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.
Nedelja, dne 20. maja: ZALJUBLJEN V TRI ORANŽE. Ljud. pred. pri znižanih cenah. Izven.
Ponedeljek, dne 21. maja: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Četrtek, dne 17. maja ob 20. uri: GROFICA MARICA. Kuponi. Znižane cene. Zadnjikrat.
Petek, dne 18. maja: Zaprto.
Sobota, dne 19. maja ob 20. uri: SVET. Ab. C. Kuponi.
Nedelja, dne 20. maja ob 20. uri: DOBRI VOJAK ŠVEJK. Znižane cene. Zadnjikrat.

Ptujsko gledališče

Sobota, dne 19. maja ob 20. uri: DOGODIVŠČINE DOBREGA VOJAKA ŠVEJK V SVETOVNI VOJNI. Gostovanje ansambla celjskega mestnega gledališča pod vodstvom ravnatelja V. Bratine.
Nedelja, dne 20. maja ob 16. uri: DOBRI VOJAK ŠVEJK. Drugo gostovanje ansambla celjskega mestnega gledališča pod vodstvom ravnatelja Valo Bratine.

Prireditve in društvene vesti

Vsaka objava pod tem naslovom se mora plačati in sicer prvih 15 besed po 25 par, vsaka nadaljna beseda po 3 Din.

Danes vsi na Orlovsko prireditve na Vrhniki. Ugodne zveze.

Rapallo: V petek, dne 18. t. m. ob 20 sestanek na običajnem mestu. Tajnik.

Esperantisti. Redni klubov sestanek se vrši v petek, 18. t. m.

Meščanska šola na Jesenicah priredi na praznik Vnebohoda, dne 17. maja ob pol osmih zvečer v delavskem domu pri Jeleni na Savi predstavo »Dve Marički«, pravilnično igro s petjem in spremljevanjem meščansko-šolskega orkestra. Predprodaja vstopnic pri g. Mežiku.

Pomagaite Bolgarom!

Darove sprejema upravništvo »Slovenec«.

času rezultat neodločen, se torej mora igra nadalj štati za dvakrat 15 minut.

Vodstvo tekme je izročeno najboljšemu jugoslovanskemu sodniku Fabrisu iz Zagreba.

LNP je določil pričetek tekme na 16.30. Kot predigra se vrši ob 15 prijateljska tekma med Hermesom in Svobodi. Glavna tekma se vrši ob vsakem vremenu, predtekma v primeru deževnega vremena odpade. Igra se na prostoru SK Ilirije.

Kolesarska zveza SHS, pododbor Ljubljana II. kolo drž. cestnega prvenstva se vrši v nedeljo dne 20. maja na progi Ljubljana—Logatec in obratno. Start točno ob 9 dopoldne pred Narodnim domom, Bleiweisova cesta. Dirkači se morajo javiti pol ure pred startom pri vodstvu dirke. I. Prvo razredni dirkači 75 km, II. Juniorji 50 km.

Mineralno in blatno
Kopališče DARUVAR
radioaktivni topli izvirkvi 38 do 50°C
Najuspešnejše zdravljenje: **ženskih bolezní**, revmatizma, podagre, išiasa, slabokrvnosti in splošne slabosti.
Celo leto otvorenó! Ugodno letovišče!
Zmerne cene! Ugodne železn. zveze!
Izven glavne sezone znaten popust!
Zahtevajte prospekte od Ravnateljstva kopališča.

Natečaj
za sprejem gojencev v nižjo šolo vojne akademije.

Letos se bo sprejelo v nižjo šolo vojne akademije do 440 gojencev. Šola prične 1. oktobra in traja tri leta.

Kandidati, ki se udeležijo natečaja za to šolo, morajo spolniti naslednje pogoje:

- 1. da so državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev; 2. da so popolnoma zdravi in za vojaško službo sposobni; 3. da so dobrega vedenja; 4. da niso mlajši od 16 in ne starejši od 21 let; 5. da so na gimnaziji ali realki napravili zrelostni izpit, ali pa dovršili z vsaj dobrim uspehom osmi, sedmi ali šesti razred gimnazije ali realke; 6. da imajo dovoljenje svojih staršev ali varuhov.

II.

Svojeoročno napisana prošnja, s katero se kandidati priklajajo, mora biti vročena upravniku vojne akademije najkasneje do 10. avgusta t. l.

Tej prošnji mora vsak kandidat priložiti tale dokazila: 1. domovinski list o državljanstvu; 2. krstni list; 3. šolsko sprčevalo v izvorniku; 4. pismeno dovoljenje staršev ali varuha, s potrdilom pristojnega oblastva, da kandidat more stopiti v šolo; 5. zdravniško sprčevalo drž. zdravnik in kraja, kjer živi kandidatova rodbina. S tem sprčevalom v zvezi je tudi zdravniški pregled kandidata v najbližji stalni vojni bolnišnici.

Vsa tu navedena dokazila in prav tako tudi prošnja morajo biti po predpisu kolkovana.

III.

Vsi priglašeni kandidati, ki bodo po svojih pravih dokumentih uvrščeni med natečajnike, morajo priti osebno, a da ne čakajo posebnega poziva, dne 1. septembra t. l. ob 7 v vojno akademijo na zdravniški pregled in k nadaljnjemu postopku za sprejem v šolo. Ti kandidati dobe, če se obrnejo na svojega poveljnika vojnega okrožja, brezplačne železniške ali parobrodске vozovnice do Belgrada.

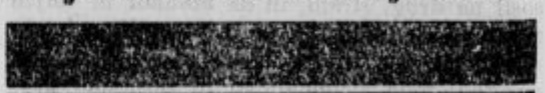
OPOMBA. 1. Vse podrobnosti glede nadaljnega postopanja zaradi sprejema gojencev v nižjo šolo vojne akademije dobe kandidati v objavljenem natečaju. Te natečaje je uprava vojne akademije poslala: poveljnikom vojnih okrožij, ravnateljstvom gimnazij, okrajnim glavarstvom in županstvom. — 2. Obrazec za zdravniško sprčevalo, s katerim gre kandidat k zdravniku na pregled in nato na pregled v stalno vojno bolnišnico, more vsak kandidat dobiti pri poveljniku voj. okrožja ali pri upravi vojne akademije. — 3. Sprejemni izpit morajo napraviti vsi kandidati razen listih, ki imajo zrelostni izpit in prihajajo neposredno iz državnih šol.

Razpis.

Krajni šolski odbor v Notranjih Goricah razpisuje oddajo zidarskih, tesarskih in vseh obrtniških del pri prezidavi in povečanju šole v Notranjih Goricah. Načrti so na vpogled pri krajnim šol. odboru. Istotam se dobi popis in splošni pogoji.

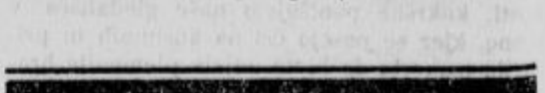
Pismene ponudbe je oddati v zapečateni kuverti najkasneje do 27. maja 1928 pri krajnem šolskem odboru v Notranjih Goricah.

Stavbni gospodar si pridruže pravico oddati delo brez ozira na vidne ponudbe. Krajni šol. odbor Notranje Gorice.

Pozor zastopniki srečk na obroke!

Spoznajte naše nove najvišje odstotke! Pišite takoj pod šifro »Samo fiksum P-975c na Interreklam d. d., Zagreb, Marovska 28.

Novi transport „ADLER STANDARD 6“

najpopolnejših nemških avtomobilov tipe 10/45 KS s centralnim mazanjem in hidravličnimi zavorami prispe v kratkem. — Zahtevajte natančnejši popis in prospekte od Generalnega zastopstva: **R. Luckmann, Ljubljana, Rhacljeva cesta 10** Podzastopstvo za Mariborsko oblast oddam solventnemu strokovnjaku!

Ponos gospodinje je lepo perilo.
 Fina tkanina za perilo in posteljno opremo od svetovno izredne kakovosti — SCHROLL —
 v veliki izbiri.
R. MIKLAVIC „Pri Škopi“
 Ljubljana

Surovo maslo

kupuje na letošnji sklep prvovrstno, centrifugalno čajno maslo. — Dopisi pod E. Vajda, Čakovec, Medjimurje, tel. 59, 60, 3.

RADIO WELT

Ilustriran tednik za vsakogar je najboljši RADIO časnik. Prineša programe evropskih in ameriških oddajnih postaj. Radioreporte. Izredno bogat tehniški del. Posamezna številka Din 8.—.

FUNKMAGAZIN

Mesečnik za Radio-amaterje. Urednik dr. Eugen Nesper. Neobhodno potreben za strokovnjake in lajke. S prilogo za kratka valovanja in phonoradio. „Ta mesečnik nima primere“.

Wiener Radioverlag G.m.b.H. Wien, I., Pestalozziggasse 6.

RAZPRODAJAH

se dobi vsakovrstno manufakturno blago samo pri **TRPIN, MARIBOR, Glavni trg šte. 17.**

Dobro uvedenega

POTNIKA

v špeceriji in deželnih pridelkih za štajersko s takojšnjim nastopom potrebuje veletrgovina v Ljubljani
 Ponudbe pod „PROVIZIJA“ šte. 4248 na upravo lista

Za staube

po znižanih cenah vsakovrsten suh, TESAN IN ŽAGAN LES. Vsaka množina v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.
Fran Šuštar lesna industrija in trgovina, parna žaga - LJUBLJANA, Dolenjska cesta šte. 12. 2002

Vi potrebujete

naš novi ilustrovani katalog za gospodinje z nekoliko tisoč slik in predmetov iz manufakture, moderne konfekcije, perila, klobukov, čevljev, preprog, zastorov, moške mode, galanterije, kuhinjskih in hišnih potrebščin i. t. d. i. t. d.

Ne stane Vas nič,

ker Vam ga pošljemo na cenjeno zahtevo brezplačno in franco brez kakih obvez. Zato nam pišite še danes.

Največja trgovska in izvozna hiša v Jugoslaviji
Kastner i Öhler, Zagreb 38.

Reform-steklenice

so za konzerviranje sadja in povrtnin najboljše in najcenejše
 Glavna zaloga za celo Jugoslavijo pri tvrdki **Lovro Pelovar, Ivanjkovci.**

Istočas se dobi Zupančeva knjiga: Konzerviranje sadja in vsakovrstnih povrtnin za domačo uporabo.
 Ceniki na zahtevo.

Javna zahvala

Podpisani sem imel svoj fotografski atelje zavarovan pri jugoslov. zavarovalni banki »Slaviji«. Ko mi je letos fotografski atelje z mojim inventarjem vred pogorel, mi je že imenovana zavarovalnica izplačala vso na njo odpadajočo vsoto brez odbitka, dasi »Slaviji« ni bilo javljeno nadzavarovanje, sklenjeno pri drugi zavarovalnici. Za to nad vse kulantno postopanje se ji javno zahvaljujem ter jo kot tako in kot domač zavarovalni zavod vsakomur najtopleje priporočam.

V Ljubljani, dne 15. maja 1928.

Rovšek Davorin.

BLAGO
 za ženske obleke, vrtiloge voljene in perilne, sadnje novejši — celjskega izvora
 Velika izbira, znano solidne cene.
R. MIKLAVIC „Pri Škopi“
 Ljubljana

Birmanske ure,

verižice, obeske, uhane itd., kupite v veliki izbiri in po najnižji ceni pri tvrdki

Ed. Škopek

Ljubljana, Mestni trg 8.

Veliko Vam koristi

če si omislite **kolo** ali šivalni stroj
 znamke **Gritzner** in **Diamant** edinole pri

JOS. PETELINC

Ljubljana, blizu Prešernovega spomenika. 15 letna garancija. Pouk voženja brezplačen.

Cenj. čitateljem se priporočajo naslednje tvrdke:

Blaž Jančar pisekar
 Ljubljana, Breg
 Elektroinstalacije za luč in pogon, prodaja in previjanje elektromotorjev, mehanična delavnica
 Elektropodjetje, Ljubljana VII. Jernejeva c. 5, telef. 3253

K. Pečenko trgovina vseh vrst usnja in čevljarstvih potrebščin
 Ljubljana, Sv. Petra cesta 32
PRISTOU & BRICELJ črkoslikarja, Ljubljana Resljeva c. 4 - Sv. Petra c. 39
 Telef. 2908 Ustan. 1903
KNJIŽOVARNICA R. T. D. v LJUBLJANI
 Kopitarjeva ulica 6/11

Franc Fujan krovec
 Ljubljana, Galjeveca 9 pri dolnji kolodvoru
500 parov trpežnih rujavih in črnih telovadnih čevljev vse številke, manjše po 39 Din, večje po 40 Din ter druge telovadne potrebščine kakor tudi **klobuke** kupite najceneje pri **Amerikancu** Ljubljana, Stari trg 10

Razpis.

Mestna občina ljubljanska razpisuje oddajo **mizarskega in vodovodno-inštalacijskega dela ter dobavo plinskih aparatov za kopalnice**

pri zgradbi mestne stanovanjske hiše na Poljanah. Ofertalni pripomočki se dobe od dne 19. maja dalje pri mestnem gradbenem uradu, Solski drevored št. 2-II. med uradnimi urami. Ponudbe je vložiti v imenovanem uradu do dne 31. maja 1928 do 11. ure dopoldne.

Mestni magistrat ljubljanski, dne 16. maja 1928.

PUCH
 Tipa 220

 4,5 HP. — Cilind. vseb: 223 cm.
Cena Din 11000.— Olajševalni plačilni pogoji.
 Če pri naplachu 2600 Din — vsak lahko kolo takoj dobi.
 Motor je na ogled in pojasnila pri:
Viktor Bohinec, Ljubljana
 Dunajska cesta 21

Naznanilo preselitve

Prešernova ulica št. 4 (zraven Frančiškanske cerkve) (vis a vis Mestne hranilnice)

H. Suttner, Ljubljana 2

Zaloga ur, srebrnih in zlatih predmetov Lastna protokolirana tovarna ur v Švici

Birmanska darila po nizkih cenah
 Kovinska ura z verižico . . . od Din 58 naprej
 Srebrna ura z verižico . . . od Din 290 naprej
 Srebrna zapesna ura . . . od Din 218 naprej
 14-kar. zlata zapesna ura . . . od Din 380 naprej

3-letna garancija
 Velika izbira, nizke cene, točna postrežba
 Cenik zastoj in poštnine prosto!
 Razpošiljalna trgovina se nahaja na **Dunajski cesti šte. 1. B.**

Modni kamgarni sportni ševijot za fine obleke.
 Velika izbira, ugodne cene.
R. MIKLAVIC „Pri Škopi“
 Ljubljana

Prostovoljna javna dražba.

Dne 19. t. m. dopoldne ob 9 se vrši na licu mesta v Sp. Šiški, Celovška c. 43 prostovoljna javna dražba zaloge dobro sortirane špecerijskega blaga. Dražbeni in plačilni pogoji se izvedo v petek, dne 18. t. m. na Mestnem magistratu v ekspediciji, soba 48, ali na dan dražbe na licu mesta. Kupci se vabijo.

Sprejme se 20 dobrih zidarjev

na Poljanskem nasipu pri podjetju inž. Dukič in dr., Ljubljana

Cilje od 195.- Din. dalje Gramofoni od 345.- Din. Ročne harmonike od 85.-
Največja olp. tvrdka glasbenih instrumentov
Meinel & Herold
 Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik
Maribor št. 102-A
 Razpošilja prvovrstne kvalitete izdelke po izredno nizkih cenah
 Preko 100.000 glasbil smo prodali v preteklem letu kar dokazuje solidnost naše tvrdke in naše cene!
 Zahtevajte naš veliki brezplačni katalog
 Gitare od 207.- Din. dalje Mandoline od 136.- Din.

Otvoritveno naznanilo.

dovoljujem si cenj. občinstvu mesta Maribor, dragim prijateljem in znancem vlijudno naznaniti in opozoriti, da sem prevzel v najem s 17. t. m.

gostilno in kavarno

(Pilsner Urquelle) SENEKOVIC poleg Narodnega doma v Mariboru, Tattenbachova ul. 5. — Potrudil se bom, da bom vodil to podjetje realno, ter nudil cenj. gostom prvovrstna jedila in pijače po zmernih cenah ter splošnem zadovoljstvu.

Za obilen obisk prosi udani **Ivan in Anica Mahajne.**

Aloizij Leben
 župnik pri Sv. Križu nad Mariborom
 danes, dne 16. maja ob 14.30 po mučni bolezni za vedno zatisnil svoje blage oči.
 Pogreb preblagega pokojnika bo v soboto 19. maja ob 9 dopoldne pri Sv. Križu nad Mariborom.
 Sv. Križ nad Mariborom, 16. maja 1928.
 Žalujoči ostali.

Sveta življenje in vrvenje

Meje večnega ledu

V kraljestvu gorskih ledenikov objame vsakega turista veličast večnosti. Tu ni prijetne izpremembe letnih časov, ki pričarajo vsaj za kratek čas smehljaj v obraz narave, a pričajo obenem o minljivosti življenja; tu je narava večno resna in se nam zdi kakor neizprosna opominjevalka, da je samo Eden velik in večen in da je človeško življenje le toliko vredno, v kolikor je njemu posvečeno.

Kako nastanejo ledeniki? Nič drugače nego jih označuje beseda o »večnem ledu in snegu«. Tam, kjer pade v mrzlem letnem času toliko snega, da čez poletje ne more skopneti, ki se je pa vendar začel taliti na vrhu od solnca, spodaj od toplih tal in potem po svoji lastni teži, po svojem lastnem pritisku teži nizdol, pa pri tem zamrzne — tam nastane ledenik in tam potem vlada »večni led in sneg«.

Jasno je, da morajo biti za ledenike dane neke splošno veljavne višinske meje. Po pravici domnevamo, da se mora na obeh tečajih držati sneg že v višini morske površine. To dejstvo se je v severni Grönlandiji že ugotovilo. Po istih zakonih mora ležati večni sneg pod ekvatorjem najvišje. Prejšnje čase so celo mislili, da v tropskih sploh ni snega in so se bridko norčevali iz misijonarja, ki je trdil nasprotno. Danes vemo, da se na Kilimandžaru in na vrhovih And v Ekuadorju nahajajo obsežna snežišča.

Meja večnega snega se nahaja tem niže, čim više proti severu leži kako gorovje in obratno — čim bliže ekvatorja je gorovje, tem višje leži snežna meja. Vendar pa stvar ni tako enostavna in vplivajo na lego meje še razne druge okoliščine. Na vsak način velja pravilo, da čim severneje leži kako gorovje, čim bolj ploščata so njegova rebra, čim več padavin ima, tem večja je možnost, da nastane ledenik, in sicer v prvi vrsti na severni in vzhodni strani. Da je lega proti zapadu toplejša nego proti vzhodu, se je že vsak lahko v svojem stanovanju prepričal. To izvira od tod, ker se popoldanskemu solncu pridruži še preko dneva segreti zrak, tako da solnčnih žarkov ne ohlaja mrzli zrak.

Kot meja večnega snega v Alpah velja povprečna višina 2700 m, tako da ležijo najnižja snežišča v višini 2400 m, najvišja snežna meja pa leži v višini 3200 m.

Ozrno se še po ostalih delih sveta! Domnevali bi, da ostaja sneg na severnem tečaju že v višini morja. Toda kakor je Amundsen že l. 1924. ugotovil in je potrdil sedaj Wilkins, se razprostira preko severnega tečaja morje, ki ima kljub ogromnih ledenih mas odprta mesta. Torej niti ni mogoče dokazati, ali sneg tu res celo leto obleži, tem manj, ker tudi ledena skorja, kakor je ugotovil Nansen, potuje v določeni smeri preko tečaja.

Severnemu tečaju najbliže ležeča, dodobra

znana celina je Franc Jožefova dežela na približno 83 stopinji severne širine. Tu se nam pokaže presenetljivo dejstvo, da leži najnižja snežna meja tu že 50 m nad morsko gladino, povprečna pa celo 300 m visoko. Tu so tla že tako gorka, da v dolgih arktičnih poletjih sneg skopni. — V Spitzbergih je pomaknjena snežna meja že v višini 500 m in na vzhodni obali Grönlandije celo v višini nad 1000 m. Ravno tako visoko leži meja večnega snega v Islandiji, na Norveškem pa v višini 1500 do 2000 m. V predelih Osrednje Azije leži snežna meja najnižje na Altaju: 2300 m. Na Kavkazu leže ledeniki na zapadni strani, le malo više nego v Alpah, na vzhodni strani pa v orjaški višini 4000 m. Na ekvatorju je seveda snežna meja pomaknjena še više: na Kilimandžaru 5380 m in na Ekuadorju 5000 m visoko; najviše pa leže ledeniki na Kuenlunu (36. stopinja severne širine), to je v višini 6000 m; to pa zato, ker je tam podnebje zelo suho.

Na južni polobli moremo snežno mejo najlažje opazovati v Južni Ameriki, ker v Južni Afriki sploh ni ledenikov, v avstralskih predelih pa le na otoku Nova Zelandija. Na Aconcagui leži snežna meja 4000 m, v Chile 2000 do 900 m in na Ognjeni zemlji 700 m visoko. Tu »teletijo« ledeniki že zopet v morje kakor na Grönlandiji, to je ledene mase se pomikajo preko obalne črte, ogromni kosi ledu se trgajo in plovejo za morskimi tokovi v širno morje, noseč ladjam sto nevarnosti, dokler se v toplih vodah popolnoma ne stopje. Na vsem antarktičnem kontinentu, ki sega ravno do tečajnika, leži snežna meja v višini morske gladine.

Justični umor v Nemčiji?

Pred dvema letoma so v Schwerinu na Nemškem obglavili Rusa Jakobovskega, poljskega delavca, ki je bil obtožen, da je zadavil svoje štiriletno nezakonsko dete, da bi mu ne bilo treba plačevati alimentov. Proti Jakobovskemu so pričali: neka ženska, ki je rekla, da je ob kritičnem času slišala dva krika; delavca Nogens in Kreuzfeld ter hlapec Blöcker. Glavna priča pa je bil neki popolnoma slaboumen Nogens, ki ga niso mogli niti zapriseči in ni niti vedel poevdati, koliko je star. Jakobovski sam nemščine ni bil zmožen; prosil je za tolmača, a mu ga niso dali. Tako je sodišče izreklo smrtno obsodbo; prošnja za pomilostenje je bila odbita in usmrčenje se je izvršilo. Jakobovski do zadnjega trenutka ni nehal zatrjevati, da je nedolžen. Tve dni pa je prišlo na dan, da so gori navedeni trije delavci vedoma krivo pričali. Oblast jih je na pritisk policije zaprla, a jih nato zopet izpustila. Med policijo in mecklenburškim ministrom je nastal očit spor. Sedaj so se obrnili na državno justično ministrstvo v Berlinu s prošnjo, da izroči zadevo Jakobovskega kakemu strokovnjaku, da jo prouči in poda svoje mnenje.

»Italia« zopet v zračnem oceanu

V Kingsbau se je vreme 15. t. m. zopet zjasnilo in posijalo je solnce. Ves Kingsbai je zasnežen in prevoz plina s pomožne ladje »Citta di Milano« na kopno je povzročal ogromne težave. Nobile je dal zrakoplov za novi polet napolniti s plinom. Dvignil se je ob 1.20 popoldne. Zrakoplov je opremljen za čim najdaljšo vožnjo in je vse pripravljeno, da bo mogel pristati, bodisi namenoma ali pa če bi bil prisiljen. Topot Nobile nima določene cilja in se bo ravnal po vetru; letel bo v Deželo Nikolaja II. ali pa na tečaj.

Največje plavališče v Evropi

Na Dunaju bodo prihodnje nedelje na Kongresnem trgu otvorili novo ljudsko kopališče, ki ima največje plavališče v Evropi. Zgradba je stala 700.000 šilingov. V kopališču je zaenkrat 1600 kabin, zgraditi se more pa še 2500 kabin. Vsak kopalec mora iti najprej pod prho in šele potem v plavališče. Krnica za plavanje je 100 m dolga in 20 m široka, vsa iz železobetona. Dve tretjini plavališča sta namenjena neplavalcem. Mesto za skakanje je globoko 4 in pol metra. Za otroke je posebna krnica, od prve docela ločena, 60 cm globoka. Ta krnica se bo polnila s samo studenčnico. Voda se bo s ceninim močnim električnim tokom segrevala na 20 stopinj Celzija. Dalje ima kopališče posebne, ločene prostore za solnčenje in zračne kopeli ter telovadišče. V zvezi s temi napravami je še posebno otroško kopališče za revno mladino, ki ima 24 m dolgo, 16 m široko in 70 cm globoko krnico. Tu se more popolnoma brezplačno kopati vsak dunajski otrok od 7. do 14. leta.

Kako služijo letalci

Francoska letalca Costes in Le Brix, ki sta pred kratkim izvršila polet okoli sveta, si nista zaslužila le slave, marveč tudi lepe denarce. Izprva se je pričakovalo, da ju bo primerno nagradila država; toda ta jima je le laskavo častitala po svojem ministru, o drugem pa ničemer ni zinila. To se je Francozom zdelo umazano in so sami segli v žep, da se letalcema njuno podjetje na čisto trgovski način izplača. Najprej je razpisal zbiranje prispevkov list »L'Auto« in v kratkem prekorčil prvih tisočih frankov; potem so sledili ostali listi, predvsem »L'Intransigent«, ki je zbral že nad četrt milijona frankov; tovarna za motorje Brueget in tovarna za letala Hispano, pri katerih sta letalca uslužbena in sijajno plačana, sta jima izplačali vsakemu po 350.000 frankov. Njun potpis bo izhajal v raznih listih, njuno pripovedovanje se izkorišča za gramofonske plošče, filmajo ju, za navzočnost pri velikih prireditvah jima plačujejo lepe nagrade. Vse z vsem bosta spravila za svoj polet vsak najmanj milijon frankov. Lahko bi bilo pa seveda izpadlo čisto drugače, smrt je v tisočeri oblikah prežala na nju. Tvegala sta in igro dobila. Costes poseti sedaj tudi Belgrad.

Raztreseni kirurg

Nenavadna pravda je v teku na tretjem pariškem civilnem sodišču. Trgovec Gaillard je bolehal za kilo ter se je dal slovečemu kirurgu operirati. Na svoje veliko presenečenje je pa po operaciji zvedel, da mu niso operirali kile marveč slepo črevo. Gaillard svojega presenečenja ni skrival in kirurgu se je videlo, da je v zadregi. Rekel je, da je pri zarezi opazil, da je slepič vnet ter se mu je zdela odstranitev le-tega nujnejša nego operacija kile. Potem je kirurg rekel, da mu bo za ta honorar operiral tudi še kilo. Vse te okoliščine in pa dejstvo, da ni čutil v trebuhu nikdar nobenih bolečin, je Gaillarda prepričalo, da ga je kirurg iz raztresenosti operiral na zdravem slepiču. Vložil je tožbo, kjer zahteva 70.000 frankov odškodnine. Sodišče stvar zavlačuje, ker gre za dobro ime znanega zdravnika; zadevo imajo sedaj v rokah strokovnjaki.

Policij. sredstva proti samomorom

Akcija madžarskega notranjega ministra za pobijanje samomorilske kuge je naletela v javnosti na oster odpor. S policijskimi odredbami se samomorov ne da zaježiti, pišejo vsi listi soglasno. Predvsem je treba materialnih sredstev za oblažitev bede med ljudskimi sloji, a o tem finančni minister noče niti slišati. Minister za socialno politiko je protestiral, da se notranji minister vtika v socialno politiko. Javnost zahteva, da naj notranji minister odstopi.

Nevesela znamenja

V Avstriji nosijo zvonec svobodnjaške, protikrščanske kulture socialni demokratje — bogvedi zakaj se smatrajo ravno oni v to poklicani. Na vsak način morejo uspehe svojega kulturnega boja že s pomembnimi številkami dokazati. Tako n. pr. hitro narašča število otrok, ki jih starši že ob rojstvu proglašajo kot brezkonfesionalne in jih ne dajo krstiti. Takih novodobnih poganov je že v malem Grazu 400! — Narašča pa v Avstriji tudi število smrti; l. 1926. je bilo 4000 smrtnih slučajev več nego l. 1925. Tega seveda ni treba pisati na rovaš kulturnemu boju, pač pa nekaj drugega — namreč padanje rojstev. Na Dunaju, kjer je bilo 1910. l. 50.000 rojstev, jih je bilo l. 1927. samo še 20.000. V celi Avstriji pa je padlo število rojstev l. 1926. nasproti l. 1925. za 9000. Avstrija je danes dežela, ki ima v

Kellogg v pozi posredovalca med Kitajci in Japonci

celi Evropi najnižji presežek rojstev — celo Francija s svojim 1.3 odst. presežkom jo nadkriljuje!

Po tej poti smrti pa slede Avstriji in Franciji že tudi mnoge druge evropske države. Tako je padel presežek rojstev od l. 1920. na Angleškem za polovico, v Nemčiji pa za četrtino.

Nov potresni val

Dne 14. t. m. se je sprožil nov potresni val, ki je prizadel Japonsko, Ekvador, Peru, Kavkaz in Javo. — V japonski pokrajini Mišifutamo je bilo ob potresu ubitih 100 oseb. — Mesto Chachapoyas v Peruju je potres napol porušil; podrla se je več cerkvenih zvonikov. Med potresom je divjala silna nevihta. — Na Javi sta začela bljuvati dva ognjenika; iz žrel so se dvigali visoki stebri pepela in dima. Kamenje je zasulo več vasi. Prebivalstvo je zbežalo. Na raznih mestih so se odprle v zemlji globoke razpoke. — V Tiflisu so čutili močan potres s pozemskimi bobnenjem. Mnogo hiš je poškodovanih.

Največji predor v Aziji

Japonci že osem let grade predor, ki bo največji in najdaljši v Aziji. Letos bi bil imel biti predor dovršen, toda pokazalo se je, da bo treba še najmanj pet let dela, preden se bo mogel izročiti prometu. Novi tunel bo skrajšal progoto Tokio—Kobe za cele tri ure. Leži med krajema Atami in Numatsu in prodira v mnogih ovinkih mogočno vzhodno-japonsko gorovje. Dosedanja dela so požrla že vse za tunel dovoljene kredite ter bo treba ogromnih novih vsot. Dela v tunelu so se izkazala kot mnogo težavnejša, nego se je pričakovalo. Gorovje je namreč polno vročih vrelecev; mnogokrat, ko razstrele skalovje, bruhne tak vrelec v rov in ne ovira samo nadaljnega dela, marveč uniči tudi že zgrajeno progoto.

—o—

Nima denarja, zato ne gre v Ameriko. Dunajska gledališka igralka Diilentz, ki je v zadnjem času delala mnogo reklame za svoj nameravani polet preko Atlantskega oceana, ni mogla pripraviti potrebne kapitala, tako da ni mogla preskrbeti Junkersovega letala in zato ne bo mogla izvršiti svojega načrta za polet v Ameriko.

Za birmo priporočam svojo veliko zalogo oblek vsake velikosti in cene. Zaloga vsakovrstnih moških oblek.

FRANC CVERLIN, krojaštvo in konfekcija
MARIBOR, Gosposka ul. 32

Oglas

Na dr. Krekovi meščansko-gospodinjski šoli v Zgornji Šiški pri Ljubljani se prične novo šolsko leto 1. septembra 1928. Pouk traja 10 mesecev. — Sprejemajo se samo redne učence. Pouk je teoretičen in praktičen in se nanaša na gospodinjstvo in splošno izobrazbo. Poučuje se tudi glasba in tuji jeziki.

Priglasji za sprejem naj se pošiljajo na vodstvo dr. Krekove meščansko-gospodinjske šole v Zgornji Šiški, p. Ljubljana VII. Pri vodstvu šole, ki daje vsa zaželjena pojasnila, so na razpolago tudi prospekti šole. — Zavod vodijo šolske sestre iz Maribora. 4292

Modne novosti

Zelo so se priljubile ogrinjalke v vseh mogočih velikostih in barvah. Posebno ugodno učinkuje, ako barva ogrinjalke soglaša z barvo klobuka. — Ovratnik in manšete morajo biti enaki — garnitura; okrašeni so z gubicami, trakci, ajourjem. — Klobuki se tesno oprijeajo glave; kot okrasek služi ploščato cvetje ali pa ptičje perje. — Čevlji mora biti iz usnja dveh neenakih barv; za večerne prireditve so priljubljeni svileni in drugi razkošni čevlji. Pri dnevnih čevljih se je peta znatno znižala. — Barva dnevnih nogavic je svetlo- do temno-rjava. Večerna nogavica mora soglašati z obleko. — Zvečer se nosi samo še pristen nakit. Imitacije so dovoljene le k popoldanskim oblekam.

Eleganten in praktičen je popoldanski plašč s sivimi svilenimi obšivi. Ovratnik se končuje v šal.

